

## اقتضای اختصاصی در بودجه سالانه



مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری  
گروه نظام‌های نوین برنامه‌ریزی، بودجه‌ریزی و مدل‌سازی  
مجموعه گزارش شماره ۶۷



بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

# شناسه گزارش

| عنوان   | اعتبارات اختصاصی در بودجه سالانه                 |
|---|--|
| کد شناسه  | ۹۸-۹-۱۰۱۲۰                                       |
| گروه پژوهشی   | نظام‌های نوین برنامه‌ریزی، بودجه‌ریزی و مدل‌سازی |
| پدیدآورنده  | یونس تیموری                                      |
| همکاران   | -  |
| مشاور علمی  | محمدجواد محسنی‌نیا                               |
| ناظر علمی   | -  |
| ناشر  | مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری                |
| صفحه آرایی  | محمدسعید حسن‌پورزرکامی                           |
| تاریخ انتشار  | آذر ۱۳۹۸   |
| مطالب این گزارش لزوماً بیانگر نظر رسمی سازمان برنامه و بودجه کشور و مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری نیست.   |  |
| حقوق معنوی اثر به پدیدآورندگان و حقوق مادی آن، به مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری سازمان برنامه و بودجه کشور تعلق دارد و استفاده از آن با ذکر مأخذ بلامانع خواهد بود. |  |
| تهران: خیابان استاد نجات الهی - خیابان سپند - پلاک ۱۶   |  |
| <a href="https://www.dfrc.ir/">https://www.dfrc.ir/</a><br>Email: info@dfrc.ir  |  |

## فهرست مطالب

| صفحه | عنوان  |
|------|--|
|      | خلاصه مدیریتی  |
| ۱    | مقدمه  |
| ۲    | ۱- اعتبارات اختصاصی؛ روند آن و سهم وزارتخانه‌ها              |
| ۴    | ۱-۱- مجموعه وزارت بهداشت و درمان                             |
| ۸    | ۱-۱-۱- دانشگاه‌های علوم پزشکی                                |
| ۱۱   | ۱-۱-۲- وزارت بهداشت، درمان و آموزش‌های پزشکی                 |
| ۱۲   | ۱-۱-۳- صندوق رفاه دانشجویان علوم پزشکی                       |
| ۱۳   | ۱-۱-۴- ردیف‌های دیگر بودجه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی |
| ۱۴   | ۲-۱- وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح                      |
| ۱۶   | ۳-۱- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری                            |
| ۱۶   | ۱-۳-۱- دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی                        |
| ۱۸   | ۲-۳-۱- سایر زیرمجموعه‌های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری       |
| ۲۰   | ۴-۱- وزارت امور اقتصادی و دارایی                             |
| ۲۱   | ۱-۴-۱- سازمان امور مالیاتی                                   |
| ۲۴   | ۲-۴-۱- وزارت امور اقتصادی و دارایی                           |
| ۲۵   | ۳-۴-۱- سایر زیرمجموعه‌های وزارت امور اقتصادی و دارایی        |
| ۲۶   | ۵-۱- وزارت آموزش و پرورش                                     |
| ۲۷   | ۱-۵-۱- وزارت آموزش و پرورش                                   |
| ۲۸   | ۲-۵-۱- دانشگاه‌های فرهنگیان، فنی و حرفه‌ای                   |
| ۲۹   | ۲- راهکارها و اقدامات اصلاحی اساسی در ابعاد مختلف موضوع      |
| ۳۲   | منابع  |
| ۳۳   | پیوست  |

## فهرست جداول

| عنوان   | صفحه |
|---|------|
| جدول ۱: درآمدهای اختصاصی و سهم آنها از بودجه عمومی کل سال‌های ۹۸-۱۳۹۵ (میلیون ریال)*.....   | ۲    |
| جدول ۲: درآمدهای اختصاصی وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی در بودجه ۱۳۹۸ (میلیون ریال).....   | ۴    |
| جدول ۳: درآمدهای اختصاصی وزارت بهداشت به تفکیک دستگاه‌های زیرمجموعه وزارت در بودجه سال ۱۳۹۸ (میلیون ریال).....                        | ۵    |
| جدول ۴: اعتبارات اختصاصی دستگاه‌های زیرمجموعه وزارت بهداشت به تفکیک برنامه‌ها در بودجه سال ۱۳۹۸.....                                  | ۷    |
| جدول ۵: مجموع اعتبارات اختصاصی و عمومی تخصیص داده شده به عمده برنامه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی در قانون بودجه سال ۱۳۹۸.....          | ۹    |
| جدول ۶: درآمدهای اختصاصی دستگاه‌ها و اعتبارات هزینه‌ای و سرمایه‌های اختصاصی زیرمجموعه وزارت دفاع در بودجه سال ۱۳۹۸ (میلیون ریال)..... | ۱۵   |
| جدول ۷: درآمدها، اعتبارات اختصاصی و اعتبارات عمومی هزینه‌ای مجموعه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در بودجه سال ۱۳۹۸ (میلیون ریال).....  | ۱۷   |
| جدول ۸: درآمدها و اعتبارات اختصاصی و اعتبارات عمومی زیرمجموعه‌های وزارت امور اقتصادی و دارایی در بودجه سال ۱۳۹۸ (میلیون ریال).....    | ۲۰   |
| جدول ۹: منابع درآمدهای اختصاصی سازمان امور مالیاتی کشور در بودجه سال ۱۳۹۸ (میلیون ریال).....  | ۲۲   |
| جدول ۱۰: اعتبارات اختصاصی و عمومی برنامه‌های عمده سازمان امور مالیاتی در بودجه سال ۱۳۹۸ (میلیون ریال).....                            | ۲۳   |
| جدول ۱۱: اعتبارات اختصاصی و عمومی برنامه‌های عمده گمرک جمهوری اسلامی در بودجه سال ۱۳۹۸ (میلیون ریال).....                             | ۲۶   |
| جدول ۱۲: درآمدها و اعتبارات اختصاصی و عمومی مجموعه وزارت آموزش و پرورش در بودجه سال ۱۳۹۸ (میلیون ریال).....                           | ۲۶   |

## فهرست نمودار

| صفحه    | عنوان   |
|---------|---|
| ۶.....  | نمودار ۱: درآمدهای اختصاصی زیرمجموعه وزارت بهداشت، درمان و آموزش‌های پزشکی در بودجه ۱۳۹۸ (میلیون ریال).                 |
| ۱۰      | نمودار ۲: اعتبارات اختصاصی و عمومی تخصیص داده شده برای برنامه‌های عمده دانشگاه‌های علوم پزشکی در قانون بودجه ۱۰         |
| ۱۳..... | نمودار ۳: برنامه‌های صندوق رفاه دانشجویان علوم پزشکی - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (میلیون ریال).                 |
| ۱۴..... | نمودار ۴: بودجه اعتبارات اختصاصی هزینه‌ای زیرمجموعه وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح در بودجه سال ۱۳۹۸ (میلیون ریال). |
| ۱۷..... | نمودار ۵: میزان اعتبارات اختصاصی زیرمجموعه‌های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در بودجه ۹۸ (میلیون ریال).                  |
| ۱۹..... | نمودار ۷: سهم اعتبارات اختصاصی و عمومی زیرمجموعه‌های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در بودجه سال ۱۳۹۸ (درصد).             |
| ۲۱..... | نمودار ۸: میزان اعتبارات عمومی و اختصاصی زیرمجموعه‌های وزارت امور اقتصادی و دارایی در بودجه سال ۱۳۹۸ (میلیون ریال).     |





## خلاصه مدیریتی

میزان کل اعتبارات از محل درآمدهای اختصاصی در بودجه سال ۱۳۹۸، حدوداً ۷۱ هزار و چهارصد میلیارد تومان است که مقدار ۵۷ هزار و هشتصد میلیارد تومان آن به صورت اعتبارات هزینه‌ای و همچنین ۱۳ هزار و ششصد میلیارد تومان نیز به شکل اعتبارات سرمایه‌ای در بین دستگاه‌های اجرایی مختلف اختصاص داده می‌شود. این در حالی است که کل بودجه عمومی دولت در قانون بودجه مصوب سال ۱۳۹۸، حدود ۵۲۰ هزار میلیارد تومان پیش‌بینی شده و ۷۱ هزار و چهارصد میلیارد تومان آن از ناحیه درآمدهای اختصاصی وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های اجرایی دولت تأمین می‌گردد؛ که در واقع تشکیل‌دهنده سهم ۱۳/۷ درصدی کل بودجه عمومی در بودجه سال ۱۳۹۸ است. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛ وزارت دفاع؛ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛ وزارت امور اقتصادی و دارایی و در نهایت، وزارت آموزش و پرورش به ترتیب نهادهایی هستند که بیشترین اعتبارات اختصاصی را دارند؛ به طوری که در بودجه سال ۱۳۹۸، مجموع اعتبارات اختصاصی وزارتخانه‌های مذکور نسبت به کل اعتبارات اختصاصی، ۸۷ درصد بوده و مابقی سهم اعتبارات به دیگر وزارتخانه‌ها تعلق دارد.

۱- در این گزارش نتایج بررسی بودجه و اعتبارات اختصاصی وزارت بهداشت و درمان نشان می‌دهد که تقریباً ۶۰ درصد بودجه وزارت بهداشت، از ناحیه درآمدهایی است که در ازای ارائه خدمات درمانی و بهداشتی، از افراد و مراجعه‌کنندگان به بیمارستان‌ها دریافت شده است. از سوی دیگر، بودجه خدمات درمانی وزارت بهداشت که ۷۲ درصد آن را اعتبارات اختصاصی تشکیل می‌دهد، شامل دو نوع برنامه درمانی بیماران و برنامه تأمین دارو است که از این دو، در اغلب دانشگاه‌های علوم پزشکی و بیمارستان‌های تحت پوشش آنها، ۱۰۰ درصد منابع مالی مورد نیاز برنامه‌های تأمین دارو از محل درآمدهای اختصاصی دانشگاه‌ها بوده و هیچ اعتبار ریالی از اعتبارات عمومی بودجه برای این نوع برنامه‌ها اختصاص داده نشده است. در وضعیت تحریم شدید مالی اقتصاد ایران از سوی آمریکا و محدود شدن هرگونه خرید و فروش کالا و انتقال منابع مالی به ایران و خارج از آن، موجب شده تا واردات انواع داروها نیز با مشکل مواجه شده و با هزینه بالاتری انجام شود. این اتفاق موجب خواهد شد تا تأمین مالی واردات دارو با افزایش قیمت آن، به طور کامل از افراد و مصرف‌کنندگان دارو دریافت شود که باعث افزایش هزینه زندگی آنها خواهد شد. در مورد طرح تحول سلامت، مهم‌ترین برنامه‌های آن اجرای دو برنامه پزشک خانواده (هزار میلیارد تومان) و کاهش میزان پرداختی بیماران بستری در بیمارستان‌های وزارت بهداشت و درمان (دو هزار و دویست میلیارد تومان) است که روی هم رفته این دو برنامه، مبلغ ۳ هزار و دویست میلیارد تومان (۶۵ درصد) از اعتبارات طرح تحول سلامت را در بودجه ۱۳۹۸ تشکیل می‌دهند. نکته قابل توجه اینکه، کل مبالغ مذکور و همین‌طور کل مبالغ مربوط به اعتبارات طرح تحول سلامت، به طور کامل از ناحیه اعتبارات اختصاصی تأمین می‌شود. البته منبع تأمین مالی اعتبارات طرح تحول سلامت، از ناحیه ۱۰ درصد درآمدهای حاصل از اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها موضوع ماده ۴۶ این قانون است که در واقع این نوع منبع درآمدی نمی‌تواند در طبقه‌بندی بودجه‌ریزی، به عنوان درآمدهای اختصاصی در نظر گرفته شده و اعتبارات ناشی از آن نیز به عنوان

اعتبارات اختصاصی برای طرح تحول سلامت تلقی شود. از سوی دیگر، اختصاص این منبع درآمدی برای بخش سلامت و در طرح تحول سلامت محل مناسبی برای این کار نیست. چراکه در این صورت می‌توان ادعا کرد هزینه تحول سلامت و کاهش هزینه‌های درمانی بیمارستانی، از عموم افراد جامعه به‌ویژه اقشار آسیب‌پذیر دریافت می‌شود و با هزینه افزایش فشار اقتصادی بر روی این اقشار صورت می‌گیرد. در حالی که انتظار این است، مداخله دولت در حوزه سلامت و منابع مالی آن از ناحیه منابعی از بودجه باشد که بتواند بدون ایجاد هزینه‌های زیاد بر جامعه و قشرهای آسیب‌پذیر مانند منابع حاصل از مالیات یا درآمد فروش نفت، این حمایت از بخش سلامت را انجام دهد.

۲- بررسی درآمدها و اعتبارات اختصاصی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری نیز مؤید این نکته است که ۲۳ درصد بودجه دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی مربوط به اعتبارات اختصاصی و ۷۷ درصد آن نیز مربوط به اعتبارات هزینه‌ای عمومی است. بنابراین، برخلاف بخش سلامت و بودجه وزارت بهداشت، درمان و آموزش‌های پزشکی، بخش قابل توجهی از بودجه وزارت علوم و تحقیقات از ناحیه اعتبارات عمومی و نه اختصاصی تأمین مالی می‌شود. در واقع، بودجه اعتبارات هزینه‌ای دانشگاه‌ها و مؤسسات عالی به‌گونه‌ای نامتناسب بالا بوده و سهم قابل توجهی در بودجه عمومی سالانه دارد؛ از سوی دیگر، اطلاعات تفصیلی‌تری از نحوه هزینه‌کرد و مصارف آنها در بودجه ارائه نشده است. انجام هرگونه اصلاح و تعدیلات احتمالی در مصارف دستگاه‌ها و نحوه هزینه‌کرد آنها نیازمند قابلیت دسترسی اطلاعات مذکور می‌باشد. از سوی دیگر، در مقام مقایسه با بودجه وزارت بهداشت، در حالی که سهم چشمگیری از بودجه بخش سلامت و وزارت بهداشت و درمان بر اساس آنچه در سطور قبل اشاره شد، به‌واسطه درآمدهای اختصاصی و از طریق اعتبارات اختصاصی تأمین مالی می‌شود؛ در مقابل، بخش قابل توجهی از هزینه‌های آموزش عالی و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری از محل اعتبارات عمومی دولت تأمین اعتبار می‌شوند. این در حالی است که وضعیت این دو بخش باید در موقعیتی برعکس وضعیت موجود در بودجه سالانه رقم بخورد. بخش سلامت به‌واسطه ویژگی‌های حاکم بر فعالیت‌های آن و اهمیت زیرساختی که این بخش در جریان توسعه دارد، مطلوب‌تر است که توسط منابع و اعتبارات عمومی بودجه تأمین مالی شده و بخش آموزش عالی نیز در جهت تسهیل قرارگیری جریان توسعه کشور در مسیر اقتصاد مبتنی بر علم و فناوری، مناسب است که از طریق درآمدهای اختصاصی این بخش منابع خود را حاصل کند. تکیه بخش آموزش عالی و پژوهش‌های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری بر درآمدهای اختصاصی می‌تواند علاوه بر پیوند ارتباط بین صنعت و دانشگاه، در استفاده از دانش و فناوری‌های روز توسط بنگاه‌ها و تولیدکنندگان فعالیت‌های مختلف، مؤثر باشد. بنابراین، یکی از تغییر رویکردهای بودجه که می‌تواند در راستای اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی و تقویت انگیزه‌ها برای ترویج اقتصاد دانش بنیان، تکیه بر درآمدهای اختصاصی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در بودجه‌های سالانه است.

۳- در بین زیرمجموعه وزارت امور اقتصادی، سازمان امور مالیاتی بیشترین درآمدها و اعتبارات اختصاصی را دارد و مهم‌ترین برنامه و فعالیت این سازمان نیز راهبری وصول مالیات بوده که تقریباً هیچ اطلاعاتی از نحوه راهبری و هزینه‌های مربوط به آن در دسترس نیست. در حقیقت، سازمان امور مالیاتی که بیشترین اعتبارات اختصاصی و حتی عمومی هزینه‌ای را در بین زیرمجموعه‌های وزارت اقتصاد دارد؛ اما مهم‌ترین

برنامه‌های آن در بودجه سالانه، از تفصیل کافی برخوردار نبوده و موارد هزینه‌ای آن به‌طور واضح مشخص نشده است که بتوان با تکیه بر این شفافیت، ضرورت و الزام وجود چنین هزینه‌هایی را در مهم‌ترین ردیف‌های بودجه اختصاصی و عمومی مورد بررسی و تحلیل قرار داد.

با وجود اینکه بخش عمده اعتبارات وزارت امور اقتصادی و دارایی از محل درآمدهای اختصاصی سازمان امور مالیاتی است؛ اما محل تخصیص اعتبارات اختصاصی وزارت مذکور، تنها یک برنامه با عنوان برنامه ارتقای وصول مالیات و توسعه عدالت مالیاتی می‌باشد. فعالیت پیش‌بینی شده برای انجام برنامه فوق نیز «توانمندسازی کارکنان و تشویق در راستای افزایش وصول مالیات» عنوان شده که اعتبار اختصاصی برای انجام این فعالیت در بودجه سال ۱۳۹۸، مبلغ حدوداً ۱۲۰۰ میلیارد تومان در نظر گرفته شده است. به عبارت دیگر، کل اعتبارات اختصاصی وزارت امور اقتصادی و دارایی که در واقع منتقل شده از سازمان امور مالیاتی به وزارت مذکور است، صرف توانمندسازی کارکنان و تشویق آنها در راستای افزایش وصول مالیاتی می‌شود؛ هزینه‌ای که به نظر نمی‌رسد در راستای وظیفه وزارت اقتصاد باشد. چرا که این فعالیت بیشتر در حوزه سازمان امور مالیاتی است و ارتباط چندانی با وزارت اقتصاد به‌طور خاص ندارد.

علاوه بر این، ضرورت وجود خود این نوع هزینه چه برای وزارت اقتصاد و چه برای سازمان امور مالیاتی جای بحث دارد. هزینه برای تشویق کارکنان در جهت افزایش مالیات وصول شده، آن هم به‌صورت پرداختی مستقیم به کارکنان بابت تلاش آنها برای وصول مالیاتی که سهمی از آن (ولو ناچیز) نصیب خود آنها خواهد شد، پدیده خوشایندی به‌ویژه در شرایط اقتصادی سخت حاکم بر جامعه امروز کشور نخواهد بود. این نوع سیستم تشویق که در آن بخشی از درآمدهای عمومی جامعه که باید صرف بودجه عمومی کشور شود، به‌طور مستقیم و بدون توجه خاصی نصیب سازمان و وزارتخانه متولی این فعالیت می‌کند که به نظر نمی‌رسد سیستم مناسب و کارایی برای افزایش درآمدهای مالیاتی وصول شده باشد. حذف این نوع هزینه‌های اضافی از بودجه عمومی سالانه در شرایط کنونی، آن هم هزینه‌هایی که سهم قابل توجهی در اعتبارات اختصاصی کل بودجه عمومی دارد، می‌تواند بخشی از کاهش هزینه‌های غیرضروری و کم کردن مصارف بودجه را پوشش دهد.

۴- درنهایت، در مورد وزارت آموزش و پرورش نیز بخش عمده درآمدهای اختصاصی ملی این وزارتخانه، از ناحیه درآمدهای متفرقه آن (به میزان ۳۴۵ میلیارد تومان) بوده که ماهیت آن مشخص نبوده و در بودجه سالانه به ذکر آن با جزئیات بیشتر پرداخته نمی‌شود. همین‌طور مهم‌ترین منبع درآمدهای اختصاصی استانی نیز از محل ۵ درصد عوارض شهرداری‌ها بابت صدور پروانه‌های ساختمانی و غیره است. در مورد منبع درآمدی اخیر، مسئله مطرح این است که با توجه به تعریف درآمدهای اختصاصی که بابت ارائه خدمات یا کالایی از سوی دستگاه اجرایی و فروش آن نصیب دستگاه مذکور می‌شود؛ نمی‌توان منبع درآمدی فوق را درآمد اختصاصی نامید. بلکه این درآمد، به‌عنوان درآمد عمومی بودجه است که به مصارف وزارت آموزش و پرورش اختصاص داده شده است و همان‌طور که در بخش مقدمه نیز بحث شد، این نوع اختصاص با اصل عدم تخصیص بودجه در تعارض می‌باشد.



اعتبارات اختصاصی همانند دیگر مصارف بودجه، از دو نوع مصارف هزینه‌ای و سرمایه‌ای تشکیل شده است. این اعتبارات برخلاف دیگر مصارف عمومی دولت که از محل منابع عمومی دولت در بودجه تأمین مالی می‌شوند، اعتبارات اختصاصی از محل درآمدهای اختصاصی دولت، هم به صورت هزینه‌ای و هم سرمایه‌ای تأمین می‌شود. به موجب ماده ۱۴ قانون محاسبات عمومی، درآمدهای اختصاصی عبارتند از «درآمدهایی که به موجب قانون برای مصارف خاص در بودجه کل کشور با عنوان درآمد اختصاصی منظور می‌گردد». در واقع، درآمدهای اختصاصی، درآمدهایی هستند که به موجب قانون توسط دستگاه‌های اجرایی وصول و به خزانه دولت واریز می‌شوند و همه این درآمدها به مصرف هزینه‌های خاص همان دستگاه تعلق می‌گیرد. هرچند موارد مصرف این نوع هزینه‌ها، عرفاً توسط قانون‌گذار در هنگام صدور مجوز وصول درآمد اختصاصی مشخص می‌شود؛ اما وجود اعتبارات اختصاصی و هزینه‌های خاص برای یک دستگاه اجرایی مشخص، ناقض یکی از اصول بودجه یعنی اصل عدم تخصیص است.

بر اساس اصل عدم تخصیص برای بودجه، این اجازه برای دولت وجود ندارد که اگر به موقع بودجه برای دستگاهی اختصاص داده نشده یا ردیفی برای آن در بودجه در نظر گرفته نشده است، دولت بتواند بودجه‌ای را برای آن دستگاه اختصاص دهد. به عبارت دیگر، کلیه درآمدهای دولت باید به خزانه واریز گردد و از درآمد عمومی دولت، برای هزینه‌های دستگاه‌های مختلف تأمین اعتبار شود. بنابراین، تعیین محل و مصرف منابع، قبل از واریز آن به خزانه دولت از نظر اصول بودجه‌ریزی قابل توجیه نبوده؛ بلکه همه منابع باید ابتدا به خزانه دولت واریز شده و سپس از محل منابع و درآمدهای عمومی، اعتبارات لازم برای مصارف عمومی بودجه تخصیص داده شود. بنابراین، خود وجود درآمدهای اختصاصی در سند قانون بودجه سالانه، در تعارض با اصل عدم تخصیص بودجه است. با این حال، متوسط سهم درآمدهای اختصاصی از کل بودجه عمومی دولت در طول چهار سال اخیر (۱۳۹۵-۹۸) حدود ۱۳ درصد می‌باشد که سهم قابل توجهی است و در این گزارش نیز ملاحظه خواهد شد که بخش عمده این اعتبارات، مربوط به تعداد معدودی از دستگاه‌ها و نهادهای دولتی است. حتی در بعضی از مواقع، مانند اعتبارات اختصاصی وزارت امور اقتصادی و دارایی هم از نظر محل هزینه‌کرد و هم از لحاظ درآمدهای اختصاصی آنها، کاملاً نامرتب بوده و به نوعی اتلاف منابع است.

در واقع، در مورد وزارت امور اقتصادی و دارایی که درآمد اختصاصی برای آن تعریف نشده، ولی دارای اعتبارات اختصاصی است؛ علاوه بر اینکه تخصیص چنین اعتباراتی جای مسئله دارد، خود تعریف واژه درآمدهای اختصاصی نیز در چنین روالی از کار، به چالش کشیده می‌شود. به عبارت دیگر، وجود درآمدهای اختصاصی و به تبع آن اعتبارات اختصاصی در ردیف‌های بودجه برای دستگاه‌های مختلف که جای سؤال دارد، در کنار این مسئله قرار می‌گیرد که این تخصیص‌های نادرست (از لحاظ اصول بودجه‌ریزی) نیز روند اشتباهی را در وزارتخانه مذکور طی کرده و از محل درآمدهای اختصاصی که وجود ندارد، اعتبارات اختصاصی تخصیص داده شده است. در این پژوهش، اعتبارات اختصاصی از محل درآمدهای اختصاصی و برنامه‌ها و فعالیت‌های دستگاه‌ها و نهادهای مختلف در قالب وزارتخانه‌ها با جزئیات بیشتر مورد بررسی و تحلیل قرار می‌گیرد.

## ۱- اعتبارات اختصاصی؛ روند آن و سهم وزارتخانه‌ها

بر اساس آنچه در بخش مقدمه گفته شد، به‌طور متوسط سهم اعتبارات اختصاصی از کل بودجه عمومی دولت در سال‌های ۹۸-۱۳۹۵ حدود ۱۳ درصد است؛ به‌طوری‌که کمترین این سهم در سال ۱۳۹۵ با میزان ۱۲/۲ درصد و بیشترین آن نیز مربوط به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ می‌باشد که مقدار آن ۱۳/۷ درصد است. جدول زیر میزان این نوع درآمدها و سهم آنها از بودجه عمومی را برای دوره مذکور نشان می‌دهد. میزان کل اعتبارات از محل درآمدهای اختصاصی در بودجه سال ۱۳۹۸، حدوداً برابر ۷۱ هزار و چهارصد میلیارد تومان است که بر اساس جدول زیر مقدار ۵۷ هزار و هشتصد میلیارد تومان آن به‌صورت اعتبارات هزینه‌ای و همچنین ۱۳ هزار و ششصد میلیارد تومان نیز به شکل اعتبارات سرمایه‌ای در بین دستگاه‌های اجرایی مختلف اختصاص داده می‌شود. این در حالی است که کل بودجه عمومی دولت در قانون بودجه مصوب سال ۱۳۹۸، حدود ۵۲۰ هزار میلیارد تومان پیش‌بینی شده و ۷۱ هزار و چهارصد میلیارد تومان آن از ناحیه درآمدهای اختصاصی وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های اجرایی دولت تأمین می‌گردد.

جدول ۱: درآمدهای اختصاصی و سهم آنها از بودجه عمومی کل سال‌های ۹۸-۱۳۹۵ (میلیون ریال)\*

| سهم درآمدهای اختصاصی از بودجه عمومی (درصد) | بودجه عمومی دولت | جمع کل درآمد اختصاصی | اعتبارات از محل درآمدهای اختصاصی |                             | سال  |
|--|------------------|----------------------|----------------------------------|-----------------------------|------|
|  |                  | جمع                  | سرمایه‌ای                        | هزینه‌ای                    |      |
| ۱۲,۲                                       | ۳,۳۵۴,۸۹۵,۱۴۵    | ۴۱۰,۹۵۷,۹۴۶          | ۰<br>(۰ درصد)                    | ۴۱۰,۹۵۷,۹۴۶<br>(۱۰۰ درصد)** | ۱۳۹۵ |
| ۱۳   | ۳,۹۸۸,۵۳۱,۳۳۵    | ۵۲۱,۰۱۰,۳۳۵          | ۰<br>(۰ درصد)                    | ۵۲۱,۰۱۰,۳۳۵<br>(۱۰۰ درصد)   | ۱۳۹۶ |
| ۱۲,۸                                       | ۴,۴۳۸,۶۰۴,۶۶۸    | ۵۷۰,۷۳۸۵۱۹           | ۱۳۲,۲۹۸۴۸۲<br>(۲۳ درصد)          | ۴۳۸,۴۴۰,۰۳۷<br>(۷۷ درصد)    | ۱۳۹۷ |
| ۱۳,۷                                       | ۵,۲۰۰,۰۸۳,۶۵۲    | ۷۱۴,۲۷۲,۴۶۲          | ۱۳۶,۴۶۶,۸۵۸<br>(۱۹ درصد)         | ۵۷۷,۸۰۵,۶۰۴<br>(۸۱ درصد)    | ۱۳۹۸ |

منبع: سازمان برنامه و بودجه، قوانین بودجه سال‌های مختلف

\* منبع همه جداول و نمودارهای آورده شده در این گزارش، سند قانون بودجه سال ۱۳۹۸ سازمان برنامه و بودجه است.

\*\* اعداد داخل پرانتز، بیانگر سهم هر کدام از اعتبارات از کل درآمدهای اختصاصی در بودجه‌های سالانه است.

اما از بین وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مستقل دولتی، سهم وزارت بهداشت و درمان با اختلاف بسیار زیادی نسبت به وزارتخانه‌های دیگر در سطح بالایی قرار دارد. جدول زیر میزان اعتبارات اختصاصی وزارتخانه‌ها را از محل درآمدهای اختصاصی آنها به میلیون ریال نشان می‌دهد. ملاحظه می‌شود که اعتبارات اختصاصی وزارت بهداشت و درمان معادل ۴۱ هزار و پانصد میلیارد تومان پیش‌بینی شده است که اختلاف قابل توجهی با وزارتخانه بعدی یعنی وزارت دفاع دارد. درواقع بعد از وزارت بهداشت و درمان، بیشترین درآمدهای اختصاصی

و به تبع آن اعتبارات اختصاص داده شده از ناحیه این درآمدها مربوط به وزارت دفاع است که میزان اعتبارات آن حدود ۱۰ هزار و سیصد میلیارد تومان در بودجه سال ۱۳۹۸ می باشد. سومین رتبه اعتبارات اختصاصی، مربوط به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است که مقدار آن تقریباً معادل ۴ هزار میلیارد تومان بوده و با کمی اختلاف نسبت به وزارت امور اقتصادی و دارایی در مرتبه بالاتری قرار گرفته است. وزارت امور اقتصادی نیز به عنوان متولی وصول یکی از مهم ترین منابع بودجه، یعنی درآمدهای مالیاتی با اعتبارات اختصاصی حدود ۳ هزار و نه صد میلیارد تومان در جایگاه چهارم در بین وزارتخانه ها و دستگاه های اجرایی قرار دارد.

وزارت آموزش و پرورش و همین طور وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی هر یک با اعتبارات اختصاصی به ترتیب به میزان تقریباً ۲ هزار و چهارصد میلیارد تومان و ۲ هزار و یکصد و چهل میلیارد تومان در رتبه های بعدی قرار دارند. دیگر وزارتخانه ها و سازمان های مستقل دولتی دارای اعتبارات اختصاصی کمتر از ۲ هزار میلیارد تومان هستند. مهم ترین سازمان در بین آنها، سازمان برنامه و بودجه است که میزان اعتبارات آن حدود ۱ هزار و یکصد بیست و شش میلیارد تومان می باشد. در گزارش حاضر به مطالعه درآمدها و اعتبارات اختصاصی پنج وزارتخانه اول در جدول زیر و همین طور سازمان برنامه و بودجه با جزئیات بیشتر پرداخته می شود.

جدول ۲: درآمدهای اختصاصی وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی در بودجه ۱۳۹۸ (میلیون ریال)

| وزارتخانه                                       | اعتبارات اختصاصی (میلیون ریال) | سهم هر وزارتخانه و سازمان از اعتبارات اختصاصی |
|---|--------------------------------|---|
| وزارت بهداشت و درمان                            | ۴۱۵۱۷۵۱۱۸                      | ۵۸/۰۸   |
| وزارت دفاع                                      | ۱۰۳۰۰۰۰۰۰                      | ۱۴/۴۱   |
| وزارت علوم، تحقیقات و فناوری                    | ۴۰۳۱۳۷۱۵                       | ۵/۶۴  |
| وزارت امور اقتصادی و دارایی                     | ۳۹۳۴۳۴۷۸                       | ۵/۵۰  |
| وزارت آموزش و پرورش                             | ۲۴۲۱۹۴۰۰                       | ۳/۳۹  |
| وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی                 | ۲۱۴۲۳۰۵۷                       | ۲/۹۹  |
| وزارت نیرو                                      | ۱۹۵۹۰۰۰۰                       | ۲/۷۴  |
| جمعیت هلال‌احمر                                 | ۱۵۲۲۵۰۰۰                       | ۲/۱۳  |
| سازمان برنامه و بودجه                           | ۱۱۲۶۱۰۰۰                       | ۱/۵۸  |
| وزارت امور خارجه                                | ۱۰۰۲۵۰۰۰                       | ۱/۴۰  |
| وزارت جهاد کشاورزی                              | ۵۶۵۴۵۰۰                        | ۰/۷۹  |
| وزارت دادگستری                                  | ۲۰۳۰۰۰۰                        | ۰/۲۸  |
| وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات                 | ۱۴۲۰۰۰۰                        | ۰/۲۰  |
| وزارت راه و شهرسازی                             | ۱۳۹۵۰۰۰                        | ۰/۱۹  |
| وزارت نفت                                       | ۱۱۰۰۰۰۰                        | ۰/۱۵  |
| وزارت ورزش و جوانان                             | ۱۰۰۰۰۰۰                        | ۰/۱۴  |
| وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی                      | ۸۱۰۰۰۰                         | ۰/۱۱  |
| نهاد ریاست جمهوری                               | ۶۶۹۱۸۰                         | ۰/۰۹  |
| سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای                      | ۶۳۰۰۰۰                         | ۰/۰۸  |
| دیوان محاسبات کشور                              | ۳۰۱۰۰۰                         | ۰/۰۴  |
| وزارت صنعت، معدن و تجارت                        | ۱۴۵۶۰۰                         | ۰/۰۲  |
| سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران | ۷۲۱۰۰                          | ۰/۰۱  |
| نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران               | ۴۰۰۰۰                          | ۰/۰۰۶   |
| وزارت اطلاعات                                   | ۰                              | ۰   |
| وزارت کشور                                      | ۰                              | ۰   |
| جمع   | ۷۱۴۸۴۳۱۴۸                      | سهم هر دستگاه                                 |

### ۱-۱- مجموعه وزارت بهداشت و درمان

ملاحظه شد که وزارت بهداشت و درمان با اعتبارات اختصاصی به میزان ۴۱ هزار و پانصد میلیارد تومان بیشترین اعتبارات از این نوع را در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ به خود اختصاص داده است. جدول (۱-۱) در پیوست این گزارش، درآمدهای اختصاصی هر کدام از وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی به تفکیک دستگاه‌ها و موارد درآمدی‌شان را در کنار اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نشان می‌دهد. داده‌های زیر برشی از جدول مذکور است که اطلاعات مجموعه وزارت بهداشت، درمان و آموزش را نشان می‌دهد. ملاحظه می‌شود از میزان درآمد اختصاصی ۴۱ هزار و پانصد میلیارد تومان وزارت بهداشت، حدود ۳۱ هزار و هفتصد



## اعتبارات اختصاصی بودجه سالانه

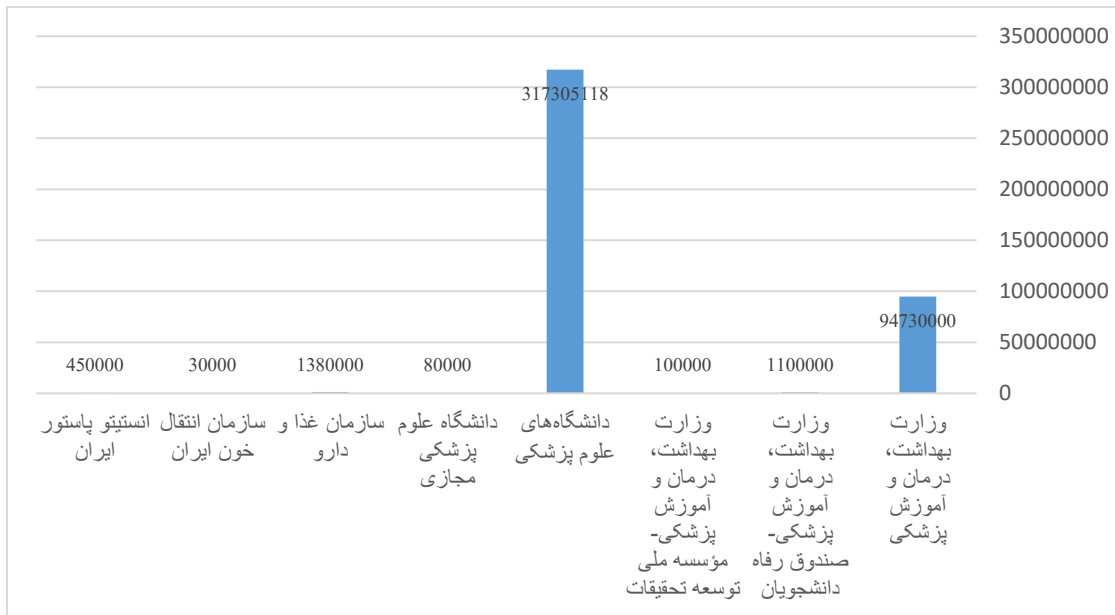
میلیارد تومان؛ یعنی ۷۶ درصد کل درآمد مذکور از ناحیه دانشگاه‌های علوم پزشکی تأمین می‌شود.<sup>۱</sup> نمودار ۱ در ادامه، ترکیب درآمدها و به تبع آن اعتبارات اختصاصی وزارت بهداشت را در بین دستگاه‌ها و زیرمجموعه‌های آن نمایش می‌دهد.

جدول ۳: درآمدهای اختصاصی وزارت بهداشت به تفکیک دستگاه‌های زیرمجموعه وزارت در بودجه سال ۱۳۹۸ (میلیون ریال)

| نسبت هر دستگاه از کل | درآمدهای اختصاصی | مجموعه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی                    |
|----------------------|------------------|---|
| ۲۲/۸۰                | ۹۴۷۳۰۰۰۰         | وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی                           |
| ۰/۲۶                 | ۱۱۰۰۰۰۰          | وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - صندوق رفاه دانشجویان    |
| ۰/۰۲                 | ۱۰۰۰۰۰           | وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - مؤسسه ملی توسعه تحقیقات |
| ۷۶/۴۳                | ۳۱۷۳۰۵۱۱۸        | دانشگاه‌های علوم پزشکی                                      |
| ۰/۰۲                 | ۸۰۰۰۰            | دانشگاه علوم پزشکی مجازی                                    |
| ۰/۳۳                 | ۱۳۸۰۰۰۰          | سازمان غذا و دارو   |
| ۰/۰۰۷                | ۳۰۰۰۰            | سازمان انتقال خون ایران                                     |
| ۰/۱۱                 | ۴۵۰۰۰۰           | انسیتو پاستور ایران   |
|                      | ۴۱۵۱۷۵۱۱۸        | جمع   |

بر اساس نمودار ۱، بعد از دانشگاه‌های علوم پزشکی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی درآمد اختصاصی به میزان ۹ هزار و چهارصد و هفتاد میلیارد تومان را در سال ۱۳۹۸ ایجاد خواهد کرد که در مجموع، این دو درآمد بخش قابل توجهی از بودجه سال ۹۸ وزارت بهداشت را تشکیل می‌دهند. سازمان غذا و دارو، صندوق رفاه دانشجویان (وابسته به وزارت بهداشت و درمان)، انسیتو پاستور ایران، مؤسسه ملی توسعه تحقیقات، دانشگاه علوم پزشکی مجازی و سازمان انتقال خون ایران زیرمجموعه‌های دیگر وزارت بهداشت و درمان هستند که از لحاظ درآمدهای اختصاصی در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

۱. درآمدهای اختصاصی دانشگاه‌های علوم پزشکی در بودجه سال ۱۳۹۸ در جدول ۱-۳ پیوست همین گزارش به تفکیک آورده شده است.



نمودار ۱: درآمدهای اختصاصی زیرمجموعه وزارت بهداشت، درمان و آموزش‌های پزشکی در بودجه ۱۳۹۸ (میلیون ریال)

پیوست ۱-۴ و ۲-۴ در قانون بودجه سال ۱۳۹۸، اعتبارات اختصاصی وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های اجرایی را به تفکیک برنامه‌ها و موارد هزینه‌ای نمایش می‌دهد. جدول زیر برنامه‌ها و فعالیت‌های دستگاه‌های اجرایی زیرمجموعه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را به تفکیک و بر اساس قانون بودجه سال ۱۳۹۸ نشان می‌دهد. همان‌طور که قبلاً نیز اشاره شد، بیشترین درآمدهای اختصاصی مجموعه وزارت بهداشت مربوط به دانشگاه‌های علوم پزشکی است که اطلاعات مربوط به برنامه و فعالیت این دستگاه‌ها در جدول ۱-۳ پیوست این گزارش به‌طور مستقل نمایش داده شده است. در طبقه‌بندی اطلاعات مذکور برای دانشگاه‌های بالا، به دلیل تنوع زیاد برنامه‌ها و فعالیت‌ها، آنها به سه دسته‌بندی کلی اعتبارات اختصاصی مربوط به برنامه‌های خدمات بهداشتی، درمانی و برنامه‌های خدمات آموزشی و پژوهشی دانشگاه‌های علوم پزشکی طبقه‌بندی شده است. بر اساس جدول زیر، کل بودجه اعتبارات هزینه‌ای مجموعه وزارت بهداشت، درمان و آموزش حدود ۶۸ هزار و هفتصد و هشتاد میلیارد تومان است که تقریباً ۴۱ هزار و پانصد میلیارد تومان آن (حدود ۶۰ درصد کل بودجه هزینه‌ای وزارت) از ناحیه درآمدهای اختصاصی و به‌صورت اعتبارات اختصاصی در قالب اعتبارات هزینه‌ای تأمین مالی شده و ۲۷ هزار میلیارد دیگر (۴۰ درصد کل بودجه هزینه‌ای وزارت) نیز از طریق اعتبارات هزینه عمومی تأمین مالی می‌شود.

اعتبارات اختصاصی بودجه سالانه

جدول ۴: اعتبارات اختصاصی دستگاه‌های زیرمجموعه وزارت بهداشت به تفکیک برنامه‌ها در بودجه سال ۱۳۹۸

| اعتبارات هزینه<br>(عمومی (میلیون ریال) | اعتبارات اختصاصی<br>(میلیون ریال) | درآمدهای اختصاصی<br>(میلیون ریال) | زیرمجموعه وزارت   |
|--|-----------------------------------|-----------------------------------|---|
| ۴۳۷۹۸۷۶۲*                              | ۹۴۷۳۰۰۰۰                          | ۹۴۷۳۰۰۰۰                          | وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی   |
| ۵۱۰۰۰۰                                 | ۱۸۴۰۰۰۰                           |                                   | برنامه ارتقای شاخص‌های بهداشتی  |
| ۷۵۰۰۰۰                                 | ۸۹۰۰۰۰                            |                                   | برنامه ارائه خدمات درمانی   |
| ۰                                      | ۱۹۰۰۰۰۰                           |                                   | کمک به درمان مصدومان سوانح و حوادث در بیمارستان‌های خصوصی                                   |
| ۱۴۷۱۰۰۰                                | ۱۷۱۰۰۰۰۰                          |                                   | کمک به درمان مصدومان سوانح و حوادث در بیمارستان‌های دولتی و دانشگاه‌های علوم پزشکی          |
| ۰                                      | ۲۲۵۰۰۰۰۰                          |                                   | درمان بیماران بستری از محل مازاد درآمد اختصاصی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی               |
| ۰                                      | ۳۰۰۰۰۰                            |                                   | آموزش دانشجویان شبانه و بین‌الملل از محل مازاد درآمد اختصاصی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی |
| ۰                                      | ۷۰۰۰۰۰                            |                                   | آموزش گروه پزشکی و پیراپزشکی از محل مازاد درآمد اختصاصی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی      |
| ۰                                      | ۵۰۰۰۰۰                            |                                   | ارائه خدمات پژوهشی از محل مازاد درآمد اختصاصی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی                |
| ۰                                      | ۴۹۰۰۰۰۰۰                          |                                   | طرح تحول سلامت  |
| ۶۳۳۷۷۲۲                                | ۱۱۰۰۰۰۰                           | ۱۱۰۰۰۰۰                           | وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - صندوق رفاه دانشجویان                                    |
| ۰                                      | ۵۰۰                               |                                   | برنامه توسعه دولت الکترونیک   |
| ۳۸۵۴۴۳                                 | ۸۶۸۰۵۵                            |                                   | برنامه ارائه خدمات رفاهی به دانشجویان   |
| ۱۴۶                                    | ۲۱۴۴۵                             |                                   | برنامه ارتقای کیفیت فعالیت‌های آموزشی   |
| ۸۲۵۰۰                                  | ۲۱۰۰۰۰                            |                                   | برنامه راهبری امور رفاهی دانشجویان در صندوق رفاه  |
| ۴۳۰۰۰۰                                 | ۱۰۰۰۰۰                            | ۱۰۰۰۰۰                            | وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - مؤسسه ملی توسعه تحقیقات                                 |
| ۴۳۰۰۰۰                                 | ۱۰۰۰۰۰                            |                                   | برنامه توسعه علوم پزشکی   |
| ۲۱۸۹۱۲۳۹۱                              | ۳۱۷۳۰۵۱۱۸                         | ۳۱۷۳۰۵۱۱۸                         | دانشگاه‌های علوم پزشکی**  |
| ۱۳۰۰۰۰                                 | ۸۰۰۰۰                             | ۸۰۰۰۰                             | دانشگاه علوم پزشکی مجازی  |
| ۱۳۰۰۰۰                                 | ۸۰۰۰۰                             |                                   | برنامه ارتقای کیفیت فعالیت‌های آموزشی   |
| ۴۷۵۵۰۳                                 | ۱۳۸۰۰۰۰                           | ۱۳۸۰۰۰۰                           | سازمان غذا و دارو   |
| ۱۳۲۴۱                                  | ۴۰۱۲۵                             |                                   | برنامه توسعه دولت الکترونیک   |
| ۱۸۶۲۸۶                                 | ۵۶۴۴۹۸                            |                                   | برنامه اجرای امنیت غذا و تغذیه  |

|           |           |           |  |
|-----------|-----------|-----------|--|
| ۲۰۶۹۹۶    | ۶۲۷۲۵۷    |           | برنامه تأمین دارو در خدمات درمانی                  |
| ۵۹۸۰      | ۱۸۱۲۰     |           | برنامه توسعه تحقیقات علوم پزشکی                    |
| ۶۳۰۰۰     | ۵۰۰۰۰     |           | مرکز تحقیقات حلال- برنامه توسعه تحقیقات علوم پزشکی |
| ۱۶۸۹۴۱۷   | ۳۰۰۰۰     | ۳۰۰۰۰     | سازمان انتقال خون ایران                            |
| ۱۶۸۹۴۱۷   | ۳۰۰۰۰     |           | برنامه توسعه تحقیقات علوم پزشکی                    |
| ۱۰۰۳۱۴۱   | ۴۵۰۰۰۰    | ۴۵۰۰۰۰    | انستیتو پاستور ایران                               |
| ۵۷۸۰۱     | ۲۴۶۷۰     |           | برنامه ارتقای شاخص‌های بهداشتی                     |
| ۴۸۰۴۷۱    | ۱۵۳۰۲۶    |           | برنامه توسعه تحقیقات علوم پزشکی                    |
| ۴۴۹۵۱۶    | ۲۱۸۰۳۹    |           | برنامه تولید فرآورده‌های بیولوژیک                  |
| ۱۴۴۵۰     | ۵۳۷۵۸     |           | برنامه آموزش دکترای تخصصی و فوق                    |
| ۹۰۳       | ۵۰۷       |           | برنامه آموزش کارشناسی ارشد                         |
| ۲۷۲۶۷۶۹۳۶ | ۴۱۵۱۷۵۱۱۸ | ۴۱۵۱۷۵۱۱۸ | کل مجموعه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی        |

\* یکسان نبودن مجموع ارقام برنامه‌های این زیربخش با عدد مذکور، بدین خاطر است که برخی برنامه‌ها برای وزارت بهداشت دارای بودجه اعتبارات عمومی هستند؛ ولی اعتبارات اختصاصی برای آنها وجود ندارد. بنابراین در جدول آورده نشده، ولی در مجموع اعتبارات عمومی محاسبه شده است.

\*\* عمده‌ترین برنامه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی در قالب اعتبارات اختصاصی در جدول ۱-۳ پیوست آورده شده است.

### ۱-۱-۱- دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات درمانی

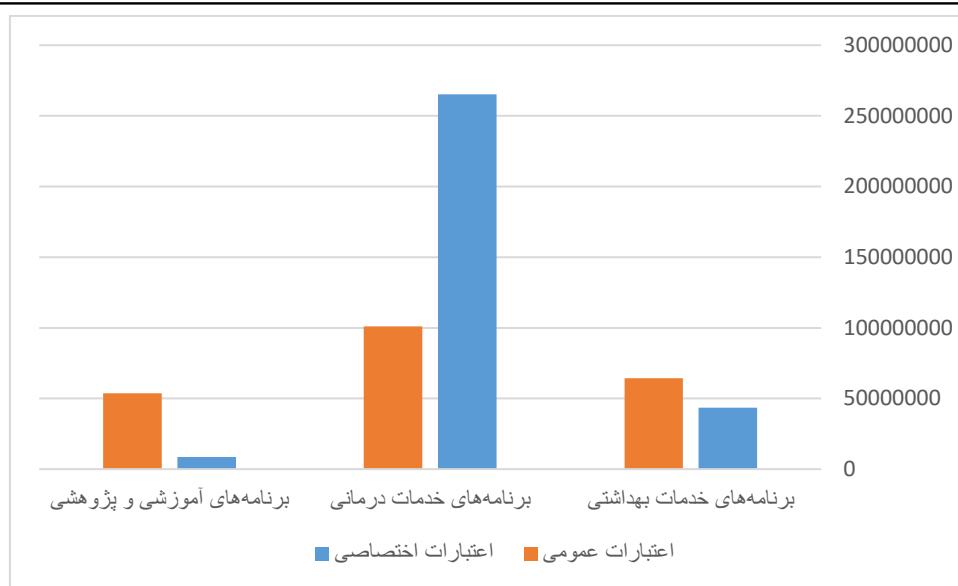
بخش عمده بودجه وزارت بهداشت، درمان و آموزش از طریق درآمدهای اختصاصی خود این وزارت و نه از طریق بودجه عمومی دولت، تأمین مالی می‌شود. این وضعیت برای دو زیرمجموعه اصلی وزارت در نمودار بالا، یعنی دانشگاه‌های علوم پزشکی و وزارت بهداشت نیز حاکم است. کل بودجه اعتبارات هزینه‌ای دانشگاه‌های علوم پزشکی در قانون بودجه سال ۱۳۹۸، حدود ۵۳ هزار و ششصد میلیارد تومان است و همان‌طور که قبلاً نیز اشاره شد، میزان ۳۱ هزار و هفتصد میلیارد تومان آن از ناحیه درآمدهای اختصاصی برای اعتبارات هزینه‌ای تأمین شده (۶۰ درصد بودجه اعتبارات هزینه‌ای دانشگاه‌های علوم پزشکی) و حدود ۲۲ هزار میلیارد تومان نیز به واسطه اعتبارات عمومی بودجه ۹۸ تأمین مالی می‌شود (۴۰ درصد اعتبارات هزینه‌ای دانشگاه‌های مذکور). جدول ۱-۳ در پیوست، عمده برنامه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی در قالب سه فعالیت بهداشتی، درمانی و آموزشی را به تفکیک بودجه اختصاصی و عمومی دانشگاه‌ها نشان می‌دهد. ملاحظه می‌شود که عمده اعتبارات دانشگاه‌های مذکور، مربوط به برنامه‌های خدمات درمانی آنها است. جدول زیر چهار ردیف آخر جدول پیوست را نشان می‌دهد:

## اعتبارات اختصاصی بودجه سالانه

جدول ۵: مجموع اعتبارات اختصاصی و عمومی تخصیص داده شده به عمده برنامه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی در قانون بودجه سال ۱۳۹۸

| سهم اعتبارات اختصاصی از کل | جمع       | اعتبارات عمومی | اعتبارات اختصاصی | عمده برنامه دانشگاه‌ها                  |
|----------------------------|-----------|----------------|------------------|---|
| ۴۰/۳۳                      | ۱۰۷۷۵۹۱۴۰ | ۶۴۳۰۲۵۰۷       | ۴۳۴۵۶۶۳۳         | برنامه‌های خدمات بهداشتی                |
| ۷۲/۴۲                      | ۳۶۶۱۴۹۶۹۴ | ۱۰۰۹۷۶۹۰۴      | ۲۶۵۱۷۲۷۹۰        | برنامه‌های خدمات درمانی                 |
| ۱۳/۹۲                      | ۶۲۳۰۸۶۷۳  | ۵۳۶۳۲۹۷۸       | ۸۶۷۵۶۹۵          | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی              |
| ۵۹/۱۷                      | ۵۳۶۲۱۷۵۰۹ | ۲۱۸۹۱۳۳۹۱      | ۳۱۷۳۰۵۱۱۸        | جمع                                     |
|                            |           | ۴۰/۸۲          | ۵۹/۱۷            | سهم هریک از برنامه‌ها از انواع اعتبارات |

ملاحظه می‌شود که بر اساس ستون آخر جدول بالا، از حدود ۵۳ هزار و شش صد میلیارد تومان بودجه مجموع دانشگاه‌های علوم پزشکی، تقریباً ۳۶ هزار و شش صد میلیارد تومان مربوط به برنامه‌ها و فعالیت‌های خدمات درمانی این دانشگاه‌ها می‌باشد که حدود ۶۸ درصد کل اعتبارات هزینه‌ای آنها است. همچنین ۲۰ درصد دیگر بودجه اعتبارات مذکور شامل فعالیت‌های بهداشتی به میزان حدود ۱۰ هزار و هفت صد میلیارد تومان بوده و سهم فعالیت‌ها و برنامه‌های آموزشی و پژوهشی نیز تقریباً ۱۲ درصد از اعتبارات را با بودجه ۶ هزار و دویست میلیارد تومان تشکیل می‌دهد. مقایسه وضعیت سه نوع برنامه در جدول بالا، از لحاظ میزان اعتبارات اختصاصی و عمومی، تفاوت ساختار تأمین مالی برنامه‌های درمانی با دو برنامه دیگر را آشکار می‌سازد. در واقع، برنامه‌های خدمات بهداشتی و آموزشی-پژوهشی دانشگاه‌های علوم پزشکی بیشتر از طریق اعتبارات عمومی و بودجه دولت تأمین مالی می‌شود؛ اما این در حالی است که برنامه‌های خدمات درمانی عمدتاً از طریق اعتبارات اختصاصی و از ناحیه درآمدهای اختصاصی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تأمین اعتبار می‌شوند. در حقیقت میزان ۲۶ هزار و پانصد میلیارد تومان از کل اعتبارات هزینه‌ای برنامه‌های درمانی (کل اعتبارات به میزان ۳۶ هزار و شش صد میلیارد تومان) از ناحیه اعتبارات اختصاصی و ده هزار میلیارد تومان دیگر نیز از ناحیه اعتبارات عمومی تأمین می‌شود که در واقع سهم آنها به ترتیب ۷۲ درصد به ۲۸ درصد از کل اعتبارات هزینه‌ای خدمات درمانی است. در مقابل، سهم‌های مذکور برای برنامه‌های بهداشتی و درمانی به ترتیب برابر ۴۰ درصد به ۶۰ درصد و برای آموزشی نیز برابر ۱۴ درصد به ۸۶ درصد می‌باشد. نمودار زیر میزان اعتبارات عمومی و اختصاصی تخصیص داده شده به دانشگاه‌های علوم پزشکی را به تفکیک برنامه‌های بهداشتی، درمانی و آموزشی نمایش می‌دهد.



**نمودار ۲:** اعتبارات اختصاصی و عمومی تخصیص داده شده برای برنامه‌های عمده دانشگاه‌های علوم پزشکی در قانون بودجه مطابق با نمودار بالا، بودجه دانشگاه‌های علوم پزشکی که بخش عمده بودجه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی کشور را تشکیل داده است؛ به‌طور عمده متشکل از برنامه‌ها و فعالیت‌های خدمات درمانی است، به‌طوری‌که ۷۲ درصد بودجه خدمات درمانی نیز از ناحیه اعتبارات اختصاصی است. بنابراین، بخش قابل توجهی از بودجه وزارت بهداشت از محل درآمدهای اختصاصی تأمین مالی می‌شود. در جدول ۴ ملاحظه شد که بر اساس قانون بودجه سال ۱۳۹۸، حدود ۶۰ درصد کل بودجه هزینه‌ای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از طریق اعتبارات اختصاصی و ۴۰ درصد دیگر از طریق اعتبارات عمومی بودجه تأمین اعتبار می‌شود. در واقع، تقریباً ۶۰ درصد بودجه وزارت بهداشت، از ناحیه درآمدهایی است که در ازای ارائه خدمات درمانی و بهداشتی، از افراد و مراجعه‌کنندگان به بیمارستان‌ها دریافت شده است. از سوی دیگر، بودجه خدمات درمانی وزارت بهداشت که ۷۲ درصد آن را اعتبارات اختصاصی تشکیل می‌دهد، شامل دو نوع برنامه درمانی بیماران و برنامه تأمین دارو است که از این دو، در اغلب دانشگاه‌های علوم پزشکی و بیمارستان‌های تحت پوشش آنها، ۱۰۰ درصد منابع مالی مورد نیاز برنامه‌های تأمین دارو از محل درآمدهای اختصاصی دانشگاه‌ها بوده و هیچ اعتبار ربالی از اعتبارات عمومی بودجه برای این نوع برنامه‌ها اختصاص داده نشده است. در وضعیت تحریم شدید مالی اقتصاد ایران از سوی آمریکا و محدود شدن هرگونه خریدوفروش کالا و انتقال منابع مالی به ایران و خارج از آن، موجب شده تا واردات انواع داروها نیز با مشکل مواجه شده و با هزینه بالاتری انجام شود. این اتفاق موجب خواهد شد تا تأمین مالی واردات دارو با افزایش قیمت آن، به‌طور کامل از افراد و مصرف‌کنندگان دارو دریافت شود که باعث افزایش هزینه زندگی آنها خواهد شد.

درباره برنامه‌های خدمات درمان بیماران نیز به‌طور متوسط بیش از ۵۰ درصد هزینه‌های تأمین اعتبار این برنامه‌ها از محل درآمدهای اختصاصی بوده و کمتر از ۴۰ درصد، از محل اعتبارات عمومی بودجه تأمین می‌شود. این وضعیت نیز در شرایط تحریم و بروز نرخ‌های تورمی بالا می‌تواند در صورت عدم پوشش حمایتی دولت،

موجب افزایش شدید هزینه‌های درمانی مردم شده و در واقع این مردم هستند که هزینه‌های تحریم و تورم را از طریق بخش سلامت و هزینه‌های ناشی از آن پرداخت می‌کنند. به‌طور کلی، بخش سلامت ۱۶ درصد از کل بودجه عمومی کشور در سال ۱۳۹۸ را تشکیل داده است (کل مبلغ حدوداً به میزان شصت و چهار هزار و پانصد میلیارد تومان است) که حدود ۶۳ درصد بودجه این بخش، شامل بودجه اعتبارات اختصاصی می‌باشد. در واقع بخش سلامت، بعد از بخش‌های امور رفاهی و آموزش و پرورش، سومین بودجه جاری بزرگ را در بین بخش‌ها و فصول بودجه‌ای دارد که ۶۳ درصد آن را اعتبارات اختصاصی شکل داده‌اند. به عبارت دیگر، بخش سلامت و بهداشت که از مهم‌ترین بخش‌های جامعه بوده و نیاز به حمایت دولت دارد تا در نوسانات و شرایط مختلف اقتصادی فشار زیادی بر اقشار مختلف جامعه وارد نشود؛ اما ظاهراً حمایت و تأمین منابع مورد نیاز این بخش به عهده خود مردم شامل قشرهای ضعیف و متوسط گذاشته شده است که این ساختار مناسبی را در بودجه ایران نشان نمی‌دهد.

#### ۲-۱-۱- وزارت بهداشت، درمان و آموزش‌های پزشکی

بر اساس جدول ۴ در صفحات گذشته، کل بودجه جاری وزارت بهداشت و درمان در قانون بودجه سال ۱۳۹۸، حدوداً برابر ۱۳ هزار و هشتصد میلیارد تومان است که از این مقدار، تقریباً ۹ هزار و پانصد میلیارد تومان از طریق اعتبارات اختصاصی و از محل درآمدهای اختصاصی تأمین مالی شده (حدود ۷۰ درصد بودجه جاری وزارت بهداشت) و ۴ هزار و سیصد میلیارد باقی مانده از محل اعتبارات عمومی بودجه تأمین شده است (تقریباً ۳۰ درصد بودجه وزارت بهداشت). بیشترین اعتبار تخصیص داده شده به برنامه‌های وزارت بهداشت، مربوط به برنامه طرح تحول سلامت است که در قانون بودجه سال ۱۳۹۸، رقمی معادل ۴ هزار و نهصد میلیارد تومان که همگی آن از محل اعتبارات اختصاصی می‌باشد، برای این برنامه پیش‌بینی شده است. در واقع، این رقم بیشتر از کل اعتبارات عمومی وزارت بهداشت است که در بودجه سال ۱۳۹۸ تدارک دیده شده است. مهم‌ترین برنامه‌های طرح تحول سلامت، اجرای دو برنامه پزشک خانواده (هزار میلیارد تومان) و کاهش میزان پرداختی بیماران بستری در بیمارستان‌های وزارت بهداشت و درمان (دو هزار و دویست میلیارد تومان) است که روی‌هم‌رفته این دو برنامه، مبلغ ۳ هزار و دویست میلیارد تومان (۶۵ درصد) از اعتبارات طرح تحول سلامت را در بودجه ۱۳۹۸ تشکیل می‌دهند. نکته قابل توجه اینکه، کل مبالغ مذکور و همین‌طور کل مبالغ مربوط به اعتبارات طرح تحول سلامت، به‌طور کامل از ناحیه اعتبارات اختصاصی تأمین می‌شود.

البته منبع تأمین مالی اعتبارات طرح تحول سلامت از ناحیه ۱۰ درصد درآمدهای حاصل از اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها موضوع ماده ۴۶ این قانون است که در واقع این نوع منبع درآمدی نمی‌تواند در طبقه بندی بودجه‌ریزی، به‌عنوان درآمدهای اختصاصی در نظر گرفته شده و اعتبارات ناشی از آن نیز به‌عنوان اعتبارات اختصاصی برای طرح تحول سلامت تلقی شود. از سوی دیگر، اختصاص این منبع درآمدی برای بخش سلامت و در طرح تحول سلامت محل مناسبی برای این کار نیست. چراکه در این صورت می‌توان ادعا کرد که هزینه تحول سلامت و کاهش هزینه‌های درمانی بیمارستانی، از عموم افراد جامعه به‌ویژه اقشار آسیب‌پذیر

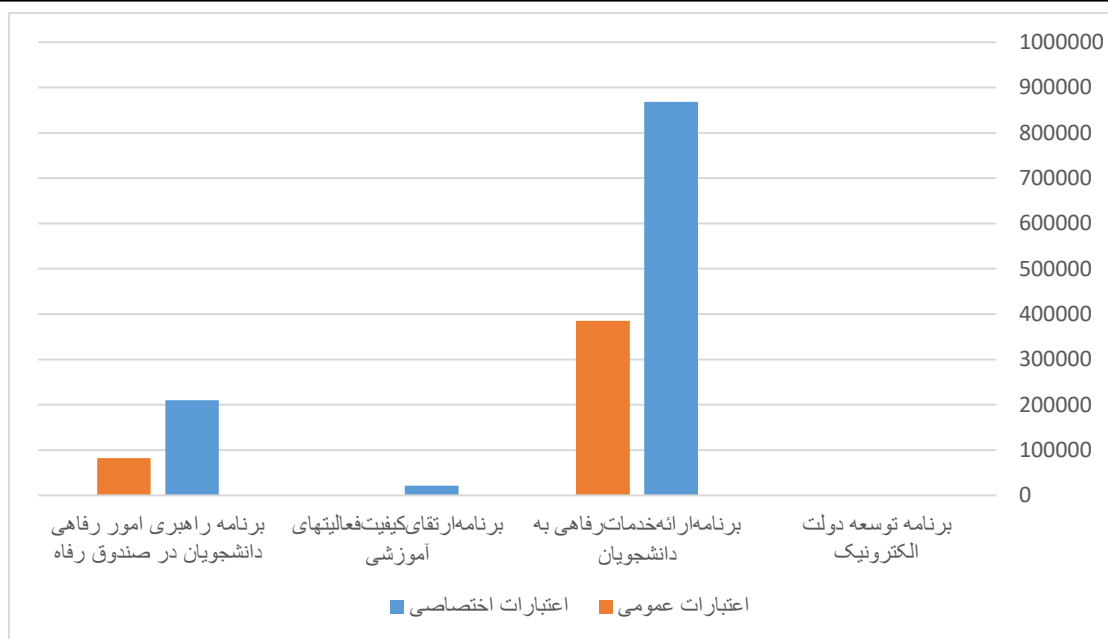
دریافت می‌شود و با هزینه افزایش فشار اقتصادی بر روی این اقشار صورت می‌گیرد. در حالی که انتظار این است، مداخله دولت در حوزه سلامت و منابع مالی آن از ناحیه منابعی از بودجه باشد که بتواند بدون ایجاد هزینه‌های زیاد بر جامعه و قشرهای آسیب‌پذیر مانند منابع حاصل از مالیات یا درآمد فروش نفت، این حمایت از بخش سلامت را انجام دهد. البته بر اساس جدول شماره ۱ پیوست (۱-۴) قانون بودجه سال ۱۳۹۸، اعتبار ۲ هزار و دویست میلیاردی بابت کاهش هزینه‌های درمانی در بودجه سال ۱۳۹۸ از محل منابع حاصل از هدفمندی یارانه‌ها، با در نظر گرفتن کاهش هزینه هر فرد بستری به میزان ۲۶۴ هزار تومان اختصاص داده شده است.

مهم‌ترین اعتبارات هزینه‌ای دیگر بعد از طرح تحول سلامت که توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از ناحیه اعتبارات اختصاصی انجام می‌گیرد، هزینه‌های مربوط به درمان بیماران بستری از محل مازاد درآمد اختصاصی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی است که میزان اعتبارات اختصاصی آن ۲ هزار و دویست و پنجاه میلیارد تومان می‌باشد. همچنین کمک به درمان مصدومان سوانح و حوادث در بیمارستان‌های دولتی و خصوصی هر یک به ترتیب شامل اعتبارات اختصاصی به میزان ۱ هزار و هفتصد میلیارد تومان و یکصد و نود میلیارد تومان بیشترین هزینه از ناحیه درآمدهای اختصاصی وزارت بهداشت است که در بودجه سال ۱۳۹۸ پیش‌بینی شده است.

### ۳-۱-۱- صندوق رفاه دانشجویان علوم پزشکی

مطابق با جدول ۴، میزان کل اعتبارات وزارت بهداشت، درمان و آموزش درمانی در حوزه صندوق رفاه دانشجویان در بودجه سال ۱۳۹۸، معادل ۷۳۳ میلیارد تومان است که از این میزان ۱۱۰ میلیارد تومان از منبع درآمدهای اختصاصی وزارت بهداشت و ۶۲۳ میلیارد تومان مابقی نیز از محل اعتبارات عمومی بودجه تأمین مالی می‌شود. در واقع، تأمین اعتبار از محل منابع عمومی بودجه، برای این بخش از هزینه‌های وزارت بهداشت، بیش از اعتبارات اختصاصی است.





**نمودار ۳:** برنامه‌های صندوق رفاه دانشجویان علوم پزشکی - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (میلیون ریال)

بر اساس نمودار بالا از بین برنامه‌هایی که اعتبارات اختصاصی به آنها تعلق گرفته است، مهم‌ترین برنامه ردیف بودجه‌ای صندوق رفاه دانشجویان از محل اعتبارات اختصاصی، برنامه ارائه خدمات رفاهی به دانشجویان با مبلغ حدود ۸۷ میلیارد تومان می‌باشد؛<sup>۱</sup> این در حالی است که اعتبارات عمومی اختصاص داده شده برای این نوع خدمات در صندوق رفاه، ۳۸ میلیارد تومان است. در واقع، نسبت این دو نوع اعتبارات در تأمین مالی برنامه ارائه خدمات رفاهی دانشجویان، حدوداً ۷۰ به ۳۰ می‌باشد؛ بنابراین، سهم اعتبارات اختصاصی در اینجا نیز بیشتر از اعتبارات عمومی است.

#### ۴-۱-۱- ردیف‌های دیگر بودجه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

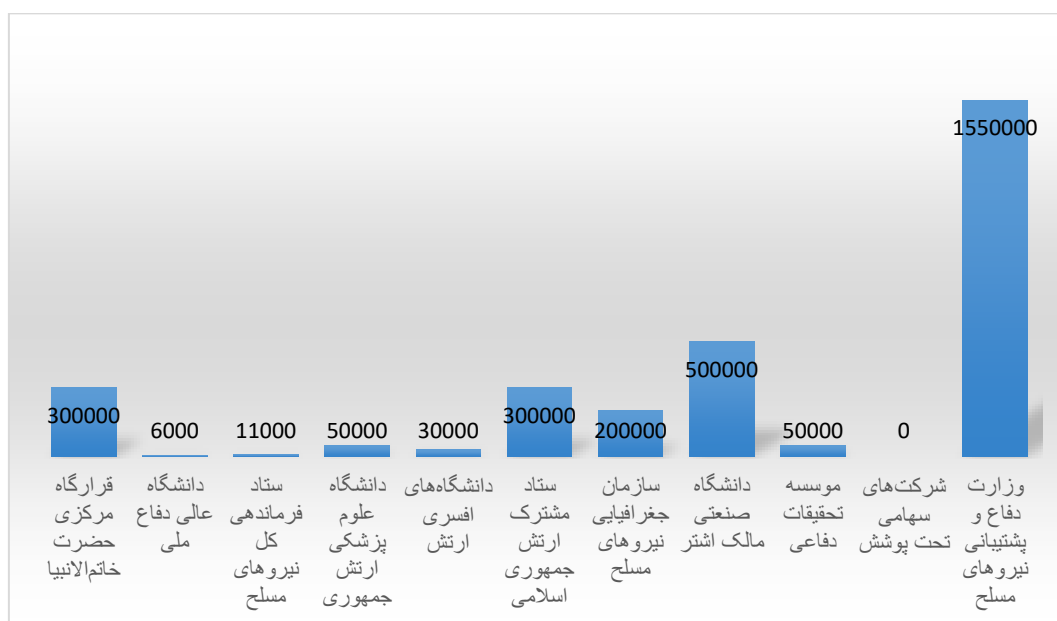
دیگر هزینه‌ها و اعتبارات اختصاصی وزارت بهداشت دارای ارقام قابل توجهی در مقایسه با ردیف‌هایی که تا بدین جا مورد بررسی قرار گرفتند، نیستند. تنها رقم باقیمانده با مبلغ تا حدودی بالا، بودجه مربوط به سازمان غذا و دارو است که کل بودجه هزینه‌ای آن در سال ۱۳۹۸، معادل ۱۸۵ میلیارد تومان می‌باشد؛ به طوری که ۱۳۸ میلیارد آن از ناحیه اعتبارات اختصاصی و ۴۷ میلیارد آن نیز از محل اعتبارات عمومی بودجه سال ۱۳۹۸ تأمین اعتبار می‌شوند. در واقع، حدود ۷۵ درصد بودجه سازمان غذا و دارو از محل اعتبارات اختصاصی و ۲۵ درصد باقیمانده از محل اعتبارات عمومی تأمین مالی می‌شوند. مهم‌ترین برنامه‌های این سازمان نیز عبارت از برنامه اجرای امنیت غذا، تغذیه و برنامه تأمین دارو در خدمات درمانی است که هر یک به ترتیب دارای اعتبارات اختصاصی ۵۶ میلیارد تومان و ۶۳ میلیارد تومان و همچنین دارای اعتبارات عمومی تخصیص داده شده به میزان ۱۸ میلیارد و ۲۱ میلیارد تومان می‌باشند. ملاحظه می‌شود در اینجا نیز عمده اعتبارات از محل درآمدهای

۱. دیگر برنامه‌های ردیف بودجه مربوط به صندوق رفاه دانشجویان که اعتبارات اختصاصی ندارند، در نمودار بالا و همین‌طور در جدول ۴ آورده نشده است.

اختصاصی وزارت بهداشت تأمین مالی می‌شود که در هر دو مورد برنامه‌های مذکور، نسبت ۷۵ به ۲۵ درصد بین اعتبارات اختصاصی و عمومی برقرار است.

## ۲-۱- وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح

میزان کل بودجه سال ۱۳۹۸ مجموعه وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، حدود ده هزار و سیصد میلیارد تومان بوده و در جدول زیر که برشی از جدول (۱-۱) پیوست همین گزارش است، نمایش داده می‌شود. ملاحظه می‌شود که از این میزان، رقم تقریباً ۳۰۰ میلیارد تومان مربوط به اعتبارات هزینه‌ای اختصاصی مجموعه وزارت دفاع بوده و ده هزار میلیارد تومان دیگر نیز جزء اعتبارات سرمایه‌ای اختصاصی وزارت مذکور در بودجه سال ۱۳۹۸ است. بنابراین، بخش عمده اعتبارات اختصاصی وزارت دفاع به صورت سرمایه‌ای بوده و این بخش عمده، متعلق به نهاد ستاد مشترک سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و زیرمجموعه آن قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیا است. مابقی بودجه این نهاد که به صورت اعتبارات هزینه‌ای اختصاصی می‌باشد، معادل رقم ۳۰۰ میلیارد تومان است که در بین زیربخش‌های نهاد مذکور توزیع شده است. بیشترین سهم درآمدهای اختصاصی و اعتبارات هزینه‌ای اختصاصی در مجموعه وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، مربوط به خود وزارت دفاع می‌باشد که رقم آن معادل یکصد و پنجاه و پنج میلیارد تومان است. نمودار زیر سهم هر یک از زیرمجموعه‌های وزارت دفاع از بودجه اعتبارات هزینه‌ای اختصاصی را بر اساس قانون بودجه سال ۱۳۹۸ نمایش می‌دهد.



نمودار ۴: بودجه اعتبارات اختصاصی هزینه‌ای زیرمجموعه وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح در بودجه سال ۱۳۹۸ (میلیون ریال)

منابع درآمد اختصاصی وزارت دفاع برای کل مبلغ یکصد و پنجاه و پنج میلیارد تومان بدین صورت است که یکصد هزار میلیارد تومان آن از محل درآمدهای حاصل از قراردادهای پیمانکاری، ۵ میلیارد تومان آن از محل درآمد حاصل از سازمان حسابرسی وزارت دفاع و نهایتاً ۵۰ میلیارد دیگر نیز از ناحیه درآمد حاصل از خدمات

## اعتبارات اختصاصی بودجه سالانه

پژوهشی و تحقیقاتی سازمان پژوهش و نوآوری دفاعی (سپند) وزارت دفاع تأمین اعتبار شده است. از سوی دیگر، مهم‌ترین برنامه‌های وزارت دفاع برای یک‌صد و پنج میلیارد تومان درآمد اختصاصی، عبارت از اعطای اعتبارات هزینه‌ای به‌منظور مشارکت در بازسازی کشور است. همچنین ۵۰ میلیارد تومان مربوط به درآمد اختصاصی سازمان سپند، صرف اعتبارات هزینه‌ای برای تأمین اعتبار برنامه‌های انجام تحقیقات صنعتی و توسعه فناوری‌های مقابله با تهدیدات نوین خواهد شد.

**جدول ۶:** درآمدهای اختصاصی دستگاه‌ها و اعتبارات هزینه‌ای و سرمایه‌ای اختصاصی زیرمجموعه وزارت دفاع در بودجه سال ۱۳۹۸ (میلیون ریال)

| اعتبارات سرمایه‌ای اختصاصی | اعتبارات هزینه‌ای اختصاصی | درآمدهای اختصاصی | زیرمجموعه وزارت                             |
|----------------------------|---------------------------|------------------|---|
| ۱۰۰۰۰۰۰۰                   | ۲۹۹۷۰۰۰                   | ۱۰۳۰۰۰۰۰         | مجموعه وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح   |
|                            | ۱۵۵۰۰۰۰                   | ۱۵۵۰۰۰۰          | وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح          |
|                            | .                         | .                | شرکت‌های سهامی تحت پوشش                     |
|                            | ۵۰۰۰۰                     | ۵۰۰۰۰            | مؤسسه تحقیقات دفاعی                         |
|                            | ۵۰۰۰۰۰                    | ۵۰۰۰۰۰           | دانشگاه صنعتی مالک اشتر                     |
|                            | ۲۰۰۰۰۰                    | ۲۰۰۰۰۰           | سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح               |
|                            | ۳۰۰۰۰۰                    | ۳۰۰۰۰۰           | ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی               |
|                            | ۳۰۰۰۰                     | ۳۰۰۰۰            | دانشگاه‌های افسری ارتش                      |
|                            | ۵۰۰۰۰                     | ۵۰۰۰۰            | دانشگاه علوم پزشکی ارتش جمهوری اسلامی ایران |
| ۱۰۰۰۰۰۰۰                   | .                         | ۱۰۰۰۰۰۰۰         | ستاد مشترک سپاه پاسداران انقلاب             |
|                            | ۱۱۰۰۰                     | ۱۱۰۰۰            | ستاد فرماندهی کل نیروهای مسلح               |
|                            | ۶۰۰۰                      | ۶۰۰۰             | دانشگاه عالی دفاع ملی                       |
|                            | ۳۰۰۰۰۰                    | ۳۰۰۰۰۰           | قرارگاه مرکزی خاتم‌الانبیا                  |

در نمودار ۴ بیشترین بودجه مربوط به اعتبارات اختصاصی بعد از وزارت دفاع، متعلق به دانشگاه صنعتی مالک اشتر است که میزان آن ۵۰ میلیارد تومان بوده و تنها منبع آن از ناحیه درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی این دانشگاه است. همچنین مصارف آن نیز با عنوان اعتبارات اختصاصی هزینه‌ای صرف یارانه پژوهش‌های صنایع دفاعی در دانشگاه مذکور می‌شود. به‌طور کلی، اغلب مصارف اعتبارات اختصاصی هزینه‌ای در زیرمجموعه‌های مختلف وزارت دفاع، به فعالیت‌های پژوهشی و تحقیقات در حوزه دفاعی و فناوری اختصاص داده شده است که با توجه به منبع درآمدهای اختصاصی این وزارت، می‌توان ارتباط منطقی بین این نوع هزینه‌ها و درآمدهای مذکور برای وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح تصور کرد.

### ۳-۱- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

کل بودجه هزینه جاری مجموعه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در قانون بودجه سال ۱۳۹۸، حدود ۱۶ هزار و هفتاد و سه میلیارد تومان در نظر گرفته شده است که بر اساس جدول زیر، تقریباً ۴ هزار میلیارد تومان از ناحیه درآمدهای اختصاصی مجموعه این وزارت و حدود ۱۲ هزار میلیارد تومان باقیمانده نیز به واسطه بودجه عمومی سال ۹۸ تأمین اعتبار شده و در قالب اعتبارات هزینه‌ای عمومی مجموعه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری هزینه می‌شود. به عبارت دیگر، حدود ۲۵ درصد اعتبارات وزارتخانه مذکور را اعتبارات اختصاصی تشکیل می‌دهد. در میان اجزای مجموعه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری بودجه اعتبارات اختصاصی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی دارای بیشترین مقدار بوده و میزان آن حدود ۳ هزار میلیارد تومان در بودجه سال ۱۳۹۸ می‌باشد که در واقع به‌تنهایی تقریباً ۷۵ درصد از اعتبارات اختصاصی ۴ هزار میلیاردی مجموعه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری را به خود اختصاص داده است. جدول (۲-۱) در پیوست این گزارش، درآمدها و اعتبارات اختصاصی و اعتبارات عمومی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی در بودجه سال ۱۳۹۸ را به تفکیک نشان می‌دهد.

#### ۳-۱-۱- دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی وابسته به وزارت علوم

بودجه کل هزینه‌ای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی در بودجه سال ۱۳۹۸، بر اساس جدول زیر حدود ۱۲ هزار و هفتصد میلیارد تومان است و همان‌گونه که گفته شد، ۳ هزار میلیارد آن از ناحیه درآمدهای اختصاصی و در قالب اعتبارات اختصاصی و مابقی آن یعنی ۹ هزار و هفتصد میلیارد تومان نیز از محل درآمدهای عمومی و اعتبارات هزینه‌ای عمومی تأمین مالی می‌شود. در واقع، ۲۳ درصد بودجه دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی مربوط به اعتبارات اختصاصی و ۷۷ درصد آن نیز مربوط به اعتبارات هزینه‌ای عمومی است. بنابراین، برخلاف بخش سلامت و بودجه وزارت بهداشت، درمان و آموزش‌های پزشکی، بخش قابل توجهی از بودجه وزارت علوم و تحقیقات از ناحیه اعتبارات عمومی و نه اختصاصی، تأمین مالی می‌شود. با توجه به اینکه سهم وزارت علوم و تحقیقات در کل اعتبارات اختصاصی بودجه سالانه، چشمگیر است (همان‌طور که در جدول ۳ ملاحظه شد، سومین وزارتخانه دارای بیشترین اعتبارات اختصاصی در بودجه ۹۸ است) و از سوی دیگر، بودجه اعتبارات عمومی آن نیز مقدار قابل توجهی دارد؛ بنابراین، سهم بودجه کل وزارت مذکور در بودجه عمومی کل کشور نیز چشمگیر خواهد بود.

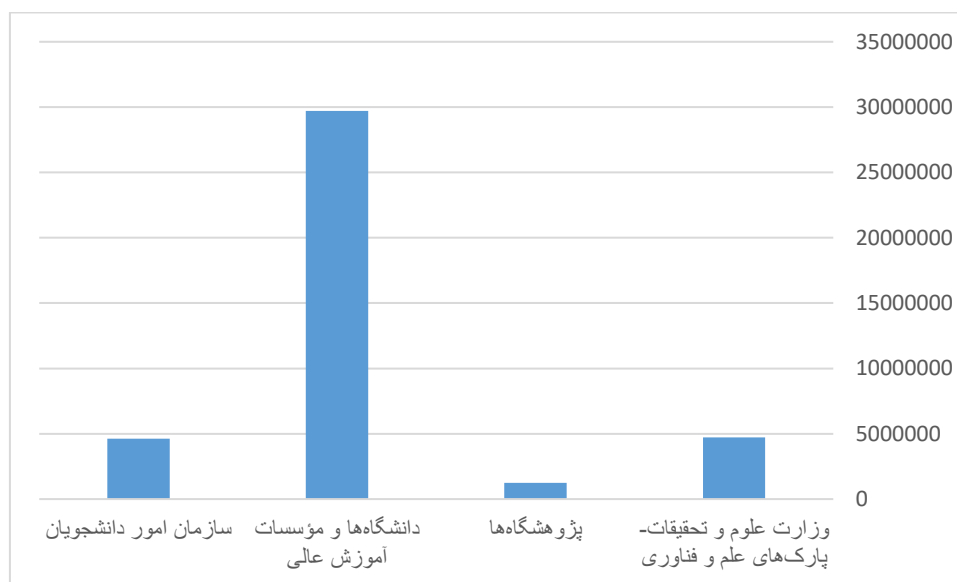
## اعتبارات اختصاصی بودجه سالانه

**جدول ۷:** درآمدها، اعتبارات اختصاصی و اعتبارات عمومی هزینه‌ای مجموعه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در بودجه سال ۱۳۹۸ (میلیون ریال)

| زیرمجموعه وزارت                             | درآمدهای اختصاصی | اعتبارات هزینه‌ای اختصاصی | اعتبارات هزینه‌ای عمومی | جمع       |
|---|------------------|---------------------------|-------------------------|-----------|
| مجموعه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری         | ۴۰۳۱۳۷۱۵         | ۴۰۳۱۳۷۱۵                  | ۱۲۰۴۱۸۵۳۰               | ۱۶۰۷۳۲۲۴۵ |
| وزارت علوم و تحقیقات- پارک‌های علم و فناوری | ۴۷۳۱۶۰۰          | ۴۷۳۱۶۰۰                   | ۹۳۶۹۷۶۸                 | ۱۴۱۰۱۳۶۸  |
| پژوهشگاه‌ها                                 | ۶۴۰۷۰۵۰          | ۱۲۳۶۶۰۰                   | ۹۸۵۶۹۹۹                 | ۱۱۰۹۳۵۹۹  |
| دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی *            | ۲۹۱۷۵۰۶۵         | ۲۹۷۱۱۷۱۵                  | ۹۶۹۷۷۲۶۳                | ۱۲۶۶۸۸۹۷۸ |
| سازمان امور دانشجویان                       |                  | ۴۶۲۰۰۰۰                   | ۴۲۱۴۵۰۰                 | ۸۸۳۴۵۰۰   |

\* بودجه اعتبارات اختصاصی و اعتبارات عمومی به تفکیک دانشگاه‌ها در جدول پیوست (۱-۲) آورده شده است.

یکی از مشکلات پژوهشی در بررسی‌های این حوزه و چرایی چنین اتفاقاتی، موضوع دسترسی به اطلاعات مورد نیاز است؛ به طوری که در پیوست (۱-۴) بودجه سال ۱۳۹۸ برنامه‌های مربوط به زیرمجموعه‌های مختلف وزارت علوم، با جزئیات بیشتر تشریح نشده است. به عنوان مثال، در معرفی برنامه‌های دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی، تنها برنامه‌های آموزشی و پژوهشی مؤسسات مذکور مورد اشاره قرار گرفته و اطلاعات مربوط به اعتبارات هزینه‌ای بخش‌های اداری و غیرپژوهشی از جمله کارمندان دانشگاه‌ها و مؤسسات در بودجه‌های سالانه ارائه نمی‌شود.



**نمودار ۵:** میزان اعتبارات اختصاصی زیرمجموعه‌های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در بودجه ۹۸ (میلیون ریال)

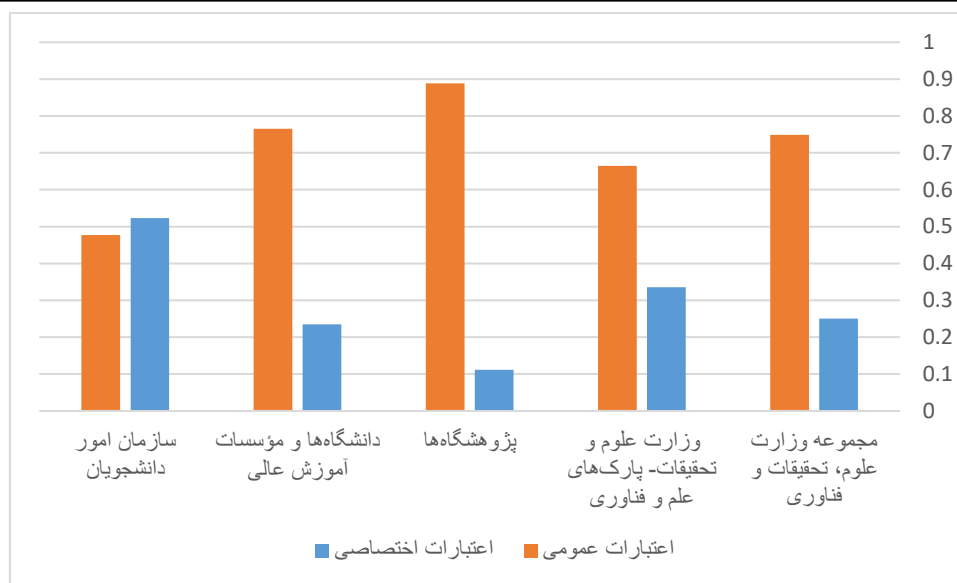
فقدان چنین اطلاعاتی باعث می‌شود تا نتوان ساختار هزینه‌های وزارتخانه‌ها، به‌ویژه وزارت علوم و تحقیقات که یکی از بالاترین هزینه‌های جاری بودجه را در قالب اعتبارات هزینه‌ای به خود اختصاص داده است، شناسایی کرده و مورد تحلیل انجام داد. طبقه‌بندی اطلاعات و نمایش آنها با تفصیل بیشتر در بودجه‌های سالانه موجب

می‌شود تا چنین تحلیل‌هایی انجام شود تا به‌واسطه آن بتوان نقاط قوت و ضعف ساختاری سازمان‌ها و وزارتخانه‌ها در نحوه مدیریت و هزینه‌کرد مصارف را شناسایی کرد. درواقع، وجود چنین شناسایی و تحلیل‌هایی برای امکان‌پذیر کردن انجام اصلاحات ساختاری بودجه ضروری است. به‌طور خلاصه اینکه، بودجه اعتبارات هزینه‌ای دانشگاه‌ها و مؤسسات عالی به‌گونه‌ای نامتناسب بالا بوده و سهم قابل توجهی در بودجه عمومی سالانه دارد؛ از سوی دیگر، اطلاعات تفصیلی‌تری از نحوه هزینه‌کرد و مصارف آنها در بودجه ارائه نشده است. انجام هرگونه اصلاح و تعدیلات احتمالی در مصارف دستگاه‌ها و نحوه هزینه‌کرد آنها نیازمند قابلیت دسترسی اطلاعات مذکور است.

### ۲-۳-۱- سایر زیرمجموعه‌های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

زیرمجموعه‌های دیگر وزارت علوم و تحقیقات به‌طور کلی اعتبارات هزینه‌ای کمتری نسبت به دانشگاه‌ها و مؤسسات دارند. در میان این زیرمجموعه‌ها، پارک‌های علم و فناوری بعد از دانشگاه‌ها، بودجه جاری بیشتری دارند که میزان آن در بودجه سال ۱۳۹۸ تقریباً برابر یک هزار و چهارصد میلیارد تومان است که درواقع ۸ درصد بودجه جاری مجموعه وزارت علوم و تحقیقات را در مقابل سهم ۷۸ درصدی دانشگاه‌ها و مؤسسات تشکیل می‌دهد. با توجه به جدول ۷ در بالا، سهم پژوهشکده‌ها و سازمان امور دانشجویی به‌عنوان دیگر اجزای وزارت علوم از بودجه جاری این وزارت به ترتیب برابر ۶ درصد و ۵ درصد هستند که در مقایسه با سهم دانشگاه‌ها و مؤسسات، بسیار ناچیز و میزان آنها نیز کم می‌باشند. اعتبارات اختصاصی پارک‌های علم و فناوری که از ناحیه درآمدهای اختصاصی تأمین اعتبار می‌شوند، در بودجه سال ۱۳۹۸ حدوداً برابر چهارصد و هفتاد میلیارد تومان است که در کنار اعتبارات عمومی به میزان ۹۳۰ میلیارد تومان، کل بودجه جاری پارک‌های علم و فناوری را تشکیل می‌دهند.

درواقع، ۳۴ درصد بودجه پارک‌های علم و فناوری را اعتبارات اختصاصی و ۶۶ درصد آن را نیز اعتبارات عمومی بودجه تأمین می‌کند. این اختلاف سهم بین اعتبارات اختصاصی و عمومی در پژوهشکده‌ها بیشتر از پارک‌های علم و فناوری به چشم می‌خورد. از کل بودجه جاری تقریباً یک هزار و صد میلیاردی پژوهشکده‌ها، تنها یک‌صد و بیست میلیارد آن به‌واسطه اعتبارات اختصاصی و ۹۸۰ میلیارد آن نیز از طریق اعتبارات عمومی بودجه تأمین شده است. به عبارت دیگر، ۱۱ درصد بودجه جاری پژوهشکده‌ها به اعتبارات اختصاصی و ۸۹ درصد دیگر نیز به اعتبارات عمومی اختصاص دارد. سهم‌های بودجه‌ای پژوهشکده‌ها و پارک‌های علم و فناوری در مقابل بودجه دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی نشان می‌دهد بودجه بخش پژوهش در مقایسه با بودجه آموزش بسیار ناچیز بوده و یک توزیع کاملاً نامتناسب از منابع در بین این دو بخش ایجاد شده است.



**نمودار ۷:** سهم اعتبارات اختصاصی و عمومی زیرمجموعه‌های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در بودجه سال ۱۳۹۸ (درصد)

از طرف دیگر همان‌گونه که گفته شد، سهم قابل توجهی از بودجه پژوهشکده‌ها از محل اعتبارات عمومی تأمین اعتبار می‌شود (۸۸ درصد، در مقابل ۱۱ درصد اعتبارات اختصاصی). این در حالی است که انتظار بر این است پژوهشکده‌ها بتوانند بخش عمده‌ای از درآمدهای خود را از طریق عرضه نتایج و یافته‌های خود و در قالب درآمدهای اختصاصی تأمین مالی کنند؛ اما آمار اشاره شده نشان می‌دهد که بخش قابل توجهی از یافته‌های این پژوهشکده‌ها، قابل عرضه کردن نیستند. این موضوع با در نظر گرفتن شرایطی گفته می‌شود که در آن، یافته‌های پژوهشکده‌های دولتی در درون خود سازمان‌ها و دستگاه‌های دولتی عرضه می‌شود و منابع حاصل از این عرضه، به‌عنوان درآمدهای اختصاصی آنها تلقی می‌شود.<sup>۱</sup> بنابراین، حتی با در نظر گرفتن منابع درآمدی حاصل از چنین فرایندی به‌عنوان منابع اعتبارات اختصاصی این پژوهشکده‌ها، بازهم سهم این اعتبارات از بودجه آنها بسیار پایین بوده و بخش عمده‌ای از بودجه آنها از محل اعتبارات عمومی بودجه تأمین شده است. در حالی که سهم چشمگیری از بودجه بخش سلامت و وزارت بهداشت و درمان بر اساس آنچه در قسمت قبل این گزارش ملاحظه شد، به‌واسطه درآمدهای اختصاصی و از طریق اعتبارات اختصاصی تأمین مالی می‌شود، بخش قابل توجهی از هزینه‌های آموزش عالی و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری از محل اعتبارات عمومی دولت تأمین اعتبار می‌شوند؛ این در حالی است که وضعیت این دو بخش باید در موقعیتی برعکس وضعیت موجود در بودجه سالانه رقم بخورد.

بخش سلامت به‌واسطه ویژگی‌های حاکم بر فعالیت‌های آن و اهمیت زیرساختی که این بخش در جریان توسعه دارد، مطلوب‌تر است که توسط منابع و اعتبارات عمومی بودجه تأمین مالی شده و بخش آموزش عالی نیز در

۱. با توجه به تعریف درآمدهای اختصاصی که در بخش مقدمه اشاره شد، نمی‌توان فروش خدمتی از یک واحد سازمانی دولتی به همان سازمان یا واحد دولتی دیگر را به‌عنوان درآمد اختصاصی آن واحد در نظر گرفت؛ بلکه این فروش باید به یک واحد غیردولتی اختصاص یابد تا درآمد حاصل از آن به صورت درآمد اختصاصی واحد مذکور تلقی شود.

جهت تسهیل قرارگیری جریان توسعه کشور در مسیر اقتصاد مبتنی بر علم و فناوری، مناسب است که از طریق درآمدهای اختصاصی این بخش منابع خود را حاصل کند. تکیه بخش آموزش عالی و پژوهش‌های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری بر درآمدهای اختصاصی می‌تواند علاوه بر پیوند ارتباط بین صنعت و دانشگاه، در استفاده از دانش و فناوری‌های روز توسط بنگاه‌ها و تولیدکنندگان فعالیت‌های مختلف، مؤثر باشد. بنابراین، یکی از تغییر رویکردهای بودجه که می‌تواند در راستای اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی و تقویت انگیزه‌ها برای ترویج اقتصاد دانش‌بنیان، تکیه بر درآمدهای اختصاصی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در بودجه‌های سالانه است.

#### ۴-۱- وزارت امور اقتصادی و دارایی

چهارمین جایگاه اعتبارات اختصاصی در بین وزارتخانه‌های مطرح شده در جدول ۲ متعلق به مجموعه وزارت امور اقتصادی و دارایی است. میزان اعتبارات اختصاصی این وزارتخانه در بودجه سال ۱۳۹۸، تقریباً معادل ۳ هزار و نه صد میلیارد تومان است که اختلاف کمی با بودجه اعتبارات اختصاصی ۴ هزار میلیارد تومانی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری دارد. میزان کل بودجه جاری مجموعه وزارت امور اقتصادی و دارایی در سال ۱۳۹۸ بر اساس جدول زیر برابر ۶ هزار و نه صد و پنجاه میلیارد تومان در نظر گرفته شده است که از این میزان، حدود ۳ هزار میلیارد تومان آن اعتبارات عمومی و همان‌گونه که گفته شد، ۳ هزار و نه صد میلیارد تومان باقی مانده نیز به اعتبارات اختصاصی که از محل درآمدهای اختصاصی تأمین مالی می‌شود، تعلق دارد.

**جدول ۸:** درآمدها و اعتبارات اختصاصی و اعتبارات عمومی زیرمجموعه‌های وزارت امور اقتصادی و دارایی در بودجه سال

۱۳۹۸ (میلیون ریال)

| سهم   | جمع      | سهم   | اعتبارات عمومی | سهم   | اعتبارات اختصاصی | درآمدهای اختصاصی |   |
|-------|----------|-------|----------------|-------|------------------|------------------|---|
| ۲۰/۲۹ | ۱۴۱۱۰۲۱۶ | ۶/۳۶  | ۱۹۲۱۱۵۲        | ۳۰/۹۸ | ۱۲۱۸۹۰۶۴         | ۰                | وزارت امور اقتصادی و دارایی   |
| ۰/۰۷۲ | ۵۰۰۰۰    | ۰/۱۲  | ۳۵۰۰۰          | ۰/۰۴  | ۱۵۰۰۰            | ۱۵۰۰۰            | پژوهشکده امور اقتصادی   |
| ۱۰/۰۶ | ۷۰۰۰۰۰۰  | ۰     | ۰              | ۱۷/۷۹ | ۷۰۰۰۰۰۰          | ۷۰۰۰۰۰۰          | صندوق تأمین خسارت‌های بدنی - موضوع ماده ۲۱ قانون بیمه اجباری خسارات وارد شده به شخص ثالث... |
| ۰/۰۵۲ | ۳۶۰۰۰    | ۰     | ۰              | ۰/۰۹۲ | ۳۶۰۰۰            | ۳۶۰۰۰            | پژوهشکده بیمه   |
| ۰/۱۷  | ۱۲۰۰۰۰   | ۰/۴   | ۱۲۰۰۰۰         | ۰     | ۰                | ۰                | سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران   |
| ۵۲/۰۵ | ۳۶۲۰۰۴۱۴ | ۷۴/۸۲ | ۲۲۶۰۰۰۰۰       | ۳۴/۵۷ | ۱۳۶۰۰۴۱۴         | ۲۵۷۸۹۴۷۸         | سازمان امور مالیاتی   |
| ۱۷/۳۰ | ۱۲۰۳۳۴۶۱ | ۱۸/۳۱ | ۵۵۳۰۴۶۱        | ۱۶/۵۳ | ۶۵۰۳۰۰۰          | ۶۵۰۳۰۰۰          | گمرک جمهوری اسلامی ایران  |
|       | ۶۹۵۵۰۰۹۱ |       | ۳۰۲۰۶۶۱۳       |       | ۳۹۳۴۳۴۷۸         | ۳۹۳۴۳۴۷۸         | مجموعه وزارت امور اقتصادی و دارایی کشور   |

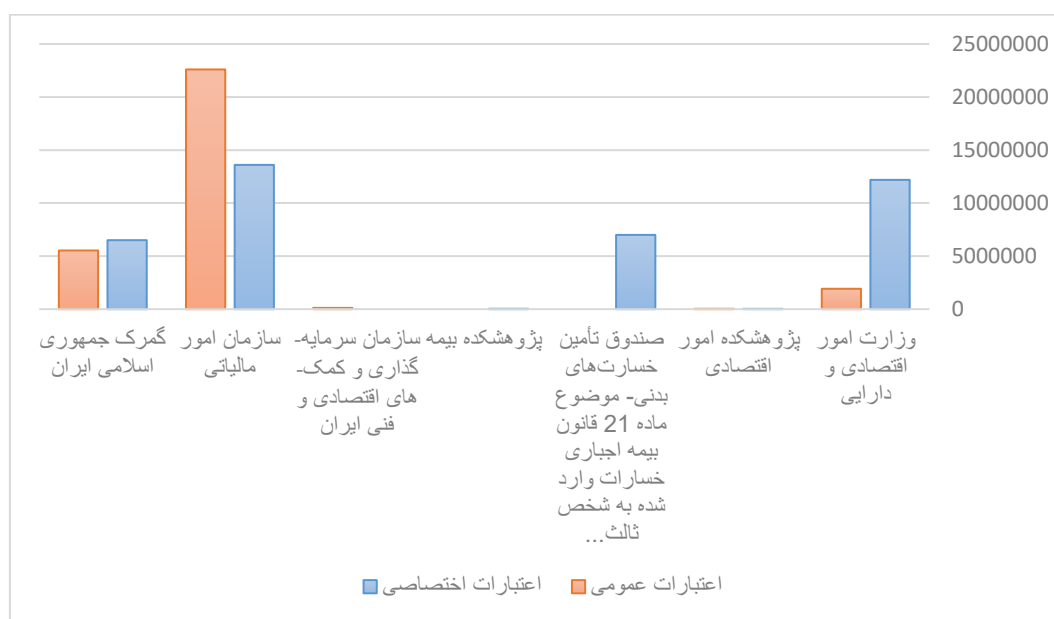
بنابراین، مطابق با آمار و ارقام اشاره‌شده برای بودجه اعتبارات اختصاصی و عمومی مجموعه وزارت امور اقتصادی، ۵۷ درصد بودجه جاری این وزارتخانه مربوط به اعتبارات اختصاصی بوده و اعتبارات عمومی نیز ۴۳



درصد آن را در بودجه سال ۱۳۹۸ تشکیل داده است. در اینجا نیز همانند بودجه وزارت بهداشت، درمان و آموزش‌های پزشکی سهم اصلی اعتبارات به اعتبارات اختصاصی تعلق دارد. البته در اینجا اختلاف اعتبارات اختصاصی و عمومی به اندازه وزارت بهداشت شدید نیست. اما باید دید کدامیک از زیرمجموعه‌های وزارت امور اقتصادی سهم بیشتری از این اعتبارات اختصاصی را داشته و درآمدهای اختصاصی که منجر به این اعتبارات شده است از چه محلی می‌باشند.

#### ۱-۴-۱- سازمان امور مالیاتی

بر اساس جدول ۸ و همان‌طور که نمودار پایین نیز نمایش می‌دهد، بیشترین سهم اعتبارات اختصاصی به دو زیرمجموعه سازمان امور مالیاتی و خود وزارت امور اقتصادی و دارایی تعلق دارد. میزان اعتبارات اختصاصی سازمان امور مالیاتی در بودجه ۱۳۹۸، حدوداً برابر یک هزار و سیصد و شصت میلیارد تومان در نظر گرفته شده است که به‌تنهایی حدود ۳۴ درصد اعتبارات اختصاصی مجموعه وزارت اقتصاد و دارایی را تشکیل می‌دهد. این در حالی است که مطابق با جدول بالا، سهم سازمان امور مالیاتی از درآمدهای اختصاصی مجموعه وزارت امور اقتصادی، حدود ۶۶ درصد است. بنابراین، بخشی از درآمدهای اختصاصی در خود این سازمان هزینه نشده و مطابق با جدول و نمودار اشاره شده، این بخش از درآمدهای سازمان امور مالیاتی به خود وزارت امور اقتصادی و دارایی در قالب اعتبارات اختصاصی منتقل شده است.



**نمودار ۸:** میزان اعتبارات عمومی و اختصاصی زیرمجموعه‌های وزارت امور اقتصادی و دارایی در بودجه سال ۱۳۹۸ (میلیون ریال) همان‌طور که ملاحظه می‌شود، میزان درآمدهای اختصاصی وزارت امور اقتصادی و دارایی در بودجه سال ۱۳۹۸ صفر بوده؛ اما اعتبارات اختصاصی این نهاد تقریباً معادل یک هزار و دویست میلیارد تومان است که درواقع سهم ۳۰ درصدی از اعتبارات اختصاصی کل مجموعه وزارت امور اقتصادی و دارایی را تشکیل می‌دهد. بنابراین، میزان اعتبارات و سهم مذکور، مبالغی است که از محل درآمدهای اختصاصی سازمان امور مالیاتی به اعتبارات

هزینه‌های وزارت امور اقتصادی و دارایی اختصاص داده شده است. منابع درآمدهای اختصاصی سازمان امور مالیاتی کشور، در واقع میزان ۱۰ درصد از انواع مالیاتی است که این سازمان از بخش‌های مختلف دریافت می‌کند.

میزان کل درآمدهای اختصاصی مذکور در بودجه سال ۱۳۹۸، حدوداً معادل ۲ هزار و پانصد میلیارد تومان بوده و همان‌گونه که در جدول بالا مشاهده شد، اعتبارات اختصاصی سازمان امور مالیاتی تقریباً برابر یک هزار و سیصد میلیارد تومان است و مابقی آن به وزارت امور اقتصادی و دارایی اختصاص داده شده است. مهم‌ترین موارد درآمدهای اختصاصی سازمان امور مالیاتی، بر اساس قانون بودجه سال ۱۳۹۸ در مرتبه اول، مالیات موضوع تبصره (۳) ماده ۶ قانون تجمیع عوارض و درآمدهای ناشی از موضوع تبصره (۱) ماده ۳۹ قانون مالیات بر ارزش افزوده است که شامل ۳ درصد از کل منابع وصول‌شده از موارد درآمدی زیر است. این موارد درآمدی عبارتند از: درآمدهای حاصل از عوارض شهرداری‌ها و دهیاری‌ها در رابطه با کالاها و خدمات مشمول مالیات بر ارزش افزوده است که علاوه بر نرخ ۱/۵ درصدی مالیات بر ارزش افزوده، شامل نرخ ۱/۵ درصدی عوارض برای کالاها به‌طور عام و نرخ‌های ۳ درصدی و ۱۰ درصدی برای به ترتیب انواع سیگار و حامل‌های سوخت (بنزین، نفت سفید، نفت گاز و سوخت هواپیما) به‌طور خاص می‌باشد. مجموع این درآمدها مبلغی حدود یک هزار و سیصد و شصت میلیارد تومان است. جدول زیر عمده‌ترین درآمدهای اختصاصی سازمان امور مالیاتی را نشان می‌دهد.

جدول ۹: منابع درآمدهای اختصاصی سازمان امور مالیاتی کشور در بودجه سال ۱۳۹۸ (میلیون ریال)

| مورد درآمدی   | درآمدهای عمومی | درآمد اختصاصی | جمع کل درآمدها |
|---|----------------|---------------|----------------|
| ۱۰٪ مالیات بر اشخاص حقوقی غیردولتی  | ۲۴۵۱۶۵۰۰۰      | ۲۴۷۴۷۴۷       | ۲۴۷۶۳۹۷۴۷      |
| مالیات موضوع تبصره (۳) ماده ۶ قانون تجمیع عوارض و درآمد موضوع تبصره (۱) ماده ۳۹ مالیات بر ارزش افزوده | ۰              | ۱۳۶۰۰۴۱۴      | ۱۳۶۰۰۴۱۴       |
| ۱۰٪ مالیات بر ارزش افزوده   | ۴۸۲۵۸۵۰۰۰      | ۴۸۷۴۵۹۶       | ۴۸۷۴۵۹۵۹۶      |
| ۱۰٪ سایر مالیات‌ها و درآمدها (مالیات حقوق، مشاغل، مستغلات، ارث، نقل و انتقال و غیره)                  | ۶۸۵۲۵۰۰۰۱      | ۴۸۳۹۷۲۱       | ۶۹۰۰۸۹۷۲۲      |
|   | ۱,۴۱۳,۰۰۰,۰۰۱  | ۲۵۷۸۹۴۷۸      | ۱۴۳۸۷۸۹۴۷۹     |

بخش عمده درآمدهای اختصاصی از محل سه مورد اول در جدول بالا و به‌ویژه به‌واسطه درآمدهای ناشی از مالیات بر ارزش افزوده تأمین مالی می‌شود. در واقع، حدود ۸۰ درصد درآمدهای اختصاصی از محل سه منبع درآمدی اول و ۲۰ درصد باقیمانده نیز از محل دیگر مالیات‌ها حاصل شده است. از بین موارد درآمدی جدول بالا، تنها بند دوم؛ یعنی ۳ درصد کل درآمدهای حاصل از موضوع قانون تجمیع عوارض و نرخ ۱/۵ درصدی عوارض کالاها و خدمات در کنار نرخ مالیات ارزش افزوده به‌طور کامل نصیب سازمان امور مالیاتی شده که مبلغ آن ۱۳۶۰ میلیارد تومان است؛ و بندهای اول، سوم و چهارم که درآمد حاصل از آنها ۱۲۰۰ میلیارد تومان می‌باشد، صرف اعتبارات اختصاصی وزارت امور اقتصادی و دارایی می‌شود.

## اعتبارات اختصاصی بودجه سالانه

اما در طرف اعتبارات اختصاصی سازمان امور مالیاتی، برنامه‌های نسبتاً متنوعی در بودجه سال ۱۳۹۸ در نظر گرفته شده است. بر اساس جدول ۸ میزان اعتبارات اختصاصی سازمان امور مالیاتی در بودجه مذکور، حدود ۱۳۶۰ میلیارد تومان می‌باشد که تقریباً ۳۴ درصد کل اعتبارات اختصاصی مجموعه وزارت امور اقتصادی و دارایی را تشکیل می‌دهد. جدول زیر برنامه‌های سازمان امور مالیاتی و اعتبارات اختصاصی و عمومی متعلق به آنها در بودجه سال ۱۳۹۸ را نشان می‌دهد.

جدول ۱۰: اعتبارات اختصاصی و عمومی برنامه‌های عمده سازمان امور مالیاتی در بودجه سال ۱۳۹۸ (میلیون ریال)

| سهم<br>(درصد) | مجموع    | سهم<br>(درصد) | اعتبارات<br>عمومی | سهم<br>(درصد) | اعتبارات<br>اختصاصی | عمده برنامه سازمان امور<br>مالیاتی                        |
|---------------|----------|---------------|-------------------|---------------|---------------------|---|
| ۰/۷۲          | ۲۶۰۸۴۷   | ۰/۷۵          | ۱۶۹۶۵۲            | ۰/۶۷          | ۹۱۱۹۵               | برنامه توسعه دولت الکترونیک                               |
| ۰/۷۲          | ۲۶۲۴۱۶   | ۰/۷۵          | ۱۶۹۶۳۶            | ۰/۶۸          | ۹۲۷۸۰               | برنامه تدوین و نظارت بر خط-<br>مشی‌های وصول مالیات        |
| ۲۰/۴۰         | ۷۳۸۶۲۱۸  | ۲۰/۵۶         | ۴۶۴۶۵۱            | ۲۰/۱۴         | ۲۷۳۹۶۶۷             | برنامه وصول مالیات بر ارزش<br>افزوده                      |
| ۷۷/۸۴         | ۲۸۱۷۹۰۵۷ | ۷۷/۶۲         | ۱۷۵۴۱۴۷۷          | ۷۸/۲۲         | ۱۰۶۳۷۵۸۰            | برنامه وصول مالیات‌های مستقیم                             |
| ۰/۲۹          | ۱۰۵۳۶۷   | ۰/۲۹          | ۶۶۱۷۵             | ۰/۲۸          | ۳۹۱۹۲               | برنامه بررسی، برنامه‌ریزی و پیش-<br>بینی درآمدهای مالیاتی |
| ۰/۰۲          | ۶۵۰۹     | ۰/۰۳          | ۶۵۰۹              |               | ۰                   | برنامه پژوهش‌های کاربردی                                  |
|               | ۳۶۲۰۰۴۱۴ |               | ۲۲۶۰۰۰۰۰          |               | ۱۳۶۰۰۴۱۴            | جمع   |

بر اساس دو جدول بالا، کل اعتبارات سازمان امور مالیاتی حدوداً ۳۶۲۰ میلیارد تومان است که تقریباً ۲/۵ درصد کل درآمدهای عمومی و اختصاصی این سازمان می‌باشد. عمده بودجه جاری سازمان امور مالیاتی هم از لحاظ اعتبارات اختصاصی و هم عمومی به دو برنامه وصول مالیات‌های بر ارزش‌افزوده و مستقیم اختصاص دارد. مجموع اعتبارات برنامه وصول مالیات‌های مستقیم حدود ۲۸۲۰ میلیارد تومان است که بیشترین میزان در بین برنامه‌های سازمان مالیاتی می‌باشد؛ به طوری که تقریباً ۱۰۶۴ میلیارد تومان آن اعتبارات اختصاصی بوده و از محل درآمدهای اختصاصی و حدود ۱۷۵۰ میلیارد تومان دیگر نیز اعتبارات عمومی بوده و از محل درآمدهای عمومی بودجه جاری تأمین مالی می‌شود. مهم‌ترین فعالیت در راستای برنامه وصول مالیات‌های مستقیم، در واقع راهبری وصول مالیات‌های مستقیم است که حدود ۱۰۶۰ میلیارد تومان آن از ناحیه اعتبارات اختصاصی تأمین مالی می‌شود که تقریباً ۴۰ درصد اعتبارات فعالیت مذکور می‌باشد. البته ناگفته نماند که مبلغ ۶۱۰ میلیارد تومان نیز به واسطه اعتبارات متفرقه برای انجام این فعالیت، بودجه اعتبارات جاری تخصیص داده شده است که در کنار اعتبارات اختصاصی و عمومی برنامه وصول مالیات‌های مستقیم، میزان کل بودجه جاری این برنامه مبلغ تقریباً ۳۴۰۰ میلیارد تومان در سال ۱۳۹۸ شده است.

تقریباً چنین فرایند و فعالیتی برای برنامه وصول مالیات بر ارزش‌افزوده نیز در بودجه اعتبارات هزینه‌ای سازمان امور مالیاتی در نظر گرفته شده است. بر اساس جدول بالا، از کل ۷۳۸ میلیارد تومان اعتبارات هزینه‌ای برنامه مذکور، حدود ۲۷۴ میلیارد تومان آن از محل اعتبارات اختصاصی و مابقی آن اعتبارات عمومی است. در اینجا

نیز مهم‌ترین فعالیت پیش‌بینی شده برای برنامه وصول مالیات ارزش افزوده، فعالیت راهبری وصول مالیات است که ۲۷۰ میلیارد از بودجه این فعالیت از ناحیه اعتبارات اختصاصی است. همان‌طور که می‌بینیم در هر دو نوع برنامه وصول مالیات، بخش قابل توجه (و تقریباً همه) اعتبارات اختصاصی صرف فعالیت راهبری وصول مالیات‌ها شده است که تقریباً هیچ اطلاعاتی از نحوه راهبری و هزینه‌های مربوط به آن در دسترس نمی‌باشد. در حقیقت، سازمان امور مالیاتی که بیشترین اعتبارات اختصاصی و حتی عمومی هزینه‌ای را در بین زیرمجموعه‌های وزارت اقتصاد دارد و خود وزارت اقتصاد نیز که بر اساس جدول ۲ چهارمین وزارتخانه با بیشترین درآمد اختصاصی است؛ با این حال، مهم‌ترین برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان امور مالیاتی که بیشترین بودجه این سازمان را به خود اختصاص داده‌اند، از تفصیل کافی برخوردار نبوده و موارد هزینه‌ای آن به‌طور واضح مشخص نشده است که بتوان با تکیه بر این شفافیت، ضرورت و الزام وجود چنین هزینه‌هایی را در مهم‌ترین ردیف‌های بودجه اختصاصی و عمومی مورد بررسی و تحلیل قرار داد.

#### ۲-۴-۱- وزارت امور اقتصادی و دارایی

در جدول ۸ ملاحظه شد که وزارت امور اقتصادی و دارایی هیچ‌گونه درآمد اختصاصی نداشته و اعتبارات اختصاصی متعلق به این زیرمجموعه وزارت، از محل درآمدهای اختصاصی سازمان امور مالیاتی است؛ به‌طوری‌که قبلاً نیز اشاره شد، اعتبارات اختصاصی وزارت امور اقتصادی در بودجه سال ۱۳۹۸، حدوداً مبلغ ۱۲۰۰ میلیارد تومان پیش‌بینی شده است که در کنار اعتبارات عمومی به میزان ۱۹۲ میلیارد تومانی آن، موجب شده تا کل بودجه اعتبارات هزینه‌ای وزارت امور اقتصادی در بودجه سال ۱۳۹۸ تقریباً ۱۴۰۰ میلیارد تومان باشد. درواقع، تقریباً ۸۶ درصد اعتبارات وزارت امور اقتصادی از ناحیه اعتبارات اختصاصی، بدون هیچ درآمد اختصاصی بوده و ۱۴ درصد آن نیز از محل اعتبارات عمومی بودجه جاری مجموعه، تأمین مالی می‌شود. بنابراین، بخش اعظمی از بودجه وزارت امور اقتصادی و دارایی از محل درآمدهای اختصاصی است که از طریق سازمان امور مالیاتی و همان‌گونه که در جدول ۹ نشان داده شد، از محل ۱۰ درصد انواع درآمدهای مالیاتی وصول شده اختصاص داده می‌شود.

با وجود اینکه بخش عمده اعتبارات وزارت امور اقتصادی و دارایی از محل درآمدهای اختصاصی سازمان امور مالیاتی است؛ اما محل تخصیص اعتبارات اختصاصی وزارت مذکور، تنها یک برنامه با عنوان برنامه ارتقای وصول مالیات و توسعه عدالت مالیاتی می‌باشد. فعالیت پیش‌بینی شده برای انجام برنامه بالا نیز «توانمندسازی کارکنان و تشویق در راستای افزایش اصول مالیات» عنوان شده که اعتبار اختصاصی برای انجام این فعالیت در بودجه سال ۱۳۹۸، مبلغ حدوداً ۱۲۰۰ میلیارد تومان در نظر گرفته شده است. به عبارت دیگر، کل اعتبارات اختصاصی وزارت امور اقتصادی و دارایی که درواقع منتقل شده از سازمان امور مالیاتی به وزارت مذکور است، صرف توانمندسازی کارکنان و تشویق آنها در راستای افزایش وصول مالیاتی می‌شود؛ هزینه‌ای که به نظر نمی‌رسد در راستای وظیفه وزارت اقتصاد بوده باشد. چراکه این فعالیت بیشتر در حوزه خود سازمان امور مالیاتی است و ارتباط چندانی با وزارت اقتصاد به‌طور خاص ندارد.

علاوه بر این، ضرورت وجود این نوع هزینه چه برای وزارت اقتصاد و چه برای سازمان امور مالیاتی جای بحث دارد. هزینه برای تشویق کارکنان در جهت افزایش مالیات وصول شده، آن هم به صورت پرداختی مستقیم به کارکنان بابت تلاش آنها برای وصول مالیاتی که سهمی از آن (ولو ناچیز) نصیب خودشان خواهد شد، پدیده خوشایندی به‌ویژه در شرایط اقتصادی سخت حاکم بر جامعه امروز کشور نخواهد بود. این نوع سیستم تشویق که در آن بخشی از درآمدهای عمومی جامعه که باید صرف بودجه عمومی کشور شود، به‌طور مستقیم و بدون توجیه خاصی نصیب سازمان و وزارتخانه متولی این فعالیت می‌کند، به نظر نمی‌رسد سیستم مناسب و کارایی برای افزایش درآمدهای مالیاتی وصول شده باشد. حذف این نوع هزینه‌های اضافی از بودجه عمومی سالانه در شرایط کنونی، آن هم هزینه‌ای که سهم قابل توجهی در اعتبارات اختصاصی کل بودجه عمومی دارد، می‌تواند بخشی از کاهش هزینه‌های غیرضرور و کم کردن مصارف بودجه را پوشش دهد.

### ۳-۴-۱- دیگر زیرمجموعه‌های وزارت امور اقتصادی و دارایی

مطابق با نمودار ۸ و جدول قبل از آن، دیگر زیرمجموعه‌های وزارت امور اقتصادی و دارایی به غیر از سازمان امور مالیاتی و خود وزارت اقتصاد، سهم خیلی زیادی از اعتبارات اختصاصی مجموعه وزارت امور اقتصادی ندارند. بیشترین سهم در بین آنها متعلق به صندوق تأمین خسارت‌های بدنی و گمرک جمهوری اسلامی ایران است که هر یک به ترتیب با اعتبارات اختصاصی به میزان ۷۰۰ میلیارد تومان و ۲۹۰ میلیارد تومان در جدول ۸ مشخص شده است. درآمدهای اختصاصی صندوق تأمین خسارت‌های بدنی، کلیه منابع مالی صندوق اعم از ۸ درصد حق بیمه اجباری، درآمدهای حاصل از سرمایه‌گذاری صندوق، ۲۰ درصد از جریمه‌های وصولی راهنمایی و رانندگی کشور و غیره است. برنامه‌ها و فعالیت‌های پیش‌بینی شده برای صندوق در بودجه سال ۹۸ نیز عبارت از جبران خسارت‌های بدنی وارده به اشخاص ثالث (اعتبارات اختصاصی آن به میزان ۱۴۰ میلیارد تومان)، تأمین کسری پوشش بیمه‌نامه ناشی از افزایش مبلغ ریالی دیه (اعتبارات اختصاصی آن به میزان ۲۱۰ میلیارد تومان) و حمایت از زیان‌دیدگان حوادث ناشی از وسایل نقلیه (۳۰۸ میلیارد تومان) است. اما در مورد گمرک جمهوری اسلامی ایران که اعتبارات اختصاصی آن همان‌طور که گفته شد، ۲۹۰ میلیارد تومان در بودجه سال ۹۸ پیش‌بینی شده است؛ در مقابل، درآمد اختصاصی آن در بودجه معادل ۶۵۰ میلیارد تومان در نظر گرفته شده که حدوداً ۳۵۰ میلیارد بیشتر از اعتبارات اختصاصی است. مابه‌التفاوت این مقدار، صرف اعتبارات اختصاصی سرمایه‌ای برای گمرک جمهوری اسلامی در بودجه سال ۱۳۹۸ شده است. درآمدهای اختصاصی این نهاد، از محل حقوق ورودی کالاها موضوع بند (ب) ماده ۱۵ آئین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی وصول خواهد شد. اعتبارات اختصاصی گمرک در بودجه سال ۱۳۹۸، شامل برنامه‌های انجام تشریفات گمرکی مسافران (اعتبارات اختصاصی آن به میزان ۳۹ میلیارد تومان)، تشریفات گمرکی کالاها (اعتبارات اختصاصی آن به میزان ۱۹۵ میلیارد تومان) و برنامه نظارت بر تشریفات گمرکی کالا (اعتبارات اختصاصی آن به میزان ۵۸ میلیارد تومان) است.

جدول ۱۱: اعتبارات اختصاصی و عمومی برنامه‌های عمده گمرک جمهوری اسلامی در بودجه سال ۱۳۹۸ (میلیون ریال)

| سهم (درصد) | مجموع   | سهم (درصد) | اعتبارات عمومی | سهم (درصد) | اعتبارات اختصاصی | عمده برنامه گمرک جمهوری اسلامی     |
|------------|---------|------------|----------------|------------|------------------|------------------------------------|
| ۱۴/۰۴      | ۱۱۸۷۳۵۰ | ۱۴/۴۴      | ۷۹۸۷۱۶         | ۱۳/۲۸      | ۳۸۸۶۳۴           | برنامه انجام تشریفات گمرکی مسافران |
| ۶۵/۸۸      | ۵۵۷۱۳۵۳ | ۶۵/۳۵      | ۳۶۱۴۱۹۸        | ۶۶/۸۸      | ۱۹۵۷۱۵۵          | برنامه انجام تشریفات گمرکی کالا    |
| ۲۰/۰۸      | ۱۶۹۷۹۲۸ | ۲۰/۲۱      | ۱۱۱۷۵۴۷        | ۱۹/۸۳      | ۵۸۰۳۸۱           | برنامه نظارت بر تشریفات گمرکی کالا |
|            | ۸۴۵۶۶۳۱ |            | ۵۵۳۰۴۶۱        |            | ۲۹۲۶۱۷۰          | جمع                                |

### ۵-۱- وزارت آموزش و پرورش

کل بودجه اعتبارات اختصاصی و عمومی مجموعه وزارت آموزش و پرورش در بودجه سال ۱۳۹۸، مطابق جدول زیر حدود ۵۰ هزار میلیارد تومان است. به واسطه این میزان بالای بودجه وزارت مذکور، بخش آموزش و پژوهش در کنار بخش‌های سلامت و رفاه، دارای بیشترین بودجه‌های جاری در قوانین بودجه سالانه هستند. از این میزان تقریباً ۲۴۰۰ میلیارد تومان مربوط به اعتبارات اختصاصی وزارت آموزش و پرورش و حدوداً ۴۷ هزار میلیارد تومان نیز اعتبارات عمومی است. سهم اعتبارات اختصاصی از کل بودجه اعتبارات هزینه‌ای وزارت آموزش و پرورش بر اساس جدول زیر، تقریباً ۴ درصد در مقابل سهم ۹۶ درصدی اعتبارات عمومی است؛ هرچند سهم مذکور از بودجه جاری کل چندان بزرگ نیست.

جدول ۱۲: درآمدها و اعتبارات اختصاصی و عمومی مجموعه وزارت آموزش و پرورش در بودجه سال ۱۳۹۸ (میلیون ریال)

| مجموع                            | اعتبارات عمومی | اعتبارات اختصاصی               | درآمدهای اختصاصی               |   |
|----------------------------------|----------------|--------------------------------|--------------------------------|---|
| ۴۹۴۷۷۵۴۳۵                        | ۴۷۰۵۵۶۰۳۵      | ۲۴۲۱۹۴۰۰                       | ۲۴۲۱۹۴۰۰                       | مجموعه وزارت آموزش و پرورش                          |
| ملی ۴۵۵۶۲۵۹۶۴<br>استانی ۱۶۱۶۰۰۵۷ | ملی ۴۵۱۱۱۵۹۶۴  | ملی ۴۵۱۰۰۰۰<br>استانی ۱۶۱۶۰۰۵۷ | ملی ۴۵۱۰۰۰۰<br>استانی ۱۵۹۰۷۰۰۰ | وزارت آموزش و پرورش                                 |
| ۱۵۳۸۰۸۸                          | ۱۱۸۶۵۸۸        | ۳۵۱۵۰۰                         | ۳۵۱۵۰۰                         | سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش                    |
| ۶۶۴۶۲۰                           | ۴۱۹۶۲۰         | ۲۴۵۰۰۰                         | ۲۴۵۰۰۰                         | سازمان مدارس غیردولتی و مرکز توسعه مشارکت‌های مردمی |
| ۸۳۲۳۰۰                           | ۶۸۲۳۰۰         | ۱۵۰۰۰۰                         | ۱۵۰۰۰۰                         | دانشگاه شهید رجایی                                  |
| ۲۷۵۴۶۸                           | ۲۷۵۴۶۸         | ۰                              | ۰                              | سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس                  |
| ۶۰۹۳۶۷۱                          | ۴۴۹۳۶۷۱        | ۱۶۰۰۰۰۰                        | ۱۶۰۰۰۰۰                        | دانشگاه فرهنگیان                                    |
| ۸۵۸۵۰۶۶                          | ۷۶۳۵۰۶۶        | ۹۵۰۰۰۰                         | ۹۵۰۰۰۰                         | دانشگاه فنی و حرفه‌ای                               |
| ۱۴۹۷۴۵۲                          | ۱۰۲۷۰۵۲        | ۴۷۰۴۰۰                         | ۴۷۰۴۰۰                         | سازمان آموزش و پرورش استثنایی                       |
| ۳۷۵۵۸۰۶                          | ۳۷۲۰۳۰۶        | ۳۵۵۰۰                          | ۳۵۵۰۰                          | نهضت سوادآموزی                                      |

اما همان‌طور که در جدول ۲ این گزارش ملاحظه شد، مجموعه وزارت آموزش و پرورش از لحاظ میزان درآمدها و اعتبارات اختصاصی در بین وزارتخانه‌های دیگر، در رتبه پنجم قرار دارد. ولی همان‌گونه که در اینجا مشاهده می‌شود، بخش قابل توجهی از بودجه جاری وزارت مذکور، به اعتبارات عمومی تعلق داشته و از طریق درآمدهای

عمومی بودجه تأمین اعتبار می‌شود. در ادامه به تحلیل میزان اعتبارات اختصاصی و سهم هر یک از زیرمجموعه‌های وزارت آموزش و پرورش در این نوع اعتبارات در بودجه سال ۱۳۹۸ پرداخته شده و سپس برنامه‌ها و فعالیت‌های هر کدام از آنها را مورد بررسی قرار می‌دهیم.

### ۱-۵-۱- وزارت آموزش و پرورش

کل درآمدهای اختصاصی وزارت آموزش و پرورش در بودجه سال ۱۳۹۸، تقریباً برابر ۲ هزار میلیارد تومان است که بر اساس جدول بالا، ۱۶۰۰ میلیارد تومان آن از محل درآمدهای اختصاصی استانی و ۴۵۰ میلیارد تومان نیز مربوط به درآمدهای اختصاصی ملی است. بخش عمده این درآمد اختصاصی ملی، از ناحیه درآمدهای متفرقه وزارت آموزش و پرورش (به میزان ۳۴۵ میلیارد تومان) است که ماهیت آن مشخص نبوده و در بودجه سالانه به ذکر آن با جزئیات بیشتر پرداخته نمی‌شود. مابقی این درآمد نیز از محل ارائه خدمات آموزشی؛ شامل درآمدهای اختصاصی مربوط به اخذ وجوه هزینه‌های ثبت‌نام داوطلبان متفرقه امتحانات، فروش انتشارات و غیره است. اما بخش عمده درآمدهای اختصاصی استانی از محل درآمد حاصل از مراکز آموزشی-رفاهی (میزان آن حدود ۳۸۰ میلیارد تومان می‌باشد)، درآمد حاصل از خدمات بهداشتی-درمانی (۲۵۰ میلیارد تومان)، درآمد حاصل از اجاره ساختمان‌ها و اراضی (۲۱۵ میلیارد تومان)؛ از جمله اجاره اماکن ورزشی، فرهنگی، آموزشی و هنری و امکانات آنها و در نهایت درآمد حاصل از بند ۳ ماده ۱۳ قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش (۲۲۵ میلیارد تومان) مبنی بر دریافت ۵ درصد عوارض شهراری‌ها بابت صدور پروانه‌های ساختمانی، تفکیک زمین‌ها و نوسازی علاوه بر عوارض مذکور که شهرداری‌ها دریافت می‌کنند. در مورد منبع درآمدی اخیر، مسئله مطرح این است که با توجه به تعریف درآمدهای اختصاصی که بابت ارائه خدمات یا کالایی از سوی خود دستگاه اجرایی و فروش آن نصیب دستگاه مذکور می‌شود؛ نمی‌توان منبع درآمدی فوق را درآمد اختصاصی نامید. بلکه این درآمد، به‌عنوان درآمد عمومی بودجه است که به مصارف وزارت آموزش و پرورش اختصاص داده شده است و همان‌طور که در بخش مقدمه نیز بحث شد، این نوع اختصاص با اصل عدم تخصیص بودجه در تعارض بوده و خلاف قانون می‌باشد.

در مورد اعتبارات اختصاصی استانی وزارت آموزش و پرورش، اطلاعات جزئی‌تر اعم از برنامه‌ها و فعالیت‌های استانی به‌منظور معرفی هزینه‌ها و مصارف دستگاه‌ها و ادارات وزارت مذکور مستقر در استان‌ها، به‌طور تفصیلی و برای هر یک از استان‌ها به‌طور جداگانه در سند بودجه سالانه پرداخته نشده است؛ بنابراین، هیچ قضاوتی نمی‌توان راجع به نحوه مصارف این درآمدها در استان‌ها انجام داد. اما در مورد اعتبارات اختصاصی ملی وزارت آموزش و پرورش، برنامه‌ها و فعالیت‌های عمده وزارت در پیوست (۲-۴) سند بودجه سالانه اطلاعاتی ارائه می‌شود. بر اساس این اطلاعات، اعتبارات اختصاصی وزارت آموزش و پرورش در برنامه‌های آموزش و برای سطوح مختلف ابتدایی (میزان اعتبارات آن حدوداً ۱۳۰ میلیارد تومان)، متوسطه نظری (میزان اعتبارات آن حدوداً ۱۷۳ میلیارد تومان)، فنی و حرفه‌ای (میزان اعتبارات آن تقریباً ۷۵ میلیارد تومان) و کار و دانش (میزان اعتبارات آن حدوداً ۷۳ میلیارد تومان) اختصاص داده شده است. تنها فعالیت پیش‌بینی شده برای همه برنامه‌های

مذکور، در همه سطوح اشاره شده فعالیت راهبری آموزش دوره مورد نظر توسط وزارت آموزش و پرورش معرفی شده است. به طوری که دیگر فعالیت‌های برنامه‌ها از طریق اعتبارات هزینه‌ای عمومی وزارت آموزش و پرورش تأمین مالی می‌شوند.

بر اساس جدول ۱۱ بالا، میزان کل اعتبارات عمومی که در هزینه‌های ملی وزارت آموزش و پرورش جای می‌گیرد، تقریباً برابر ۴۵ هزار میلیارد تومان است که در مقایسه با اعتبارات اختصاصی وزارت، مبلغ بسیار بیشتر و قابل توجهی می‌باشد. اعتبارات عمومی ملی در کنار اعتبارات عمومی استانی وزارتخانه به میزان حدوداً ۱۳ هزار میلیارد تومان منجر به کل اعتبارات عمومی وزارت آموزش و پرورش به میزان تقریباً ۵۸ هزار میلیارد تومان در بودجه سال ۱۳۹۸ شده است. این در حالی است که کل اعتبارات اختصاصی وزارت، همان‌طور که در ابتدای این بخش نیز اشاره شد، تقریباً ۲ هزار میلیارد تومان است. بنابراین، سهم کل اعتبارات اختصاصی وزارت آموزش و پرورش از کل اعتبارات بودجه جاری وزارت ۴ درصد بوده و سهم کل اعتبارات عمومی نیز ۹۶ درصد اعتبارات کل بودجه جاری وزارت آموزش و پرورش می‌باشد.

## ۲-۵-۱- دانشگاه‌های فرهنگیان، فنی و حرفه‌ای

بعد از وزارت آموزش و پرورش، میزان اعتبارات اختصاصی دانشگاه فرهنگیان در میان دیگر زیرمجموعه‌های وزارت آموزش و پرورش دارای بیشترین مقدار بوده و به میزان ۱۶۰ میلیارد تومان می‌باشد. به طوری که منابع این درآمد در سند بودجه، فروش خدمات آموزشی و فرهنگی (به میزان ۱۰ میلیارد تومان) و سایر خدمات (۱۵۰ میلیارد تومان) معرفی شده است که این درآمد اختصاصی ۱۵۰ میلیارد تومانی حاصل از فروش دیگر خدمات بدون هیچ‌گونه جزئیاتی در بودجه سال ۱۳۹۸ آورده شده است. در طرف اعتبارات اختصاصی این دانشگاه نیز، مهم‌ترین برنامه‌های آن تربیت معلم و برنامه‌های خدمات رفاهی به دانشجویان می‌باشد که به ترتیب دارای اعتبارات اختصاصی به میزان ۴۵ میلیارد تومان و ۱۱۵ میلیارد تومان هستند.

همین‌طور دانشگاه فنی و حرفه‌ای نیز دارای اعتبارات اختصاصی در بودجه سال ۱۳۹۸، به میزان ۹۵ میلیارد تومان است که تنها منابع آن نیز درآمدهای حاصل از فروش خدمات آموزشی و فرهنگی دانشگاه می‌باشد. برنامه‌ها و فعالیت‌های آن در راستای اعتبارات اختصاصی نیز در بودجه سال ۱۳۹۸، عبارت از برنامه‌های آموزش کاردانی (میزان اعتبارات اختصاصی آن ۴۹ میلیارد تومان)، کارشناسی مهارتی (میزان اعتبارات اختصاصی آن ۲۴ میلیارد تومان) و آموزش کارشناسی (میزان اعتبارات اختصاصی آن ۹۰۰ میلیون تومان) و نهایتاً برنامه ارائه خدمات رفاهی دانشجویان (میزان اعتبارات اختصاصی آن ۲۱ میلیارد تومان) است. دیگر زیرمجموعه‌های وزارت آموزش و پرورش دارای اعتبارات اختصاصی چندان قابل توجهی نبوده و سهم قابل توجهی از اعتبارات اختصاصی بودجه جاری مجموعه وزارت را تشکیل نمی‌دهد.



## ۲- راهکارها و اقدامات اصلاحی اساسی در ابعاد مختلف موضوع

در این گزارش اعتبارات اختصاصی از محل درآمدهای اختصاصی و برنامه‌ها و فعالیت‌های دستگاه‌ها و نهادهای مختلف به تفکیک چهار وزارتخانه اول که بیشترین درآمدهای اختصاصی و اعتبارات اختصاصی ناشی از آن را داشتند، مورد بررسی و تحلیل قرار گرفتند که نتایج آن در بخش قبل گزارش ارائه شده است. اما چالش‌هایی که در این بررسی با آن مواجه شده و اقداماتی که در راستای مرتفع کردن این چالش‌ها می‌توان ارائه نمود، به شرح زیر هستند:

- حدود ۶۰ درصد بودجه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از ناحیه درآمدهایی است که در ازای ارائه خدمات درمانی و بهداشتی، از افراد و مراجعه‌کنندگان به بیمارستان‌ها دریافت می‌شود. اما در طرف مصارف این درآمدها، برنامه‌ها و فعالیت‌های اصلی پیش‌بینی شده، عبارت از برنامه‌های درمانی و برنامه تأمین دارو است؛ به طوری که بخش قابل توجهی (حدود ۹۰ درصد) از منابع مالی مورد نیاز برنامه‌های مذکور از محل درآمدهای اختصاصی دانشگاه‌های علوم پزشکی بوده و هیچ اعتبار ریالی از اعتبارات عمومی بودجه برای این نوع برنامه‌ها اختصاص داده نشده است. در وضعیت تحریم شدید مالی اقتصاد ایران از سوی آمریکا و محدود شدن هرگونه خرید و فروش کالا و انتقال منابع مالی به ایران و خارج از آن، موجب شده تا واردات انواع داروها نیز با مشکل مواجه شده و با هزینه بالاتری انجام شود. این اتفاق موجب می‌شود تا تأمین مالی واردات دارو با افزایش قیمت آن، به‌طور کامل از بیماران و مصرف‌کنندگان دارو دریافت شود که باعث افزایش هزینه زندگی آنها خواهد شد. بخش سلامت به‌عنوان یکی از بخش‌های زیربنایی و مهم در جریان توسعه است و نباید در شرایط سخت کنونی اقتصاد کشور، تأمین منابع مالی مورد نیازش را به عهده خود این بخش گذاشته و متقاضیان خدمات آنکه به‌طور عمده بیماران هستند را به‌واسطه این رویکرد تأمین مالی بخش سلامت، تحت فشار قرار داد.
- در مقابل، حدود ۸۰ درصد بودجه بخش آموزش عالی و به‌طور کلی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری از ناحیه بودجه عمومی است و تنها ۲۰ درصد اعتبارات آن اختصاصی است. در هر صورت، اهمیتی که بخش سلامت می‌تواند در توسعه کشور داشته باشد، کمتر از آموزش عالی نخواهد بود. بنابراین، انتقال منبع اصلی تأمین مالی بخش سلامت از درآمدهای اختصاصی به عمومی بودجه و برعکس برای آموزش عالی از درآمدهای عمومی به اختصاصی، به نظر از دو جنبه کارا تر از رویکرد فعلی خواهد بود؛ نخست اینکه در شرایط سخت اقتصادی اعم از اعمال تحریم‌ها علیه اقتصاد کشور و غیره، افزایش هزینه‌های بخش سلامت به‌طور مستقیم متقاضیان خدمات این بخش را تحت تأثیر قرار نمی‌دهد. دوم، منبع تأمین مالی بخش آموزش عالی، خود این بخش و آموزش‌ها و پژوهش‌های حاصل از فعالیت‌های بخش مذکور خواهد بود؛ چیزی که باید رسالت این بخش باشد، اما ما در فرایندهای کنونی دستگاه‌های این بخش اعم از دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها، آن را مشاهده نمی‌کنیم.
- همچنین بودجه اعتبارات هزینه‌ای دانشگاه‌ها و مؤسسات عالی که بیشترین سهم را در بودجه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تشکیل می‌دهد، به‌گونه‌ای نامتناسب بالا بوده و سهم قابل توجهی در بودجه عمومی

سالانه دارد. از سوی دیگر، اطلاعات تفصیلی‌تری از نحوه هزینه‌کرد و مصارف این حجم از اعتبارات در بودجه ارائه نشده و تنها به معرفی برنامه‌ها و فعالیت‌های کلی با عنوان آموزش و پژوهش بسنده شده است. به‌طور قطع حجم بالا و نامتناسب بودجه و اعتبارات هزینه‌ای در دستگاه‌های مذکور، نیاز به اصلاح و متناسب‌سازی هزینه‌ها در آنها خواهد داشت. اما انجام هرگونه اصلاح و تعدیلات احتمالی در مصارف دستگاه‌ها و نحوه هزینه‌کرد آنها نیازمند قابلیت دسترسی اطلاعات تفصیلی مذکور با جزئیات بیشتر است تا بتوان موارد و هزینه‌های غیرضرور را حذف یا تعدیل کرد.

- وضعیت مشابه در مجموعه وزارت امور اقتصاد و دارایی نیز حاکم است. در بین زیرمجموعه وزارت امور اقتصادی، سازمان امور مالیاتی بیشترین درآمدها و اعتبارات اختصاصی را دارد و مهم‌ترین برنامه و فعالیت این سازمان نیز راهبری وصول مالیات بوده که تقریباً هیچ اطلاعاتی از نحوه راهبری و هزینه‌های مربوط به آن در دسترس نمی‌باشد. در حقیقت، سازمان امور مالیاتی که بیشترین اعتبارات اختصاصی و حتی عمومی هزینه‌ای را در بین زیرمجموعه‌های وزارت اقتصاد دارد؛ اما مهم‌ترین برنامه‌ها و آن در بودجه سالانه، از تفصیل کافی برخوردار نبوده و موارد هزینه‌ای آن به‌طور واضح مشخص نشده است که بتوان با تکیه بر این شفافیت، ضرورت و الزام وجود چنین هزینه‌هایی را در مهم‌ترین ردیف‌های بودجه اختصاصی و عمومی مورد بررسی و تحلیل قرار داد. بنابراین، طبقه‌بندی اطلاعات بودجه‌ای به‌طور تفصیلی و ایجاد پایگاه داده‌های بودجه در سازمان برنامه و بودجه، یکی از الزامات اولیه در جهت انجام هرگونه اصلاح ساختار بودجه در کشور می‌باشد که باید صورت گیرد.

- وزارت امور اقتصادی و دارایی هیچ‌گونه درآمد اختصاصی در بودجه سال ۱۳۹۸ نداشته و اعتبارات اختصاصی دستگاه مذکور، از محل درآمدهای اختصاصی سازمان امور مالیاتی تأمین مالی می‌شود. درواقع، بخش عمده اعتبارات وزارت امور اقتصادی و دارایی از محل درآمدهای اختصاصی سازمان امور مالیاتی است. اما با این حال، محل تخصیص اعتبارات اختصاصی وزارت مذکور، تنها یک برنامه تحت عنوان برنامه ارتقای وصول مالیات و توسعه عدالت مالیاتی می‌باشد. فعالیت پیش‌بینی شده برای انجام برنامه بالا نیز «توانمندسازی کارکنان و تشویق در راستای افزایش اصول مالیات» عنوان شده که اعتبار اختصاصی برای انجام این فعالیت در بودجه سال ۱۳۹۸، مبلغ حدوداً ۱۲۰۰ میلیارد تومان در نظر گرفته شده است. به عبارت دیگر، کل اعتبارات اختصاصی وزارت امور اقتصادی و دارایی که درواقع منتقل شده از سازمان امور مالیاتی به وزارت مذکور است، صرف توانمندسازی کارکنان و تشویق آنها در راستای افزایش وصول مالیاتی می‌شود؛ هزینه‌ای که به نظر نمی‌رسد در راستای وظیفه وزارت اقتصاد بوده باشد. چراکه این فعالیت بیشتر در حوزه خود سازمان امور مالیاتی است و ارتباط چندانی با وزارت اقتصاد به‌طور خاص ندارد.

- علاوه بر این، ضرورت وجود خود این نوع هزینه چه برای وزارت اقتصاد و چه برای سازمان امور مالیاتی جای بحث دارد. هزینه برای تشویق کارکنان در جهت افزایش وصول مالیاتی، آن هم به‌صورت پرداختی مستقیم به کارکنان بابت تلاش آنها برای وصول مالیاتی که سهمی از آن (ولو ناچیز) نصیب خود آنها خواهد شد، پدیده خوشایندی به‌ویژه در شرایط اقتصادی سخت حاکم بر جامعه امروز کشور نخواهد بود.

این نوع سیستم تشویق که در آن بخشی از درآمدهای عمومی جامعه که باید صرف بودجه عمومی کشور شود، به طور مستقیم و بدون توجیه خاصی نصیب سازمان و وزارتخانه متولی این فعالیت می‌کند، به نظر نمی‌رسد سیستم مناسب و کارایی برای افزایش درآمدهای مالیاتی وصول شده باشد. حذف این نوع هزینه‌های اضافی از بودجه عمومی سالانه در شرایط کنونی، آن هم هزینه‌هایی که سهم قابل توجهی در اعتبارات اختصاصی کل بودجه عمومی دارد، می‌تواند بخشی از کاهش هزینه‌های غیرضرور و کم کردن مصارف بودجه را پوشش دهد.

## منابع

- سازمان برنامه و بودجه (۱۳۹۵). سند قانون بودجه سال ۱۳۹۵، تهران: سازمان برنامه و بودجه کشور.
- \_\_\_\_، (۱۳۹۶). سند قانون بودجه سال ۱۳۹۶، تهران: سازمان برنامه و بودجه کشور.
- \_\_\_\_، (۱۳۹۷). سند قانون بودجه سال ۱۳۹۷، تهران: سازمان برنامه و بودجه کشور.
- \_\_\_\_، (۱۳۹۸). سند قانون بودجه سال ۱۳۹۸، تهران: سازمان برنامه و بودجه کشور.

جدول ۱-۱: درآمدهای اختصاصی به تفکیک دستگاه‌ها و سازمان‌های دولتی

| اعتبارات اختصاصی<br>سرمایه‌ای | اعتبارات اختصاصی<br>هزینه‌ای | درآمدهای اختصاصی<br>(میلیون ریال) | دستگاه اجرایی   |
|-------------------------------|------------------------------|-----------------------------------|---|
| ۵۰۰۰۰                         | ۵۸۹۱۸۰                       | ۶۳۹۱۸۰                            | نهاد ریاست جمهوری   |
|                               | ۱۰۳۱۸۰                       | ۱۰۳۱۸۰                            | نهاد ریاست جمهوری   |
|                               | ۶۰۰۰                         | ۶۰۰۰                              | بنیاد ملی نخبگان  |
|                               | ۱۴۵۰۰۰                       | ۱۴۵۰۰۰                            | معاونت علمی و فناوری رئیس جمهور   |
|                               | ۳۰۰۰۰                        | ۳۰۰۰۰                             | سازمان اداری و استخدامی کشور  |
|                               | ۲۵۰۰۰۰                       | ۲۵۰۰۰۰                            | سازمان انرژی اتمی ایران   |
| ۵۰۰۰۰                         | ۵۵۰۰۰                        | ۱۰۵۰۰۰                            | سازمان ملی استاندارد  |
|                               | ۷۲۱۰۰                        | ۷۲۱۰۰                             | سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری<br>اسلامی ایران                          |
|                               | ۳۰۱۰۰۰                       | ۳۰۱۰۰۰                            | دیوان محاسبات کشور  |
|                               | ۰                            | ۰                                 | وزارت اطلاعات   |
| ۱۰۰۰۰۰۰                       | ۱۰۲۶۱۰۰۰                     | ۱۱۲۶۱۰۰۰                          | سازمان برنامه و بودجه   |
|                               | ۰                            | ۰                                 | سازمان برنامه و بودجه   |
|                               | ۱۵۰۰۰                        | ۱۵۰۰۰                             | مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری   |
|                               | ۳۵۰۰۰                        | ۳۵۰۰۰                             | مؤسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و<br>برنامه‌ریزی                            |
| ۱۰۰۰۰۰۰                       | ۱۰۰۰۰۰۰                      | ۱۱۰۰۰۰۰                           | سازمان برنامه و بودجه- مزاد درآمد<br>اختصاصی دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی |
|                               | ۱۳۶۰۰۰                       | ۱۳۶۰۰۰                            | سازمان برنامه و بودجه- سازمان‌های مدیریت<br>و برنامه‌ریزی استان‌ها          |
|                               | ۰                            | ۰                                 | مرکز آمار ایران   |
|                               | ۷۰۰۰۰                        | ۷۰۰۰۰                             | پژوهشکده آمار   |
|                               | ۰                            | ۰                                 | سازمان نقشه‌برداری کشور   |
|                               | ۵۰۰۰                         | ۵۰۰۰                              | آموزشکده نقشه‌برداری  |
|                               | ۰                            | ۰                                 | وزارت کشور  |
|                               | ۰                            | ۰                                 | سازمان ثبت احوال کشور   |
|                               | ۴۰۰۰۰                        | ۴۰۰۰۰                             | نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران   |
|                               | ۰                            | ۰                                 | نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران   |
|                               | ۴۰۰۰۰                        | ۴۰۰۰۰                             | دانشگاه علوم انتظامی  |
| ۴۰۰۰۰۰۰                       | ۶۰۲۵۰۰۰                      | ۱۰۰۲۵۰۰۰                          | وزارت امور خارجه  |
| ۴۰۰۰۰۰۰                       | ۶۰۰۰۰۰۰                      | ۱۰۰۰۰۰۰۰                          | وزارت امور خارجه  |
|                               | ۲۵۰۰۰                        | ۲۵۰۰۰                             | مرکز آموزش روابط بین‌الملل  |
|                               | ۲۰۳۰۰۰۰                      | ۲۰۳۰۰۰۰                           | وزارت دادگستری  |
|                               | ۰                            | ۰                                 | وزارت دادگستری  |
|                               | ۰                            | ۰                                 | سازمان تعزیرات حکومتی   |
|                               | ۳۰۰۰۰                        | ۳۰۰۰۰                             | دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری  |
|                               | ۰                            | ۰                                 | سازمان قضایی نیروهای مسلح   |
|                               | ۰                            | ۰                                 | دادستانی ویژه روحانیت   |

|                 |                 |                  |   |
|-----------------|-----------------|------------------|---|
|                 | ۰               | ۰                | دادگستری جمهوری اسلامی ایران  |
|                 | ۰               | ۰                | شورای حل اختلاف   |
|                 | ۲۰۰۰۰۰۰         | ۲۰۰۰۰۰۰          | سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور  |
|                 | ۰               | ۰                | سازمان پزشکی قانونی کشور  |
|                 | ۰               | ۰                | سازمان ثبت اسناد و املاک کشور   |
| <b>۳۵۷۸۸۳۰</b>  | <b>۳۵۷۶۴۶۴۸</b> | <b>۳۹۳۴۳۴۷۸</b>  | <b>وزارت امور اقتصادی و دارایی کشور</b>   |
|                 | ۱۲۱۸۹۰۶۴        | ۰                | وزارت امور اقتصادی و دارایی   |
|                 | ۱۵۰۰۰           | ۱۵۰۰۰            | پژوهشکده امور اقتصادی   |
|                 | ۷۰۰۰۰۰۰         | ۷۰۰۰۰۰۰          | صندوق تأمین خسارت‌های بدنی - موضوع ماده ۲۱ قانون بیمه اجباری خسارات وارد شده به شخص ثالث... |
| ۲۰۰۰            | ۳۴۰۰۰           | ۳۶۰۰۰            | پژوهشکده بیمه   |
|                 | ۰               | ۰                | بانک‌های تحت پوشش   |
|                 | ۰               | ۰                | سازمان خصوصی سازی   |
|                 | ۰               | ۰                | شرکت‌های سهامی و تحت پوشش   |
|                 | ۰               | ۰                | سازمان حسابرسی  |
|                 | ۰               | ۰                | بیمه مرکزی  |
|                 | ۱۳۶۰۰۴۱۴        | ۲۵۷۸۹۴۷۸         | سازمان امور مالیاتی   |
| ۳۵۷۶۸۳۰         | ۲۹۲۶۱۷۰         | ۶۵۰۳۰۰۰          | گمرک جمهوری اسلامی ایران  |
| <b>۱۰۰۰۰۰۰۰</b> | <b>۲۹۹۷۰۰۰</b>  | <b>۱۰۳۰۰۰۰۰۰</b> | <b>وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح</b>   |
|                 | ۱۵۵۰۰۰۰         | ۱۵۵۰۰۰۰          | وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح  |
|                 | ۰               | ۰                | شرکت‌های سهامی تحت پوشش   |
|                 | ۵۰۰۰۰           | ۵۰۰۰۰            | مؤسسه تحقیقات دفاعی   |
|                 | ۵۰۰۰۰۰          | ۵۰۰۰۰۰           | دانشگاه صنعتی مالک اشتر   |
|                 | ۲۰۰۰۰۰          | ۲۰۰۰۰۰           | سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح   |
|                 | ۳۰۰۰۰۰          | ۳۰۰۰۰۰           | ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی   |
|                 | ۳۰۰۰۰           | ۳۰۰۰۰            | دانشگاه‌های افسری ارتش  |
|                 | ۵۰۰۰۰           | ۵۰۰۰۰            | دانشگاه علوم پزشکی ارتش جمهوری  |
| ۱۰۰۰۰۰۰۰        | ۰               | ۱۰۰۰۰۰۰۰         | ستاد مشترک سپاه پاسداران انقلاب   |
|                 | ۱۱۰۰۰           | ۱۱۰۰۰            | ستاد فرماندهی کل نیروهای مسلح   |
|                 | ۶۰۰۰            | ۶۰۰۰             | دانشگاه عالی دفاع ملی   |
|                 | ۳۰۰۰۰۰          | ۳۰۰۰۰۰           | قرارگاه مرکزی حضرت خاتم‌الانبیا   |
|                 | ۶۳۰۰۰۰          | ۶۳۰۰۰۰           | سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای  |
|                 | ۴۰۳۱۳۷۱۵        | ۴۰۳۱۳۷۱۵         | وزارت علوم، تحقیقات و فناوری  |
|                 | ۴۷۳۱۶۰۰         | ۴۷۳۱۶۰۰          | وزارت علوم و تحقیقات - پارک‌های علم و فناوری  |
|                 | ۵۸۷۰۴۰۰         | ۶۴۰۷۰۵۰          | پژوهشگاه‌ها   |
|                 | ۲۹۷۱۱۷۱۵        | ۲۹۱۷۵۰۶۵         | دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی  |
| ۳۹۰۰۰           | ۷۷۱۰۰۰          | ۸۱۰۰۰۰           | وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی  |
|                 | ۳۶۰۰۰           | ۳۶۰۰۰            | وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی  |
| ۳۹۰۰۰           | ۳۷۰۰۰           | ۷۶۰۰۰۰           | سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی   |

اعتبارات اختصاصی بودجه سالانه

|         |                                      |           |  |
|---------|--------------------------------------|-----------|--|
|         | ۱۰۰۰۰                                | ۱۰۰۰۰     | سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی                             |
|         | ۴۰۰۰                                 | ۴۰۰۰      | پژوهشکده امام خمینی انقلاب اسلامی                          |
|         | ۲۴۲۱۹۴۰۰                             | ۲۴۲۱۹۴۰۰  | <b>وزارت آموزش و پرورش</b>                                 |
|         | ۴۵۱۰۰۰۰<br>ملی<br>۱۵۹۰۷۰۰۰<br>استانی | ۲۰۴۱۷۰۰۰  | وزارت آموزش و پرورش  |
|         | ۳۵۱۵۰۰                               | ۳۵۱۵۰۰    | سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش                           |
|         | ۲۴۵۰۰۰                               | ۲۴۵۰۰۰    | سازمان مدارس غیردولتی و مرکز توسعه مشارکت‌های مردمی        |
|         | ۱۵۰۰۰۰                               | ۱۵۰۰۰۰    | دانشگاه شهید رجایی   |
|         | ۱۶۰۰۰۰۰                              | ۱۶۰۰۰۰۰   | دانشگاه فرهنگیان   |
|         | ۹۵۰۰۰۰                               | ۹۵۰۰۰۰    | دانشگاه فنی و حرفه‌ای                                      |
|         | ۴۷۰۴۰۰                               | ۴۷۰۴۰۰    | سازمان آموزش و پرورش استثنایی                              |
|         | ۳۵۵۰۰                                | ۳۵۵۰۰     | نهضت سوادآموزی   |
|         | ۱۰۰۰۰۰۰                              | ۱۰۰۰۰۰۰   | <b>وزارت ورزش و جوانان</b>                                 |
|         | ۱۰۰۰۰۰۰                              | ۱۰۰۰۰۰۰   | وزارت ورزش و جوانان  |
|         | .                                    | .         | شرکت‌های فرهنگی و ورزشی                                    |
|         | ۴۱۵۱۷۵۱۱۸                            | ۴۱۵۱۷۵۱۱۸ | <b>وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی</b>                   |
|         | ۹۴۷۳۰۰۰۰                             | ۹۴۷۳۰۰۰۰  | وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی                          |
|         | ۱۱۰۰۰۰۰                              | ۱۱۰۰۰۰۰   | وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی- صندوق رفاه دانشجویان    |
|         | ۱۰۰۰۰۰۰                              | ۱۰۰۰۰۰۰   | وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی- مؤسسه ملی توسعه تحقیقات |
|         | ۳۱۷۳۰۵۱۱۸                            | ۳۱۷۳۰۵۱۱۸ | دانشگاه‌های علوم پزشکی                                     |
|         | ۸۰۰۰۰                                | ۸۰۰۰۰     | دانشگاه علوم پزشکی مجازی                                   |
|         | ۱۳۸۰۰۰۰                              | ۱۳۸۰۰۰۰   | سازمان غذا و دارو  |
|         | ۳۰۰۰۰                                | ۳۰۰۰۰     | سازمان انتقال خون ایران                                    |
|         | ۴۵۰۰۰۰                               | ۴۵۰۰۰۰    | انسستیتو پاستور ایران                                      |
|         | ۱۵۲۲۵۰۰۰                             | ۱۵۲۲۵۰۰۰  | <b>جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی</b>                       |
|         | ۲۱۴۲۳۰۵۷                             | ۲۱۴۲۳۰۵۷  | <b>وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی</b>                     |
|         | ۱۳۰۰۰۰                               | ۱۳۰۰۰۰    | وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی                            |
|         | ۱۱۲۹۳۰۵۷                             | ۱۱۲۹۳۰۵۷  | سازمان بهزیستی کشور  |
|         | ۱۰۰۰۰۰۰۰                             | ۱۰۰۰۰۰۰۰  | سازمان تأمین اجتماعی                                       |
| ۱۱۳۳۰۰۰ | ۴۵۲۱۵۰۰                              | ۵۶۵۴۵۰۰   | <b>وزارت جهاد کشاورزی</b>                                  |
| ۴۲۵۵۰۰  | ۲۱۳۸۵۰۰                              | ۲۵۶۴۰۰۰   | سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی                      |
| ۷۰۰۰۰۰۰ | ۲۳۰۰۰۰۰                              | ۳۰۰۰۰۰۰   | مؤسسه رازی   |
| ۵۵۰۰    | ۴۳۰۰۰                                | ۴۸۵۰۰     | سازمان حفاظت از محیط‌زیست                                  |
| ۲۰۰۰    | ۲۹۰۰۰                                | ۳۱۰۰۰     | دانشکده محیط‌زیست  |
|         | ۱۱۰۰۰                                | ۱۱۰۰۰     | مؤسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی و اقتصاد کشاورزی               |
|         | ۱۱۰۰۰۰۰                              | ۱۱۰۰۰۰۰   | <b>وزارت نفت</b>   |
|         | ۱۰۰۰۰۰۰                              | ۱۰۰۰۰۰۰   | پژوهشگاه صنعت نفت  |

|           |           |           |   |
|-----------|-----------|-----------|---|
|           | .         | .         | شرکت‌های نفت و گاز                              |
|           | ۱۰۰۰۰۰    | ۱۰۰۰۰۰    | دانشگاه صنعت نفت                                |
| ۱۸۶۱۲۰۰۰  | ۴۷۸۰۰۰    | ۱۹۵۹۰۰۰۰  | <b>وزارت نیرو</b>                               |
|           | ۷۰۰۰۰     | ۷۰۰۰۰     | وزارت نیرو                                      |
|           | ۲۸۰۰۰۰    | ۲۸۰۰۰۰    | پژوهشگاه نیرو                                   |
| ۱۲۰۰۰     | ۷۸۰۰۰     | ۹۰۰۰۰     | مؤسسه تحقیقات آب                                |
| ۱۸۶۰۰۰۰۰  | ۵۰۰۰۰     | ۱۸۶۵۰۰۰۰  | سازمان انرژی‌های تجدیدپذیر و بهره‌وری انرژی برق |
|           | .         | .         | شرکت‌های سهامی آب، برق و ...                    |
|           | ۵۰۰۰۰۰    | ۵۰۰۰۰۰    | آموزش عالی علمی-کاربردی صنعت آب و برق           |
|           | ۱۴۲۰۰۰۰   | ۱۴۲۰۰۰۰   | <b>وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات</b>          |
|           | ۲۰۰۰۰     | ۲۰۰۰۰     | وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات                 |
|           | ۴۰۰۰۰۰    | ۴۰۰۰۰۰    | پژوهشگاه ارتباطات و فناوری اطلاعات              |
|           | ۱۰۰۰۰۰۰   | ۱۰۰۰۰۰۰   | پژوهشگاه فضایی ایران                            |
| ۳۸۰۰۰۰    | ۱۰۱۵۰۰۰   | ۱۳۹۵۰۰۰   | <b>وزارت راه و شهرسازی</b>                      |
|           | .         | .         | سازمان هواشناسی کشور                            |
|           | ۴۵۰۰۰     | ۴۵۰۰۰     | پژوهشکده هواشناسی و اقلیم‌شناسی                 |
|           | ۳۷۰۰۰۰    | ۳۷۰۰۰۰    | مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی                |
| ۳۸۰۰۰۰    | ۵۷۰۰۰۰    | ۹۵۰۰۰۰    | سازمان هواپیمایی کشور                           |
|           | ۳۰۰۰۰     | ۳۰۰۰۰     | آموزش عالی هوانوردی و فرودگاه                   |
|           | .         | .         | شرکت‌های تابعه                                  |
|           | ۱۴۵۶۰۰    | ۱۴۵۶۰۰    | <b>وزارت صنعت، معدن و تجارت</b>                 |
|           | ۱۴۵۶۰۰    | ۱۴۵۶۰۰    | سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور         |
| ۱۲۸۷۹۲۸۳۰ | ۵۸۶۰۲۰۳۱۸ | ۷۱۴۸۱۳۱۴۸ | <b>جمع</b>                                      |

منبع: سند قانون بودجه سال ۱۳۹۸، سازمان برنامه و بودجه

**جدول ۱-۲: دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (میلیون ریال)**

| جمع      | اعتبارات عمومی | درآمدها و اعتبارات اختصاصی | دانشگاه                    |
|----------|----------------|----------------------------|----------------------------|
| ۱۰۱۸۰۲۹۶ | ۷۱۲۴۵۴۶        | ۳۰۵۵۷۵۰                    | دانشگاه تهران              |
| ۳۶۴۵۰۰   | ۳۳۳۰۰۰         | ۳۱۵۰۰                      | پژوهشگاه ملی مهندسی ژنتیک  |
| ۴۱۴۶۵۳۷  | ۲۷۳۲۳۳۷        | ۱۴۱۴۲۰۰                    | دانشگاه شهید بهشتی         |
| ۱۴۷۴۲۲۰  | ۱۳۱۴۲۲۰        | ۱۶۰۰۰۰                     | دانشگاه الزهرا             |
| ۲۶۰۵۴    | ۲۰۵۵۴          | ۵۵۰۰                       | دانشگاه فرزاتگان           |
| ۱۰۷۱۳۰۵  | ۱۰۴۱۳۰۵        | ۳۰۰۰۰                      | دانشگاه امام خمینی(ره)     |
| ۱۲۹۵۳۹   | ۱۱۶۵۳۹         | ۱۳۰۰۰                      | مرکز آموزش عالی بوئین زهرا |
| ۱۷۶۳۸۹۴  | ۱۶۲۰۳۲۱        | ۱۴۳۵۷۳                     | دانشگاه بوعلی سینا         |
| ۵۸۳۱۱۰   | ۵۴۲۳۱۰         | ۴۰۸۰۰                      | دانشگاه ملایر              |
| ۳۶۳۰۲    | ۳۳۳۰۲          | ۳۰۰۰                       | آموزش عالی نهاوند          |



اعتبارات اختصاصی بودجه سالانه

|         |         |         |                                      |
|---------|---------|---------|--------------------------------------|
| ۱۰۶۷۰۹  | ۱۰۰۷۰۹  | ۶۰۰۰    | دانشگاه جمال‌الدین اسدآبادی          |
| ۳۳۲۹۲۵۰ | ۲۶۸۸۵۵۰ | ۶۴۰۷۰۰  | دانشگاه شیراز                        |
| ۱۴۰۷۴۲  | ۱۳۰۷۴۲  | ۱۰۰۰۰   | دانشگاه سلمان فارسی                  |
| ۳۹۲۹۱۰  | ۳۵۷۹۱۰  | ۳۵۰۰۰   | دانشگاه صنعتی شیراز                  |
| ۴۵۱۴۲   | ۳۹۶۴۲   | ۵۵۰۰    | دانشگاه هنر شیراز                    |
| ۶۰۱۵۶   | ۵۶۶۵۶   | ۳۵۰۰    | دانشکده کشاورزی داراب                |
| ۱۵۱۶۰۴  | ۱۳۴۶۰۴  | ۱۷۰۰۰   | دانشگاه فسا                          |
| ۲۸۰۹۱   | ۲۳۰۹۱   | ۵۰۰۰    | آموزش عالی فیروزآباد                 |
| ۳۸۴۷۰   | ۳۲۱۷۰   | ۶۳۰۰    | آموزش عالی استهبان                   |
| ۲۹۳۱۴   | ۲۵۳۱۴   | ۴۰۰۰    | آموزش عالی لامرد                     |
| ۴۹۷۱۶   | ۴۳۹۸۳   | ۵۷۳۳    | آموزش عالی اقلید                     |
| ۵۱۷۸۵   | ۴۶۴۸۵   | ۵۳۰۰    | آموزش عالی لار                       |
| ۲۰۹۶۷   | ۱۵۹۶۷   | ۵۰۰۰    | آموزش عالی ممسنی                     |
| ۲۴۲۳۸۹۸ | ۱۹۰۵۲۷۹ | ۵۱۸۶۱۹  | دانشگاه صنعتی اصفهان                 |
| ۱۱۹۲۶۵۰ | ۱۱۱۱۶۵۰ | ۸۱۰۰۰   | دانشگاه شهرکرد                       |
| ۳۸۳۴۹   | ۳۷۳۴۹   | ۱۰۰۰    | آموزش عالی فارس                      |
| ۳۹۴۸۲۷۷ | ۳۰۸۳۲۷۷ | ۸۶۵۰۰۰  | دانشگاه فردوسی مشهد                  |
| ۱۵۵۸۷۰  | ۱۴۲۳۷۰  | ۱۳۵۰۰   | دانشگاه نیشابور                      |
| ۲۵۶۹۲۶  | ۲۳۹۳۷۶  | ۱۷۵۵۰   | دانشگاه صنعتی قوچان                  |
| ۲۳۱۸۷۰  | ۲۰۰۸۷۰  | ۳۱۰۰۰   | دانشگاه تربت حیدریه                  |
| ۳۰۱۹۴   | ۲۷۳۹۴   | ۲۸۰۰    | دانشکده فنی مهندسی سبزواری حضرت زینب |
| ۷۳۲۷۷   | ۵۸۰۷۷   | ۱۵۲۰۰   | دانشکده کشاورزی تربت جام             |
| ۱۸۶۰۱۵  | ۱۶۶۹۱۵  | ۱۹۱۰۰   | آموزش عالی گناباد                    |
| ۳۷۰۳۹۷۶ | ۲۲۹۹۹۷۶ | ۱۴۰۴۰۰۰ | دانشگاه صنعتی شریف                   |
| ۱۳۰۹۴۷  | ۱۱۵۷۵۲  | ۱۵۱۹۵   | دانشکده فنی گلپایگان                 |
| ۳۱۵۹۴۸۵ | ۲۶۹۴۱۸۵ | ۴۶۵۳۰۰  | دانشگاه تبریز                        |
| ۳۱۰۳۴۳  | ۲۹۰۳۴۳  | ۲۰۰۰۰   | دانشگاه بناب                         |
| ۱۴۷۱۹۵۶ | ۱۳۱۱۲۵۶ | ۱۶۰۷۰۰  | دانشگاه محقق اردبیلی                 |
| ۴۱۹۴۶۶  | ۳۹۳۴۶۶  | ۲۶۰۰۰   | دانشگاه مراغه                        |
| ۲۵۸۸۵۸۵ | ۲۱۳۸۵۸۵ | ۴۵۰۰۰۰  | دانشگاه اصفهان                       |
| ۵۲۴۵۲   | ۴۷۹۵۲   | ۴۵۰۰    | دانشکده ریاضی خوانسار                |
| ۸۳۶۴۴   | ۷۹۶۴۴   | ۴۰۰۰    | آموزش عالی شهرضا                     |
| ۴۴۱۳۵۳  | ۳۹۱۶۵۳  | ۴۹۷۰۰   | دانشگاه هنر اصفهان                   |
| ۲۵۶۱۹۷۴ | ۲۲۷۱۴۷۴ | ۲۹۰۵۰۰  | دانشگاه شهید چمران اهواز             |
| ۳۲۶۳۴۶  | ۲۹۰۳۴۶  | ۳۶۰۰۰   | دانشگاه صنعتی جندی شاپور             |
| ۲۶۳۵۵۶  | ۲۴۹۹۷۵  | ۱۳۵۸۱   | دانشگاه صنعتی بهبهان                 |
| ۵۳۸۴۰   | ۴۹۷۴۰   | ۴۱۰۰    | دانشگاه صنعتی هویزه                  |
| ۳۲۸۹۵۹  | ۳۱۲۹۵۹  | ۱۶۰۰۰   | دانشگاه علوم و فنون دریایی خرمشهر    |
| ۵۱۳۷۲۰  | ۴۶۸۷۲۰  | ۴۵۰۰۰   | دانشگاه کشاورزی خوزستان              |
| ۲۰۷۷۴۰۸ | ۱۸۹۲۴۰۸ | ۱۸۵۰۰۰  | دانشگاه گیلان                        |
| ۱۲۵۰۶۷۵ | ۱۱۰۱۶۷۵ | ۱۴۹۰۰۰  | دانشگاه لرستان                       |
| ۲۱۱۴۴۱۲ | ۱۹۰۹۳۲۲ | ۲۰۵۰۹۰  | دانشگاه باهنر کرمان                  |

|         |         |         |                                    |
|---------|---------|---------|------------------------------------|
| ۲۳۰۰۴۰  | ۱۸۳۵۴۰  | ۴۶۵۰۰   | دانشگاه صنعتی سیرجان               |
| ۱۲۵۲۶۴  | ۱۱۳۲۶۴  | ۱۲۰۰۰   | آموزش عالی بم                      |
| ۵۰۷۲۷   | ۴۷۲۲۷   | ۳۵۰۰    | آموزش عالی زرنند                   |
| ۲۰۴۲۷۴  | ۱۸۹۱۷۴  | ۱۴۴۰۰   | دانشگاه تحصیلات تکمیلی کرمان       |
| ۳۰۳۳۷۵  | ۲۶۸۳۷۵  | ۳۴۰۰۰   | دانشگاه جیرفت                      |
| ۱۸۲۴۵۳۵ | ۱۶۲۱۵۳۵ | ۲۰۳۰۰۰  | دانشگاه رازی                       |
| ۱۳۵۹۸۷۳ | ۱۲۱۷۸۷۳ | ۱۴۲۰۰۰  | دانشگاه کردستان                    |
| ۲۶۵۰۰۲۵ | ۱۶۶۰۰۲۵ | ۹۹۰۰۰۰  | دانشگاه علامه طباطبایی             |
| ۱۸۸۶۸۴۹ | ۱۷۲۵۲۴۹ | ۱۶۱۶۰۰  | دانشگاه سیستان و بلوچستان          |
| ۳۲۲۰۱۴  | ۳۰۶۰۱۴  | ۱۶۰۰۰   | آموزش عالی سراوان                  |
| ۴۷۴۲۴۵  | ۴۴۷۲۴۵  | ۲۷۰۰۰   | دانشگاه ولایت                      |
| ۱۵۳۷۸۰۲ | ۱۴۴۵۸۰۲ | ۹۲۰۰۰   | دانشگاه زابل                       |
| ۴۱۹۲۱۲  | ۳۹۴۲۱۲  | ۲۵۰۰۰   | دانشگاه علوم دریایی چابهار         |
| ۱۵۱۸۰۱۱ | ۱۳۵۷۸۶۱ | ۱۶۰۱۵۰  | دانشگاه مازندران                   |
| ۶۳۶۴۴۴  | ۵۸۶۴۹۴  | ۴۹۹۵۰   | دانشگاه کشاورزی ساری               |
| ۹۱۱۶۷   | ۸۲۱۶۷   | ۹۰۰۰    | دانشگاه تخصصی فناوری نوین آمل      |
| ۷۲۲۸۰۰  | ۶۲۶۲۶۵  | ۹۶۵۳۵   | دانشگاه صنعتی نوشیروانی بابل       |
| ۱۷۷۷۰۶۰ | ۱۵۳۷۰۶۰ | ۲۴۰۰۰۰  | دانشگاه یزد                        |
| ۲۰۱۱۲۲  | ۱۷۵۱۲۲  | ۲۶۰۰۰   | دانشگاه میند                       |
| ۲۱۲۵۸۷  | ۱۹۶۵۸۷  | ۱۶۰۰۰   | دانشگاه اردکان                     |
| ۶۵۹۶۸۷  | ۵۳۹۶۸۷  | ۱۲۰۰۰۰  | دانشگاه هنر                        |
| ۲۱۵۶۲۷۱ | ۱۷۵۶۲۷۱ | ۴۰۰۰۰۰  | دانشگاه خوارزمی                    |
| ۱۱۸۹۸۰۵ | ۱۰۳۵۴۰۵ | ۱۵۴۴۰۰  | دانشگاه کاشان                      |
| ۸۲۳۳۳۴  | ۷۷۳۳۳۴  | ۵۰۰۰۰   | دانشگاه اراک                       |
| ۱۷۱۹۱۰  | ۱۶۱۲۰۰  | ۱۰۷۱۰   | آموزش عالی محلات                   |
| ۸۱۵۲۴۴  | ۷۵۲۲۴۴  | ۶۳۰۰۰   | دانشگاه حکیم سبزواری               |
| ۸۷۷۷۲۶  | ۸۳۱۷۲۶  | ۴۶۰۰۰   | دانشگاه شهید مدنی آذربایجان        |
| ۲۴۴۴۲۰۹ | ۱۰۹۰۹۰۹ | ۱۳۵۳۳۰۰ | دانشگاه شاهد                       |
| ۱۵۳۴۹۹۱ | ۱۲۲۴۹۹۱ | ۳۱۰۰۰۰  | دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی |
| ۵۵۶۷۷۲  | ۵۰۶۷۷۲  | ۵۰۰۰۰   | دانشگاه دامغان                     |
| ۴۵۲۱۹۷۷ | ۳۰۲۴۷۷۷ | ۴۹۷۲۰۰  | دانشگاه تربیت مدرس                 |
| ۳۰۲۴۵۸۶ | ۲۱۵۴۵۸۶ | ۸۷۰۰۰۰  | دانشگاه صنعتی امیرکبیر             |
| ۳۱۴۸۳۲  | ۲۹۶۴۳۲  | ۱۷۴۰۰   | دانشگاه تفرش                       |
| ۲۱۶۰۷۸۴ | ۱۹۵۰۷۸۴ | ۲۱۰۰۰۰  | دانشگاه ارومیه                     |
| ۱۰۷۸۴۰  | ۱۰۴۸۴۰  | ۳۰۰۰    | آموزش عالی شهید باکری میاندوآب     |
| ۷۱۴۰۹۱  | ۶۳۷۰۹۱  | ۷۷۰۰۰   | دانشگاه ایلام                      |
| ۷۲۲۲۶۲  | ۶۳۶۷۶۲  | ۸۵۵۰۰   | دانشگاه صنعتی سهند                 |
| ۷۰۸۸۰۸  | ۶۵۲۸۰۸  | ۵۶۰۰۰   | دانشگاه هرمزگان                    |
| ۴۴۴۶۰۵  | ۳۸۴۶۰۵  | ۶۰۰۰۰   | دانشگاه هنر اسلامی تبریز           |
| ۲۷۷۷۶۳۶ | ۱۸۶۴۶۳۶ | ۹۱۳۰۰۰  | دانشگاه علم و صنعت ایران           |
| ۱۸۳۲۲۰  | ۱۷۰۷۲۰  | ۱۲۵۰۰   | دانشگاه صنعتی اراک                 |
| ۱۸۹۵۸۱  | ۱۶۷۵۸۱  | ۲۲۰۰۰   | دانشگاه علم و فناوری مازندران      |

اعتبارات اختصاصی بودجه سالانه

|                  |                 |                 |                                 |
|------------------|-----------------|-----------------|---------------------------------|
| ۱۵۱۲۱۸۵          | ۱۴۰۱۰۸۵         | ۱۱۱۱۰۰          | دانشگاه بیرجند                  |
| ۱۴۴۷۷۸           | ۱۳۲۲۷۸          | ۱۲۵۰۰           | دانشگاه بزرگمهر قائنات          |
| ۱۹۹۱۳۴           | ۱۸۹۱۳۴          | ۱۰۰۰۰           | دانشگاه صنعتی بیرجند            |
| ۱۰۴۹۶۱۳          | ۹۵۸۷۱۳          | ۹۰۹۰۰           | دانشگاه یاسوج                   |
| ۳۹۷۸۵۶           | ۳۵۵۸۶۲          | ۴۱۹۹۴           | دانشگاه بجنورد                  |
| ۱۴۲۴۳۲           | ۱۲۱۴۳۲          | ۲۱۰۰۰           | آموزش عالی فنی و مهندسی اسفراین |
| ۶۰۵۲۱            | ۵۴۴۲۱           | ۶۱۰۰            | دانشکده کشاورزی شیروان          |
| ۱۲۰۸۱۵۶۱         | ۴۵۸۱۵۶۱         | ۷۵۰۰۰۰۰         | دانشگاه پیام نور                |
| ۱۲۶۵۶۵۳          | ۱۱۳۵۶۵۳         | ۱۳۰۰۰۰          | دانشگاه صنعتی شاهرود            |
| ۱۴۳۹۵۶۲          | ۱۳۰۴۵۶۲         | ۱۳۵۰۰۰          | دانشگاه زنجان                   |
| ۱۵۲۹۰۱۳          | ۱۲۷۹۰۱۳         | ۲۵۰۰۰۰          | دانشگاه سمنان                   |
| ۱۱۴۹۵۸           | ۹۱۵۵۸           | ۲۳۴۰۰           | دانشگاه گرمسار                  |
| ۸۶۵۶۸۹           | ۸۲۰۶۸۹          | ۴۵۰۰۰           | دانشگاه علوم کشاورزی گرگان      |
| ۳۵۴۸۱۹           | ۳۳۸۴۱۹          | ۱۶۴۰۰           | دانشگاه گنبد                    |
| ۹۲۰۲۳۹           | ۸۱۹۰۰۹          | ۱۰۱۲۳۰          | دانشگاه خلیج فارس               |
| ۴۰۱۰۴۵           | ۳۶۵۰۴۵          | ۳۶۰۰۰           | آموزش عالی تحصیلات تکمیلی زنجان |
| ۱۲۵۷۰۰           | ۱۱۶۷۰۰          | ۹۰۰۰            | موسسه کار و تأمین اجتماعی       |
| ۹۱۱۹۳۳           | ۸۶۱۹۳۳          | ۵۰۰۰۰           | دانشگاه ولیعصر رفسنجان          |
| ۲۲۱۵۹۳۶          | ۳۱۵۹۳۶          | ۱۹۰۰۰۰۰         | دانشگاه جامع علمی کاربردی       |
| ۱۸۲۳۶۵           | ۱۶۵۸۶۵          | ۱۶۵۰۰           | دانشگاه صنعتی کرمانشاه          |
| ۱۹۴۲۶۷           | ۱۸۲۳۱۲          | ۱۱۹۵۵           | دانشگاه صنعتی همدان             |
| ۳۱۳۷۴۰           | ۲۸۱۷۴۰          | ۳۲۰۰۰           | دانشگاه صنعتی ارومیه            |
| ۳۴۱۹۸۱           | ۳۲۱۹۸۱          | ۲۰۰۰۰           | دانشگاه آیت الله العظمی بروجردی |
| ۲۲۱۱۷۲           | ۱۸۶۱۷۲          | ۳۵۰۰۰           | دانشگاه جهرم                    |
| ۴۰۴۰۷۶           | ۳۷۰۵۷۶          | ۳۳۵۰۰           | دانشگاه گلستان                  |
| ۱۳۰۵۹۱           | ۱۲۰۵۹۱          | ۱۰۰۰۰           | دانشگاه علوم انسانی حضرت معصومه |
| ۱۹۹۷۰۰           | ۱۸۷۷۰۰          | ۱۲۰۰۰           | دانشگاه صنعتی قم                |
| ۱۰۶۳۰۵           | ۱۰۰۲۵۵          | ۶۰۵۰            | دانشگاه کوثر                    |
| ۴۱۵۰۴            | ۳۳۵۰۴           | ۸۰۰۰            | دانشگاه علوم انسانی حضرت نرجس   |
| <b>۱۲۵۱۲۴۹۶۱</b> | <b>۹۵۹۴۹۸۹۶</b> | <b>۲۹۱۷۵۰۶۵</b> | <b>جمع</b>                      |

منبع: سند قانون بودجه سال ۱۳۹۸، سازمان برنامه و بودجه کشور

جدول ۱-۳: دانشگاه‌های علوم پزشکی - زیرمجموعه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (میلیون ریال)

| اعتبارات عمومی | اعتبارات اختصاصی | درآمد اختصاصی | دانشگاه علوم پزشکی         |
|----------------|------------------|---------------|----------------------------|
| ۱۰۸۵۹۶۱۸       | ۲۷۳۶۶۷۶۰         | ۲۷۳۶۶۷۶۰      | دانشگاه علوم پزشکی تهران   |
| ۶۴۴۷۶۰         | ۲۹۱۰۰۰           |               | برنامه‌های خدمات بهداشتی   |
| ۴۸۲۰۷۶۹        | ۲۵۷۸۵۰۰۰         |               | برنامه‌های خدمات درمانی    |
| ۵۳۹۴۰۸۹        | ۱۲۹۰۷۶۰          |               | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی |
| ۱۹۴۸۴۴۵        | ۲۴۷۰۰۰۰          | ۲۴۷۰۰۰۰       | دانشگاه علوم پزشکی کاشان   |
| ۴۰۱۷۳۹         | ۱۶۰۰۰۰           |               | برنامه‌های خدمات بهداشتی   |
| ۸۶۶۰۰۰         | ۲۲۴۰۰۰۰          |               | برنامه‌های خدمات درمانی    |
| ۶۸۰۷۰۶         | ۷۰۰۰۰            |               | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی |

|          |          |          |                                   |
|----------|----------|----------|-----------------------------------|
| ۲۳۱۶۵۴۲  | ۳۵۳۲۰۰۰  | ۳۵۳۲۰۰۰  | دانشگاه علوم پزشکی قم             |
| ۲۹۵۰۰۰   | ۱۷۰۰۰۰   |          | برنامه‌های خدمات بهداشتی          |
| ۱۵۶۶۰۵۴  | ۳۳۳۰۰۰۰  |          | برنامه‌های خدمات درمانی           |
| ۴۵۵۴۸۹   | ۳۲۰۰۰    |          | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی        |
| ۹۶۸۳۰۰۳  | ۱۵۱۰۴۹۶۵ | ۱۵۱۰۴۹۶۵ | دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی     |
| ۱۲۳۱۷۹۹  | ۴۱۳۵۲۰   |          | برنامه‌های خدمات بهداشتی          |
| ۳۹۴۹۰۰۶  | ۱۳۶۴۲۴۸۰ |          | برنامه‌های خدمات درمانی           |
| ۴۵۰۲۱۹۸  | ۱۰۴۸۹۶۵  |          | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی        |
| ۲۹۹۵۵۴۸  | ۲۵۹۲۰۰۰  | ۲۵۹۲۰۰۰  | دانشگاه علوم پزشکی قزوین          |
| ۸۰۶۹۲۸   | ۵۲۳۲۱۳   |          | برنامه‌های خدمات بهداشتی          |
| ۱۴۵۸۳۹۱  | ۲۰۲۶۷۸۷  |          | برنامه‌های خدمات درمانی           |
| ۷۳۰۲۲۹   | ۴۲۰۰۰    |          | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی        |
| ۴۱۹۳۰۳۵  | ۴۵۵۲۱۹۲  | ۴۵۵۲۱۹۲  | دانشگاه علوم پزشکی مرکزی          |
| ۱۳۷۵۷۷۷  | ۷۵۶۹۰۳   |          | برنامه‌های خدمات بهداشتی          |
| ۱۸۸۵۳۹۳  | ۳۷۶۳۹۲۵  |          | برنامه‌های خدمات درمانی           |
| ۹۳۱۸۶۵   | ۳۱۳۶۴    |          | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی        |
| ۵۴۴۹۲۵۱  | ۶۶۳۱۹۰۰  | ۶۶۳۱۹۰۰  | دانشگاه علوم پزشکی همدان          |
| ۲۰۲۱۷۴۱  | ۱۲۰۵۰۰۰  |          | برنامه‌های خدمات بهداشتی          |
| ۱۹۴۰۲۶۰  | ۵۲۷۵۰۰۰  |          | برنامه‌های خدمات درمانی           |
| ۱۴۸۷۲۵۰  | ۱۵۱۹۰۰   |          | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی        |
| ۱۱۳۲۰۳۱۰ | ۱۹۱۹۸۰۰۰ | ۱۹۱۹۸۰۰۰ | دانشگاه علوم پزشکی فارس           |
| ۳۴۵۶۵۴۴  | ۲۷۶۰۰۰۰  |          | برنامه‌های خدمات بهداشتی          |
| ۴۹۳۵۴۴۱  | ۱۶۰۴۰۰۰۰ |          | برنامه‌های خدمات درمانی           |
| ۲۹۲۸۳۲۵  | ۳۹۸۰۰۰   |          | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی        |
| ۳۷۷۲۸۴۰  | ۳۶۴۸۰۶۷  | ۳۶۴۸۰۶۷  | دانشگاه علوم پزشکی بوشهر          |
| ۱۵۱۷۵۵۴  | ۷۵۲۹۵۰   |          | برنامه‌های خدمات بهداشتی          |
| ۱۵۷۸۴۸۸  | ۲۸۶۰۶۱۷  |          | برنامه‌های خدمات درمانی           |
| ۶۷۶۷۹۸   | ۳۴۵۰۰    |          | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی        |
| ۳۴۸۳۲۴۳  | ۳۱۴۱۰۰۰  | ۳۱۴۱۰۰۰  | دانشگاه علوم پزشکی کهگیلویه و ... |
| ۱۲۸۰۰۰۰  | ۶۸۱۵۰۰   |          | برنامه‌های خدمات بهداشتی          |
| ۱۶۶۷۸۱۲  | ۲۴۱۴۵۰۰  |          | برنامه‌های خدمات درمانی           |
| ۵۳۵۴۳۱   | ۴۵۰۰۰    |          | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی        |
| ۱۰۶۰۷۶۱  | ۱۹۸۹۶۹۱  | ۱۹۸۹۶۹۱  | دانشگاه علوم پزشکی فسا            |
| ۲۲۴۰۰۰   | ۱۸۴۰۰۰   |          | برنامه‌های خدمات بهداشتی          |
| ۵۲۹۷۰۸   | ۱۷۷۴۷۶۳  |          | برنامه‌های خدمات درمانی           |
| ۳۰۷۰۵۳   | ۳۰۹۲۸    |          | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی        |
| ۱۰۶۴۲۳۹  | ۱۲۷۰۰۰۰  | ۱۲۷۰۰۰۰  | دانشگاه علوم پزشکی جهرم           |
| ۲۰۲۱۱۰   | ۱۷۹۰۰۰   |          | برنامه‌های خدمات بهداشتی          |
| ۶۰۷۱۲۸   | ۱۰۷۱۰۰۰  |          | برنامه‌های خدمات درمانی           |
| ۲۵۵۰۰۱   | ۲۰۰۰۰    |          | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی        |
| ۱۰۱۱۰۹۱۸ | ۱۷۷۶۱۲۲۰ | ۱۷۷۶۱۲۲۰ | دانشگاه علوم پزشکی خراسان رضوی    |

اعتبارات اختصاصی بودجه سالانه

|                |                 |                 |  |
|----------------|-----------------|-----------------|--|
| ۲۷۱۲۰۰۰        | ۲۲۹۵۳۶۰         |                 | برنامه‌های خدمات بهداشتی                 |
| ۴۹۵۶۶۳۴        | ۱۵۱۲۰۰۰۰        |                 | برنامه‌های خدمات درمانی                  |
| ۲۴۴۲۲۸۴        | ۳۴۵۸۶۰          |                 | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی               |
| <b>۳۵۷۳۱۹۸</b> | <b>۳۵۸۶۵۰۰</b>  | <b>۳۵۸۶۵۰۰</b>  | <b>دانشگاه علوم پزشکی بیرجند</b>         |
| ۱۲۷۱۳۴۴        | ۷۲۰۰۰۰          |                 | برنامه‌های خدمات بهداشتی                 |
| ۱۵۶۷۸۸۰        | ۲۷۸۰۰۰۰         |                 | برنامه‌های خدمات درمانی                  |
| ۷۳۳۹۷۴         | ۸۶۵۰۰           |                 | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی               |
| <b>۸۱۸۱۸۱</b>  | <b>۸۴۸۰۳۸</b>   | <b>۸۴۸۰۳۸</b>   | <b>دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه</b>    |
| ۳۶۲۲۲۵         | ۲۷۷۸۰۸          |                 | برنامه‌های خدمات بهداشتی                 |
| ۳۲۹۷۸۳         | ۵۶۵۹۳۰          |                 | برنامه‌های خدمات درمانی                  |
| ۱۲۶۱۷۳         | ۴۳۰۰            |                 | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی               |
| <b>۸۸۴۳۷۲</b>  | <b>۵۷۵۰۰۰</b>   | <b>۵۷۵۰۰۰</b>   | <b>دانشگاه علوم پزشکی گناباد</b>         |
| ۲۴۲۲۳۰         | ۱۱۵۰۰۰          |                 | برنامه‌های خدمات بهداشتی                 |
| ۳۰۴۳۵۹         | ۴۳۵۰۰۰          |                 | برنامه‌های خدمات درمانی                  |
| ۳۳۷۷۸۳         | ۲۵۰۰۰           |                 | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی               |
| <b>۱۸۳۰۵۴۷</b> | <b>۱۰۶۶۰۰۰</b>  | <b>۱۰۶۶۰۰۰</b>  | <b>دانشگاه علوم پزشکی سبزوار</b>         |
| ۳۹۸۵۲۰         | ۲۰۰۰۰۰          |                 | برنامه‌های خدمات بهداشتی                 |
| ۱۰۲۰۴۸۴        | ۸۵۰۰۰۰          |                 | برنامه‌های خدمات درمانی                  |
| ۴۱۱۵۴۳         | ۱۶۰۰۰           |                 | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی               |
| <b>۲۳۵۶۳۶۱</b> | <b>۲۴۰۴۹۲۶</b>  | <b>۲۴۰۴۹۲۶</b>  | <b>دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی</b>   |
| ۹۳۹۷۵۱         | ۷۲۸۹۹۰          |                 | برنامه‌های خدمات بهداشتی                 |
| ۱۰۶۸۸۵۸        | ۱۶۳۵۵۲۰         |                 | برنامه‌های خدمات درمانی                  |
| ۳۴۷۷۵۲         | ۴۰۴۱۶           |                 | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی               |
| <b>۱۰۵۱۲۰۷</b> | <b>۱۶۷۰۱۰۹</b>  | <b>۱۶۷۰۱۰۹</b>  | <b>دانشگاه علوم پزشکی نیشابور</b>        |
| ۳۴۵۸۶۳         | ۴۲۲۱۲۰          |                 | برنامه‌های خدمات بهداشتی                 |
| ۵۹۳۱۰۹         | ۱۲۴۳۸۲۹         |                 | برنامه‌های خدمات درمانی                  |
| ۱۱۲۲۳۵         | ۴۱۶۰            |                 | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی               |
| <b>۳۸۴۲۶۶</b>  | <b>۴۳۶۹۰۹</b>   | <b>۴۳۶۹۰۹</b>   | <b>دانشگاه علوم پزشکی اسفراین</b>        |
| ۱۷۰۱۶۹         | ۱۱۶۲۴۶          |                 | برنامه‌های خدمات بهداشتی                 |
| ۱۶۴۲۵۲         | ۳۱۸۶۵۰          |                 | برنامه‌های خدمات درمانی                  |
| ۴۹۸۴۵          | ۲۰۱۳            |                 | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی               |
| <b>۴۳۱۶۳۹</b>  | <b>۱۰۳۲۱۲۰</b>  | <b>۱۰۳۲۱۲۰</b>  | <b>دانشگاه علوم پزشکی تربت جام</b>       |
| ۱۷۷۷۷۵         | ۳۸۰۱۵۸          |                 | برنامه‌های خدمات بهداشتی                 |
| ۲۱۰۱۳۱         | ۶۴۹۴۶۲          |                 | برنامه‌های خدمات درمانی                  |
| ۴۳۷۳۳          | ۲۵۰۰            |                 | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی               |
| <b>۹۲۷۰۵۷۶</b> | <b>۱۴۹۶۰۰۰۰</b> | <b>۱۴۹۶۰۰۰۰</b> | <b>دانشگاه علوم پزشکی آذربایجان شرقی</b> |
| ۲۲۶۰۰۰۰        | ۱۹۸۰۰۰۰         |                 | برنامه‌های خدمات بهداشتی                 |
| ۴۵۸۸۸۹۵        | ۱۲۵۲۰۰۰۰        |                 | برنامه‌های خدمات درمانی                  |
| ۲۴۲۱۶۸۱        | ۴۶۰۰۰۰          |                 | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی               |
| <b>۶۴۹۶۰۸</b>  | <b>۱۲۵۵۵۰۰</b>  | <b>۱۲۵۵۵۰۰</b>  | <b>دانشگاه علوم پزشکی مراغه</b>          |
| ۱۷۲۰۰۰         | ۲۵۰۰۰۰          |                 | برنامه‌های خدمات بهداشتی                 |

|          |          |          |                                     |
|----------|----------|----------|-------------------------------------|
| ۳۵۵۸۵۸   | ۱۰۰۰۰۰۰  |          | برنامه‌های خدمات درمانی             |
| ۱۲۱۷۵۰   | ۵۵۰۰     |          | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی          |
| ۳۰۷۵۴۲   | ۴۴۹۴۰۰   | ۴۴۹۴۰۰   | دانشگاه علوم پزشکی سراب             |
| ۱۸۴۴۶۸   | ۱۰۸۰۰۰   |          | برنامه‌های خدمات بهداشتی            |
| ۱۰۱۰۴۲   | ۳۴۰۰۰۰   |          | برنامه‌های خدمات درمانی             |
| ۲۲۰۳۲    | ۱۴۰۰     |          | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی          |
| ۷۹۲۳۵۲۶  | ۱۷۴۰۳۷۰۰ | ۱۷۴۰۳۷۰۰ | دانشگاه علوم پزشکی ایران            |
| ۱۷۲۰۶۷۱  | ۶۳۷۶۰۰   |          | برنامه‌های خدمات بهداشتی            |
| ۳۴۵۶۱۱۲  | ۱۶۳۲۲۴۰۰ |          | برنامه‌های خدمات درمانی             |
| ۲۷۴۶۷۴۳  | ۴۴۳۷۰۰   |          | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی          |
| ۷۶۲۸۲۱   | ۳۷۹۲۸۰۰  | ۳۷۹۲۸۰۰  | مرکز آموزشی تحقیقاتی شهید رجایی     |
| .        | .        |          | برنامه‌های خدمات بهداشتی            |
| ۵۶۸۴۵۰   | ۳۷۵۰۰۰۰  |          | برنامه‌های خدمات درمانی             |
| ۱۹۴۳۷۱   | ۴۲۸۰۰    |          | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی          |
| ۳۴۴۹۴۳۸  | ۷۳۶۵۵۰۰  | ۷۳۶۵۵۰۰  | دانشگاه علوم پزشکی کرج              |
| ۷۶۲۹۸۴   | ۴۷۸۰۰۰   |          | برنامه‌های خدمات بهداشتی            |
| ۲۲۴۸۶۴۴  | ۶۸۱۰۰۰۰  |          | برنامه‌های خدمات درمانی             |
| ۴۳۷۸۱۰   | ۷۷۵۰۰    |          | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی          |
| ۱۰۰۱۹۱۱۷ | ۱۶۹۷۲۱۰۰ | ۱۶۹۷۲۱۰۰ | دانشگاه علوم پزشکی اصفهان           |
| ۲۴۳۵۱۰۶  | ۱۴۴۰۰۰۰  |          | برنامه‌های خدمات بهداشتی            |
| ۴۹۷۳۶۳۱  | ۱۵۰۹۶۰۰۰ |          | برنامه‌های خدمات درمانی             |
| ۲۶۱۰۳۸۰  | ۴۳۶۱۰۰   |          | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی          |
| ۴۴۴۵۷۲۷  | ۵۹۳۳۵۵۷  | ۵۹۳۳۵۵۷  | دانشگاه علوم پزشکی کردستان          |
| ۱۳۲۴۵۹۹  | ۷۷۶۲۲۲   |          | برنامه‌های خدمات بهداشتی            |
| ۲۵۲۳۷۱۴  | ۵۰۲۳۳۳۵  |          | برنامه‌های خدمات درمانی             |
| ۵۹۷۴۱۴   | ۱۳۴۰۰۰   |          | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی          |
| ۴۹۵۵۷۶۸  | ۵۷۴۶۴۸۲  | ۵۷۴۶۴۸۲  | دانشگاه علوم پزشکی لرستان           |
| ۲۳۷۳۲۱۷  | ۱۰۵۳۴۷۸  |          | برنامه‌های خدمات بهداشتی            |
| ۱۸۱۴۶۰۱  | ۴۶۵۵۵۶۸  |          | برنامه‌های خدمات درمانی             |
| ۷۶۷۹۵۰   | ۳۷۴۳۶    |          | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی          |
| ۲۵۳۳۰۷۳  | ۱۸۷۳۰۰۰  | ۱۸۷۳۰۰۰  | دانشگاه علوم پزشکی ایلام            |
| ۹۱۷۰۳۹   | ۴۳۶۰۶۹   |          | برنامه‌های خدمات بهداشتی            |
| ۱۰۵۳۲۰۴  | ۱۴۱۳۹۳۱  |          | برنامه‌های خدمات درمانی             |
| ۵۶۲۸۳۰   | ۲۳۰۰۰    |          | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی          |
| ۸۱۴۷۵۱۷  | ۱۲۳۱۳۵۵۷ | ۱۲۳۱۳۵۵۷ | دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز |
| ۲۴۴۶۱۶۷  | ۱۱۹۴۹۴۱  |          | برنامه‌های خدمات بهداشتی            |
| ۳۸۹۱۳۲۳  | ۱۰۷۵۴۴۷۴ |          | برنامه‌های خدمات درمانی             |
| ۱۸۱۰۰۲۷  | ۳۶۴۱۴۲   |          | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی          |
| ۱۵۷۳۴۵۷  | ۳۸۴۱۹۷۶  | ۳۸۴۱۹۷۶  | دانشگاه علوم پزشکی دزفول            |
| ۴۹۰۰۲۷   | ۵۲۰۰۰۰   |          | برنامه‌های خدمات بهداشتی            |

اعتبارات اختصاصی بودجه سالانه

|         |         |         |                                    |
|---------|---------|---------|------------------------------------|
| ۸۹۶۰۹۳  | ۳۲۹۵۹۷۶ |         | برنامه‌های خدمات درمانی            |
| ۱۸۷۳۳۷  | ۲۶۰۰۰   |         | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی         |
| ۲۱۱۸۸۰۳ | ۱۸۰۲۲۵۰ | ۱۸۰۲۲۵۰ | <b>دانشگاه علوم پزشکی آبدان</b>    |
| ۵۸۱۹۱۸  | ۳۳۳۱۳۱  |         | برنامه‌های خدمات بهداشتی           |
| ۱۳۵۲۸۰۴ | ۱۴۵۸۷۸۷ |         | برنامه‌های خدمات درمانی            |
| ۱۸۴۰۸۱  | ۱۰۳۳۲   |         | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی         |
| ۴۳۹۵۱۰  | ۵۳۲۴۳۶  | ۵۳۲۴۳۶  | <b>دانشکده علوم پزشکی شوشتر</b>    |
| ۱۹۸۶۹۵  | ۱۸۶۱۶۰  |         | برنامه‌های خدمات بهداشتی           |
| ۲۰۹۵۶۲  | ۳۴۳۰۲۳  |         | برنامه‌های خدمات درمانی            |
| ۳۱۲۵۳   | ۳۲۵۳    |         | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی         |
| ۷۵۴۶۱۶۸ | ۷۷۰۰۰۰۰ | ۷۷۰۰۰۰۰ | <b>دانشگاه علوم پزشکی گیلان</b>    |
| ۲۶۴۶۱۶۶ | ۲۱۸۷۵۰۰ |         | برنامه‌های خدمات بهداشتی           |
| ۳۴۶۳۸۱۰ | ۵۲۸۶۵۰۰ |         | برنامه‌های خدمات درمانی            |
| ۱۴۳۶۱۹۲ | ۲۲۶۰۰۰  |         | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی         |
| ۵۰۹۹۲۰۹ | ۵۱۷۱۷۹۵ | ۵۱۷۱۷۹۵ | <b>دانشگاه علوم پزشکی کرمان</b>    |
| ۱۳۹۳۹۷۳ | ۵۳۹۴۴۵  |         | برنامه‌های خدمات بهداشتی           |
| ۲۲۸۸۸۹۶ | ۴۳۶۴۵۹۹ |         | برنامه‌های خدمات درمانی            |
| ۱۴۱۶۳۴۰ | ۲۶۷۷۵۱  |         | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی         |
| ۱۵۹۴۰۸۸ | ۱۴۱۶۵۰۰ | ۱۴۱۶۵۰۰ | <b>دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان</b>  |
| ۴۹۰۲۴۹  | ۲۵۰۳۷۷  |         | برنامه‌های خدمات بهداشتی           |
| ۶۱۸۱۳۹  | ۱۱۳۹۶۲۳ |         | برنامه‌های خدمات درمانی            |
| ۴۸۵۷۰۰  | ۲۶۵۰۰   |         | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی         |
| ۲۰۰۴۴۱۴ | ۲۹۸۶۴۶۹ | ۲۹۸۶۴۶۹ | <b>دانشگاه علوم پزشکی جیرفت</b>    |
| ۸۶۰۷۰۱  | ۱۰۶۸۶۴۸ |         | برنامه‌های خدمات بهداشتی           |
| ۹۶۷۴۷۰  | ۱۹۰۸۴۱۱ |         | برنامه‌های خدمات درمانی            |
| ۱۷۶۲۴۳  | ۹۴۱۰    |         | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی         |
| ۹۰۰۹۸۰  | ۱۵۱۵۸۳۳ | ۱۵۱۵۸۳۳ | <b>دانشگاه علوم پزشکی بم</b>       |
| ۴۰۵۰۹۴  | ۶۴۳۵۸۸  |         | برنامه‌های خدمات بهداشتی           |
| ۳۴۸۳۹۹  | ۸۶۲۲۴۵  |         | برنامه‌های خدمات درمانی            |
| ۱۴۷۴۸۷  | ۱۰۰۰۰   |         | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی         |
| ۸۳۹۰۶۵  | ۶۱۳۱۲۳  | ۶۱۳۱۲۳  | <b>دانشکده علوم پزشکی سیرجان</b>   |
| ۲۷۵۱۰۴  | ۸۸۹۷۹   |         | برنامه‌های خدمات بهداشتی           |
| ۴۱۲۸۴۹  | ۵۰۳۱۴۴  |         | برنامه‌های خدمات درمانی            |
| ۱۵۱۱۱۲  | ۲۱۰۰۰   |         | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی         |
| ۶۲۵۴۶۳۶ | ۹۰۷۲۹۰۷ | ۹۰۷۲۹۰۷ | <b>دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه</b> |
| ۱۷۴۵۱۶۳ | ۱۳۷۷۸۷۲ |         | برنامه‌های خدمات بهداشتی           |
| ۳۳۰۹۰۶۰ | ۷۲۸۰۹۹۸ |         | برنامه‌های خدمات درمانی            |
| ۱۲۰۰۴۱۳ | ۴۱۴۰۳۷  |         | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی         |
| ۸۱۷۳۳۲۵ | ۹۰۲۰۳۶۱ | ۹۰۲۰۳۶۱ | <b>دانشکده علوم پزشکی مازندران</b> |
| ۳۲۲۷۴۴۵ | ۱۸۴۱۹۰۷ |         | برنامه‌های خدمات بهداشتی           |
| ۳۱۰۵۰۰۰ | ۷۰۰۶۵۱۳ |         | برنامه‌های خدمات درمانی            |

|                |                 |                 |  |
|----------------|-----------------|-----------------|--|
| ۱۸۴۰۸۸۰        | ۱۷۱۹۴۱          |                 | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی                     |
| <b>۲۳۹۴۷۵۸</b> | <b>۳۱۹۶۶۲۵</b>  | <b>۳۱۹۶۶۲۵</b>  | <b>دانشکده علوم پزشکی بابل</b>                 |
| ۴۸۰۸۱۸         | ۳۲۴۶۸۱          |                 | برنامه‌های خدمات بهداشتی                       |
| ۱۰۰۶۲۰۸        | ۲۷۰۰۳۱۹         |                 | برنامه‌های خدمات درمانی                        |
| ۹۰۷۷۳۲         | ۱۷۱۶۲۵          |                 | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی                     |
| <b>۴۹۵۶۱۴۹</b> | <b>۶۲۰۰۰۰۰</b>  | <b>۶۲۰۰۰۰۰</b>  | <b>دانشکده علوم پزشکی گلستان</b>               |
| ۱۹۵۸۴۴۴        | ۱۲۰۰۰۰۰         |                 | برنامه‌های خدمات بهداشتی                       |
| ۲۳۳۲۳۹۰        | ۴۹۰۰۰۰۰         |                 | برنامه‌های خدمات درمانی                        |
| ۶۶۵۳۱۵         | ۱۰۰۰۰۰۰         |                 | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی                     |
| <b>۱۴۸۰۷۹۲</b> | <b>۶۷۹۳۰۲</b>   | <b>۶۷۹۳۰۲</b>   | <b>دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی</b>         |
| .              | .               |                 | برنامه‌های خدمات بهداشتی                       |
| ۱۰۳۳۳۷۷        | ۵۶۹۸۸۶          |                 | برنامه‌های خدمات درمانی                        |
| ۴۴۷۴۱۵         | ۱۰۹۴۱۶          |                 | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی                     |
| <b>۶۴۸۰۰۸۵</b> | <b>۱۲۲۵۱۰۰۰</b> | <b>۱۲۲۵۱۰۰۰</b> | <b>دانشگاه علوم پزشکی آذربایجان غربی</b>       |
| ۲۹۰۰۰۰۰        | ۱۹۵۰۰۰۰         |                 | برنامه‌های خدمات بهداشتی                       |
| ۲۵۴۷۰۳۱        | ۱۰۲۰۰۰۰۰        |                 | برنامه‌های خدمات درمانی                        |
| ۱۰۳۳۰۵۴        | ۱۰۱۰۰۰          |                 | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی                     |
| <b>۷۱۸۹۹۷</b>  | <b>۱۱۸۴۴۰۲</b>  | <b>۱۱۸۴۴۰۲</b>  | <b>دانشکده علوم پزشکی خوی</b>                  |
| ۳۸۲۰۴۸         | ۱۹۶۸۵۹          |                 | برنامه‌های خدمات بهداشتی                       |
| ۲۹۶۶۵۶         | ۹۸۲۵۴۳          |                 | برنامه‌های خدمات درمانی                        |
| ۴۰۲۹۲          | ۵۰۰۰            |                 | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی                     |
| <b>۳۴۲۷۱۰۱</b> | <b>۳۷۳۰۰۰۰</b>  | <b>۳۷۳۰۰۰۰</b>  | <b>دانشگاه علوم پزشکی چهارمحال<br/>بختیاری</b> |
| ۹۹۷۱۵۱         | ۱۱۰۴۶۹۴         |                 | برنامه‌های خدمات بهداشتی                       |
| ۱۷۶۲۸۵۰        | ۲۵۹۵۳۰۶         |                 | برنامه‌های خدمات درمانی                        |
| ۶۶۷۱۰۰         | ۳۰۰۰۰           |                 | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی                     |
| <b>۴۷۹۴۹۳۳</b> | <b>۴۹۴۸۱۵۹</b>  | <b>۴۹۴۸۱۵۹</b>  | <b>دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان</b>              |
| ۱۷۴۵۳۰۳        | ۱۳۴۵۰۷۸         |                 | برنامه‌های خدمات بهداشتی                       |
| ۲۲۶۸۵۹۵        | ۳۵۲۱۲۲۱         |                 | برنامه‌های خدمات درمانی                        |
| ۷۸۱۰۳۵         | ۸۱۸۶۰           |                 | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی                     |
| <b>۳۸۹۲۰۲۴</b> | <b>۵۷۹۳۰۰۰</b>  | <b>۵۷۹۳۰۰۰</b>  | <b>دانشگاه علوم پزشکی زاهدان</b>               |
| ۱۷۲۰۰۰۰        | ۲۰۰۰۰۰۰         |                 | برنامه‌های خدمات بهداشتی                       |
| ۱۲۱۸۵۹۴        | ۳۵۰۰۰۰۰         |                 | برنامه‌های خدمات درمانی                        |
| ۹۵۳۴۳۰         | ۲۹۳۰۰۰          |                 | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی                     |
| <b>۱۷۹۹۷۵۲</b> | <b>۲۲۵۵۰۰۰</b>  | <b>۲۲۵۵۰۰۰</b>  | <b>دانشگاه علوم پزشکی زابل</b>                 |
| ۶۳۱۰۳۹         | ۶۹۲۷۸۱          |                 | برنامه‌های خدمات بهداشتی                       |
| ۷۵۷۰۹۰         | ۱۵۰۷۳۱۹         |                 | برنامه‌های خدمات درمانی                        |
| ۴۱۱۶۲۳         | ۵۵۰۰۰           |                 | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی                     |
| <b>۴۳۱۱۱۵۳</b> | <b>۶۱۸۱۰۰۰</b>  | <b>۶۱۸۱۰۰۰</b>  | <b>دانشگاه علوم پزشکی یزد</b>                  |
| ۱۲۲۰۱۴۰        | ۵۰۰۰۰۰۰         |                 | برنامه‌های خدمات بهداشتی                       |
| ۱۹۰۲۳۹۵        | ۵۳۰۰۰۰۰         |                 | برنامه‌های خدمات درمانی                        |



اعتبارات اختصاصی بودجه سالانه

|                |                |                |                                    |
|----------------|----------------|----------------|------------------------------------|
| ۱۱۸۸۶۱۶        | ۳۸۱۰۰۰         |                | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی         |
| <b>۳۵۳۱۴۵۷</b> | <b>۴۳۵۰۰۰۰</b> | <b>۴۳۵۰۰۰۰</b> | <b>دانشگاه علوم پزشکی زنجان</b>    |
| ۱۱۳۳۷۰۷        | ۵۲۷۴۸۰         |                | برنامه‌های خدمات بهداشتی           |
| ۱۴۶۹۵۵۰        | ۳۶۷۲۵۲۰        |                | برنامه‌های خدمات درمانی            |
| ۹۲۸۲۰۰         | ۱۵۰۰۰۰         |                | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی         |
| <b>۱۸۸۱۵۸۷</b> | <b>۱۸۵۳۶۵۰</b> | <b>۱۸۵۳۶۵۰</b> | <b>دانشگاه علوم پزشکی سمنان</b>    |
| ۴۵۹۵۰۰         | ۱۳۷۵۶۷         |                | برنامه‌های خدمات بهداشتی           |
| ۷۳۱۶۱۴         | ۱۶۶۲۴۳۳        |                | برنامه‌های خدمات درمانی            |
| ۶۹۰۴۷۳         | ۵۳۶۵۰          |                | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی         |
| <b>۳۸۱۷۱۷۸</b> | <b>۴۲۹۰۰۰۰</b> | <b>۴۲۹۰۰۰۰</b> | <b>دانشگاه علوم پزشکی اردبیل</b>   |
| ۱۳۲۲۳۰۰        | ۷۶۸۷۴۰         |                | برنامه‌های خدمات بهداشتی           |
| ۱۶۴۹۴۸۱        | ۳۳۶۴۲۶۰        |                | برنامه‌های خدمات درمانی            |
| ۸۴۵۳۹۷         | ۱۵۷۰۰۰         |                | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی         |
| <b>۳۳۴۹۵۰</b>  | <b>۳۴۹۸۴۶</b>  | <b>۳۴۹۸۴۶</b>  | <b>دانشکده علوم پزشکی خلخال</b>    |
| ۱۳۹۷۴۵         | ۱۷۲۰۶۴         |                | برنامه‌های خدمات بهداشتی           |
| ۱۶۰۹۰۲         | ۱۷۲۰۶۴         |                | برنامه‌های خدمات درمانی            |
| ۳۴۳۰۳          | ۵۷۱۸           |                | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی         |
| <b>۱۳۲۵۷۱۱</b> | <b>۱۴۰۵۰۰۰</b> | <b>۱۴۰۵۰۰۰</b> | <b>دانشگاه علوم پزشکی شاهرود</b>   |
| ۲۷۲۰۷۶         | ۱۶۰۰۰۰         |                | برنامه‌های خدمات بهداشتی           |
| ۶۲۸۳۰۵         | ۱۲۲۰۰۰۰        |                | برنامه‌های خدمات درمانی            |
| ۴۲۵۳۳۰         | ۲۵۰۰۰          |                | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی         |
| <b>۱۰۵۰۱۳۸</b> | <b>۱۳۷۸۵۸۵</b> | <b>۱۳۷۸۵۸۵</b> | <b>دانشکده علوم پزشکی لارستان</b>  |
| ۴۴۹۰۶۲         | ۴۱۵۴۵۱         |                | برنامه‌های خدمات بهداشتی           |
| ۴۸۹۰۰۴         | ۹۶۰۲۹۶         |                | برنامه‌های خدمات درمانی            |
| ۱۱۲۰۷۲         | ۲۸۳۸           |                | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی         |
| <b>۷۴۲۶۳۶</b>  | <b>۸۶۶۱۲۶</b>  | <b>۸۶۶۱۲۶</b>  | <b>دانشکده علوم پزشکی بهبهان</b>   |
| ۱۸۰۱۳۷         | ۱۴۰۱۱۳         |                | برنامه‌های خدمات بهداشتی           |
| ۴۸۴۲۷۵         | ۷۱۸۷۷۳         |                | برنامه‌های خدمات درمانی            |
| ۷۸۲۲۴          | ۷۲۴۰           |                | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی         |
| <b>۲۳۶۳۲۸۸</b> | <b>۳۳۰۹۵۰۰</b> | <b>۳۳۰۹۵۰۰</b> | <b>دانشکده علوم پزشکی ابرانشهر</b> |
| ۹۳۵۴۷۱         | ۱۰۵۰۰۰۰        |                | برنامه‌های خدمات بهداشتی           |
| ۱۳۱۰۰۰۰        | ۲۲۵۰۰۰۰        |                | برنامه‌های خدمات درمانی            |
| ۲۱۷۸۱۷         | ۹۵۰۰           |                | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی         |
| <b>۴۱۰۵۵۹</b>  | <b>۴۶۷۲۸۰</b>  | <b>۴۶۷۲۸۰</b>  | <b>دانشکده علوم پزشکی گراش</b>     |
| ۶۳۹۵۱          | ۴۶۴۴۰          |                | برنامه‌های خدمات بهداشتی           |
| ۲۳۴۰۹۱         | ۴۱۷۹۶۰         |                | برنامه‌های خدمات درمانی            |
| ۱۱۲۵۱۷         | ۲۸۸۰           |                | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی         |
| <b>۶۰۳۲۵۰</b>  | <b>۰</b>       | <b>۰</b>       | <b>دانشگاه علوم پزشکی کاشمر</b>    |
| ۳۲۳۰۰۰         | ۰              | ۰              | برنامه‌های خدمات بهداشتی           |
| ۲۲۷۰۰۰         | ۰              | ۰              | برنامه‌های خدمات درمانی            |
| ۵۳۲۵۰          | ۰              | ۰              | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی         |

|           |           |           |                               |
|-----------|-----------|-----------|-------------------------------|
| ۲۱۸۹۱۲۳۹۱ | ۳۱۷۳۰۵۱۱۸ | ۳۱۷۳۰۵۱۱۸ | جمع کل دانشگاه‌های علوم پزشکی |
| ۶۴۳۰۲۵۰۷  | ۴۳۴۵۶۶۳۳  |           | برنامه‌های خدمات بهداشتی      |
| ۱۰۰۹۷۶۹۰۴ | ۲۶۵۱۷۲۷۹۰ |           | برنامه‌های خدمات درمانی       |
| ۵۳۶۳۲۹۷۸  | ۸۶۷۵۶۹۵   |           | برنامه‌های آموزشی و پژوهشی    |

منبع: سند قانون بودجه سال ۱۳۹۸، سازمان برنامه و بودجه کشور